

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

Bogataši, razjokajte se!

"No, bogataši, razjokajte se in tarnajte zaradi nesreč, ki prihajajo nad vas. Vaše bogastvo je preperelo in vaša oblačila so požrla molji. Vaše zlato in srebro je zarjavelo in njuna rja bo pričala zoper vas ter razjedla vaše meso kakor ogenj. V zadnjih dneh ste kopicili zaklade. Glejte, plačilo, ki ste ga utajili delavcem, kateri so poželi vaša polja, kriči – in klici žanjcev so prišli do ušes Gospoda nad vojskami. Razkošno ste živeli na svetu, naslajali ste se in za dan klanja zredili svoja srca. Pravičnega ste obsodili in ubili – ni se vam upiral. Zato, bratje, potrpite do Gospodovega prihoda! Glejte, poljedelec pričakuje dragocen sad zemlje in potrpežljivo čaka, dokler ne prejme zgodnjega in poznega dežja. Potrpite tudi vi; utrdite svoja srca, kajti Gospodov prihod je blizu. Ne godrnjajte drug nad drugim, bratje, da ne boste obsojeni. Glejte, sodnik stoji pred vrati. Bratje, za zgled trpljenja in potrpežljivosti si vzemite preroke, ki so govorili v Gospodovem imenu. Glejte, blagrujemo tiste, ki so bili stanovitni. Slišali ste o Jobovi stanovitnosti in videli ste Gospodov konec – da je Gospod zelo sočuten in usmiljen."

Morda se bo kak bralec ob prebiranju gornjih vrstic spomnil dejstva, da so gornje pronicilive in večno veljavne besede vzete iz drugega berila, ki smo ga minulo nedeljo, 1. t.m., poslušali pri nedeljski maši.

Besedilo je vzeto iz petega poglavja Jakobovega pisma in me je presenetilo s svojo svežino, saj je tako, kot da bi ga napisal Jakob danes. Preseneča tako s svežino kot z analizo družbe, bogate družbe tedanjega in sedanjega časa, saj Jakob pravilno ugotavlja, da so bogataši veliki tatovi, ko pa kradejo delo, ko pa, kot pravi Jakob bogatašem: "Plačilo, ki ste ga utajili delavcem, kateri so poželi vaša polja, kriči".

Gornje besede in prodorna misel o krajih, ki je osnova domala vsakega velikega bogastva, so mi slikovito prikazale stanje današnjega kapitalizma, ki je temeljni kamen naše razvite družbe in deluje ravno tako, kakor ga je prisluli Karl Marx opisal. In prav zato prav nič ni iz trte izvita misel, da se pokojni nemški filozof judovskega rodu danes v grobu reži, ko vidi, kaj je po padcu komunizma ostalo pri nas... Jakob pravilno piše, da so bogataši tatovi, sicer res slikovito govori o tem, kako utajeno plačilo za požeta polja naravnost proti nebu kriči, a govori le bistveno: da je namreč bogat tisti, ki sočloveka okrade, da postane bogat.

Kar zdrznil sem se ob svežini berila, ki je vzeto iz Nove zaveze, ko sem pomislil, kako je res, da ni potrebno veliko novega znanja za razumevanje današnjega dne, družbe in samega sebe v njej, saj je dejansko res, da je v "knjigi vseh knjig", kar Sveto pismo vsekakor je, že vse povedano.

Nobenega namena nimam teološko in niti ne moralno razpravljati o Jakobovem pisanju, lahko mu pa skromno pritrdim, ko se ozrem okrog sebe in pomislim na znanega bogataša in bleferja iz Veneta, ki je izumil čevlje, ki da diha, in jih prodaja pri nas po visokih cenah, ko pa vemo, da jih izdeluje za najmanj desetkrat manjšo ceno v Romuniji in drugod, kjer žanjce-delavce podplačuje in jim tako iz dneva v dan krade pravično in pravično plačilo. Še bi lahko našteval: od znanih italijanskih modnih oblikovalcev, ki plačujejo (???) egiptovske šivilje po trideset centov na uro, da potem njihove obleke prodajajo po 1500 evrov pri nas, do manj znanih, a vseprisotnih obrtnikov, ki dobesedno okradejo svoje stranke... Ko lahko rečeš, da je evangelij živa beseda, izvir sveže vode, žive vode in resnice. Samo prisluhniti mu je treba. Potrpežljivo in tudi poznižno.

Tudi različni okusi lahko povezujejo

Veseli števerjanci na letošnji uspeli izvedbi praznika Okusi na meji

Foto JMP

Iskanje pogojev za zdrav zagon italijanskega gospodarstva Finančni proračun za leto 2007

Mediji, politiki in gospodarstveniki se že nekaj mesecev intenzivno ukvarjajo z vprašanjem, kako pomagati gospodarstvu, da prebrodi stagnacijo zadnjih let in dobi ponoven zagon. To je danes prvenstvena naloga vseh družbenih dejavnikov in predvsem vlade, saj so jo volivci za to pooblastili na letošnjih aprilskih volitvah za obnovitev državnega parlamenta. Poživetev proizvodnega sistema je tudi ena temeljnih obvez levsredinske koalicije, ki jo sedaj Prodijska vlada skuša kljub težavnim razmeram verodostojno izpolniti. Od tod veliko zanimanje za to, kakšen okvirni finančni zakon za prihodnje leto bo pripravila vlada. Le-ta je namreč takoj po svoji umestitvi pregledala finančno stanje države, ki ga je bila podedovala od Berlusconijske vlade. Pri tem je ugotovila, da ji v blagajni ni zapustila nobenih aktivnih preostankov, temveč stare in nove dolgove. Po neizprosni ekonomskih zakonih je treba omenjene dolgove poravnati v razumljivem času. Na to že dolgo časa opozarjajo pristojne institucije Evropske unije na osnovi sprejetih dogovorov ob pristopu Italije v področje skupne valute evra.

Na osnovi zgoraj nakazanih smernic sta vlada oziroma njen minister za gospodarsko Tommaso Padoa-Schioppa (nekdanji dolgoletni funkcionar Evropske unije) izdelala temeljne okvire prihodnjega finančnega proračuna za poravnato starih dolgov na eni strani, na drugi pa za pridobitev ustreznih finančnih sredstev za celotno delovanje države. Ta sredstva se lahko pridobijo z uvedbo novih prihodkov ali z ustreznim povečanjem sedanjih v obliki raznih davkov in taks. V poštev pride seveda tudi krčenje dosedanjih iz-

datkov. Pri tem so v večji ali manjši meri prizadeti davkoplačevalci, koristniki javnih storitev in zaposleni v državnih službah. Že iz doslej ugotovljenega stanja državne blagajne bo treba skrbeti investicije v že začeta ali načrtovana javna dela in odpraviti porate, to se pravi stroške za razne storitve in pobude, ki niso nujno potrebne ali celo povsem nepotrebne.

Potek oblikovanja finančnega proračuna za leto 2007 je pokazal, da gre za zelo kompleksno iskanje ravnovesja med interesi in zahtevami raznih družbenih komponent, od sindikalnih organizacij do samostojnih obrtnikov ter malih in velikih podjetnikov do upokojevcov in predvsem tistih, ki iščejo primerno zaposlitev. Vsi namreč priznavajo nujno potrebo krčenja državnih izdatkov, če se hočejo ustvariti pogoji za zdrav zagon celotnega gospodarstva. Do ostrih nasprotovanj pa je prišlo, ko je bilo treba krčenje izdatkov spraviti v konkretne številke posameznih proračunskih postavk. Nekateri ministri so celo javno izrazili nasprotovanje, da bi se omejila pro-

računska sredstva za nekatera področja, in grozili s političnimi potezami. Tako se je, recimo, minister za šolstvo uprl, da bi "rezali" izdatke na šolskem področju. Svoj glas so dvignili predstavniki občin, pokrajin in dežel.

Vse to se je dogajalo pred odločilnim zasedanjem vlade za dokončno uskladitev vseh potreb in zahtev v okviru finančnega proračuna. Kot znano, je Prodijska vlada minuli petek, 29. septembra, zasedala praktično ves dan,

da bi izoblikovala okvirni finančni proračun, preden bi ga predstavila parlamentu v razpravo in odobritev. Ob koncu zasedanja v večernih urah je vlada sklicala tiskovno konferenco, na kateri je predsednik Prodi obrazložil najbolj pomembne postavke proračunskega manevra v višini 33,5 milijard evrov. Od teh je 15 milijard namenjenih za kritje primanjkljaja, to se pravi državnih dolgov, kar izrecno zahteva Evropska unija. Preostalih 18,5 milijard evrov bo na razpolago za tekoče stroške in investicije.

To so okvirni podatki osnutka finančnega proračuna glede državnih izdatkov v prihodnjem letu, ki bodo morali biti kriti z ustreznimi prihodki od davkov, taks in drugih dajatev. Podrobna razčlenitev izdatkov in prihodkov bo bolj razvidna v proračunskih dokumentih, ki jih bo vlada predložila parlamentu.

Alojz Tul

Finančni minister Tommaso Padoa-Schioppa

Srečanje v Gorici

Guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari predaval o prevzemu evra v Sloveniji in o gospodarskem stanju domovine

2

Pogovor

Basbaritonist in novinar Juan Vasle o tem, kako združuje ljubezen do klasične glasbe s strastjo za nogomet

3

Kinoatelj

Družbeno angažirani vojvodinski režiser Željko Žilnik je prejel letošnjo Nagrado Darko Bratina

7

Obisk mladih slovenskih izseljencev

"Pri vas je zelo lepo!"

Pod vodstvom prof. Tatjane Lesjak Klun, svetovalke državnega sekretarja za Slovence v tujini, so bili

minuli teden, v četrtek in petek, 28. in 29. septembra, pri nas na obisku mladi, ki se pripravljajo na visokošolski študij. Gre za mlade slovenske izseljence tretjega in četrtega rodu iz različnih držav, ki jih je bilo užitek poslušati, kako govorijo slovensko. V KB centru sta jim o naši stvarnosti spregovorila časnika Dušan Udovič in Jurij Paljk, nakar so jim naše ustanove razkazale svoje sedeže, med drugim so prišli tudi na naše uredništvo, kjer jim je o tedniku spregovoril glavni urednik Novega glasa Andrej Bratuž.

Peta deželna komisija

Novi odnosi z javnimi upravami

V 5. deželni komisiji se je pričel postopek obravnavanja zakonskega osnutka št. 199, ki predvideva prenos zadolžitve in vlog iz deželne uprave na občine, pokrajine in gorske skupnosti. Odbornik Franco Iacop, ki v imenu deželnega odbora spremlja zadeve devolucije funkcij iz dežele na krajevne uprave, je zakonski osnutek predstavil kot nujno posledico že sprejete zakona št. 1/2006, ki urejuje nove odnose z javnimi

upravami v naši deželi. Zakonski osnutek št. 199 uvaja nove funkcije in upravne odgovornosti na področju kmetijstva, gozdarstva, okolja, energije, prostorskega načrtovanja in urbanistike, mobilnosti, javnih prevozov, kulture in športa. Glede na svojo obširnost je vpliv, ki ga bo imel zakon na občine in pokrajine, gotovo zelo pomemben in stranke demokratske zaveze Illyjeve uprave se nanj primerno pripravljajo ter ga skušajo z vsemi

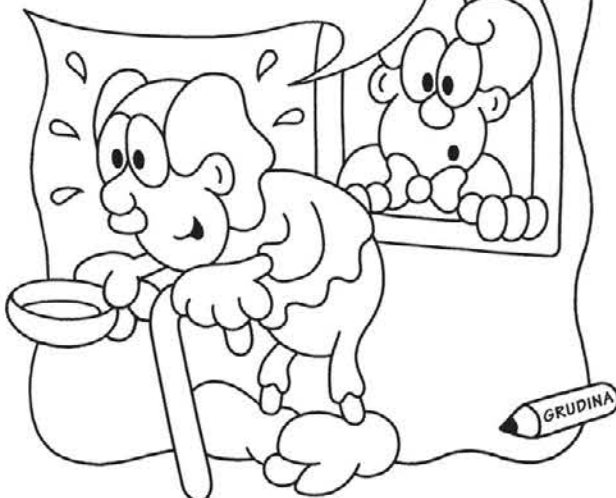
močmi izvesti do prihodnjega meseca oktobra. Javne uprave naj bi po novem zakonu začele izvajati nove pristojnosti že s prvim januarjem 2007. Deželni svetnik SSK Mirko Špacapan je v svojem posegu opozoril na bližino roka začetka izvajanja zakona, kar gotovo ni v prid njegovemu nemotnemu in pravilnemu izvajanju. Opozoril je zlasti na problem dvojezičnih občin, kjer vsako povečanje pristojnosti še bolj kot drugje povzroča nedostatke z osebjem, ki mora nujno obvladati dva jezika, dežela pa bo pri prenosu osebja na občine težko dala na razpolago ljudi, ki so dvojezični. To pomeni, je obrazložil Špacapan, da bo prenos pristojnosti in osebja na dvojezične občine vsekakor dolgotrajnejši in težje izvedljiv, s tem pa bo ohromljena tudi upravna zmogljivost krajevnih uprav, ki morajo poslovati dvojezično. Ustvarjanje razlik med občinami pa gotovo ne sodi med namene novega zakona, je poudaril svetnik Slovenske skupnosti, zato mora zakon predvideti ustrezna jamstva za prenos pristojnosti in osebja tudi na dvojezične občine.

Tiskovno sporočilo

Slovenska skupnost izraža svoje zadovoljstvo z zahajajočim lesketom zvezde koroškega glavarja Jörga Haiderja. Njegova BZÖ je komaj preseгла prag 4% za vstop v dunajski parlament, Haider ni dosegel direktnega mandata BZÖ za Koroško in tudi sama njegova prisotnost v avstrijskem parlamentu je danes še vprašljiva. Ogromen volilni napor koroškega glavarja mu je sicer prinesel še kar dobro uveljavitev v dvojezičnih občinah na Južnem Koroškem, vendar SSK meni, da je vsedrjavni rezultat Haiderjeve stranke neizpodbiten dokaz, da je prišel čas za upokojitve človeka, ki je vse stavil na prezir do Slovencev in drugih manjšin. S tem si je nakopal neizbrisno krivdo, da je razplamtel ksenofobna čustva na Koroškem ter pahnil vso deželo v marginalnost in nazadovno mračnost. SSK tudi upa, da bo nova klima v avstrijskem parlamentu, po uveljavitvi manjšinam manj nasprotne stranke SPÖ in z bodočim novim kanclerjem Gusenbauerjem, prispevala k boljšemu političnemu ozračju in naklonjenosti do potreb slovenske manjšine v Avstriji.

Na dnu...

KAKŠNA SREČA!
TUDI LETOS MI NE BO TREBA
PLAČATI DAVKOV!

Štipendije sklada »D. SARDOČ«

Upravni odbor Sklada »D. Sardoč« - Onlus razpisuje natečaj za dodelitev sledečih štipendij:

- pet štipendij v znesku petsto euro za učence Državne dvojezične osnovne šole v Špetru. Prošnji mora biti priložen družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;
- šest štipendij v znesku tisoč petsto euro za univerzitetne študente. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: fotokopija univerzitetne knjižice z učnim načrtom in izidi opravljenih izpitov, družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;
- štipendijo v znesku tri tisoč euro za podiplomski študij ali specializacijo. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: potrdilo o opravljenem univerzitetnem študiju s končno oceno, družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov.

V prošnjah morajo biti navedeni podatki o drugih prejetih štipendijah. Pri dodelitvi štipendij bo upravni odbor upošteval predvsem študijske uspehe in potrebe proslincev na osnovi 5. člena statuta sklada. Štipendije bodo dodeljene do 30. novembra 2006. Vse potrebne informacije lahko dobite na spletni strani www.skladsardoc.it in pri naslednjih članih odbora: Boris Peric (048132545), Zdravko Custrin (0432707408), Karlo Čermic (048178100) in Mariza Škerk (3356553150). Zanimani naj dostavijo prošnje do 31. oktobra 2006 v zaprti ovojnici na sledeči naslov: SKLAD - FONDAZIONE D. SARDOČ C/O Studio Legale - Odvetniška pisarna SANZIN, ulica Diaz št. 11, 34170 Gorica.

Guverner Banke Slovenije M. Gaspari v Gorici

"Iz dobrega gremo na boljše!"

Guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari je minuli četrtek, 26. septembra, imel v goriškem Kulturnem domu predavanje o tem, kako je Slovenija pripravljena na prevzem evra, in širše o gospodarskem stanju naše matične države. Prišel je na povabilo treh osrednjih finančnih stebrov naše manjšine, in sicer Zadrugne kraške posojilnice z Opčin, Zadrugne banke Doberdob in Sovodnje ter finančne družbe KB 1909. Večer je povezoval predsednik finančne družbe KB 1909 Boris Peric, sam guverner pa je z njemu lastno pragmatično distanco pripravil pravo malo lekcijo makroekonomskega stanja Slovenije, kar je izpostavil tudi Peric, ki je po guvernerjevem predavanju vodil diskusijo. Treba je povedati, da je bil Mitja Gaspari v Kulturnem domu kot gost naših denarnih ustanov in je bil na njegovo predavanje vstop možen le z vabilom, tudi zato molk pred njegovim nastopom v sredstvih obveščanja. Mitja Gaspari, ki je bil tudi vrsto let finančni minister Republike Slovenije, velja za velikega strokovnjaka na področju financ in za človeka, ki se izogiba žarometom javnosti, govori pa jasno, umirjeno, z distanco in preudarno. Iz njegovega predavanja je vel optimizem, da je Slovenija dobro pripravljena na zamenjavo tolarja v evro, ki se bo zgodila s 1. januarjem prihodnje leto, in to v slabih 14. dneh, kajti: "Slovenci smo vajeni sprememb, dobro smo pripravljeni, skušali smo se učiti na uspehih in napakah drugih!" Ocenil je, da je slovenski prevzem evra s 1. januarjem 2007

rezultat usklajenega delovanja ekonomskih politik, med katerimi je svojo vlogo odigrala tudi denarna. "Zapuščamo dobro, kar je tolar vsekakor bil, prevzemamo nekaj boljšega," je dejal guverner in ocenil, da je Slovenija odlično, a dobro kombinacijo ekonomskih politik, bistveno bolj stabilno kot v drugih državah na prehodu. Povedalo je,

dvajset evrov, menjava tolarjev v evro bo možna v Banki Slovenije vedno, v štirinajstih dneh po Novem letu pa povsod po Sloveniji. Po Gasparijevem mnenju pa tudi večjih podražitev po uvedbi evra ne bi smelo biti!

Zniževanje inflacije, največja naloga v zadnjih letih v Sloveniji je po besedah Mitje Gasparija potekala postopno s krajšim zastojem na prelomu tisočletja.

Slovenija bo morala tudi v prihodnje vzdrževati makroekonomske ravnotežje in pospešiti notranjo dinamiko v gospodarstvu, je še dejal Gaspari. Izrazil je tudi prepričanje, da bi se moral v obdobju, ko slovensko gospodarstvo raste s štiri-, skoraj petodstotno sto-

Foto JMP

da bo v Sloveniji na trgu približno milijarda evrov, bančni avtomati pa bodo delili pretežno samo bankovce po deset in

pnjo letno, proračunski prihodki dokaj hitro zmanjševati.

JUP

Povejmo na glas

Zlovešča senca novih zidov

V bistvu sta dva načina urejanja odnosov med ljudmi: približevanje, odpiranje, razumevanje ali oddaljevanje, zapiranje, nezaupanje. Prvi način je graditeljski in ustvarja pogoje za boljše prihodnost, drugi je razdiralen, poglablja razdalje in ustvarja pogoje za vsekakor neprijetno prihodnost. Vse to velja za odnose v osebnem življenju, pa tudi za odnose med narodi, državami, verami in civilizacijami, pri čemer velja omeniti, da je tukajšnje razmišljanje spodbudila odločitev ameriškega kongresa oziroma senata, da zavarujeta mejo z Mehiko z zaščitno ograjo.

Meja med Združenimi državami Amerike in Mehiko meri 1125 kilometrov in preko nje naj bi v lanskem letu na ozemlje bogatejše sosedje prišlo 1,2 milijona nezakonitih pribežnikov. Ograja naj bi omenjeni priliv zajela, njena postavitev pa stala 2 milijardi dolarjev. Ob tej odločitvi se seveda velja zamisliti, saj je več kot jasno, da sodi v tisti drugi način urejanja odnosov med ljudmi, ki se mu pravi oddaljevanje, zapiranje, nezaupanje. Ko bo objekt, ki mu lahko rečemo zid, enkrat zgrajen, posledice ne bodo samo tiste načrtovalne, se pravi zmanjšana propustnost meje, ampak bodo prevladale predvsem tiste nezaželene. Dokazano bo, da je propadla možnost dogovora, in to ni spodbudno, dokazano bo, da je v svetu, razklanem zaradi prevelikih socialnih razlik, ponovno prevladalo prepričanje, da ni mogoče postopati drugače, in to ni spodbudno, dokazano bo, da prišlekem iz revnejših predelov še enkrat dajemo vedeti, naj bodo tam, kjer so, ker tu, kamor si želijo priti, niso zaželeni, kar je od vsega še najbolj obremenjujoče. In ne nazadnje si bo utrla pot prepričanje, da je pridobitve razvite civilizacije mogoče ohraniti samo z dobesednim in kar fizičnim zapiranjem. V kolikor bi navedeno prepričanje povsem prevladalo, bi bila podoba naše prihodnosti strašljiva, ker bi se s takšnimi in drugačnimi zidovi polagoma prepredli z vseh strani in sebi samim jemali svetlobo. Na takšno usmeritev torej ni mogoče mirno pristajati, saj bi bil to otipljiv znak, da kot najbolj razvita civilizacija nismo sposobni ponuditi svetu prave rešitve, ki zagotovo ni v zaostrovanju, v odmiku od drugih in v opustitvi vsakršnega dialoga ter v nesprejemanju tistih drugačnih, ki nam niso všeč, ampak je rešitev nasprotno v zmanjševanju razdalj in razlik, v neskončnem vztrajanju v dialogu in še posebej v vživljanju v tiste, ki so od nas dosti manj ugledni.

Pregraje in zidovi med ljudmi ne morejo ustvariti nič dobrega, čeprav ima njihovo izgrajevanje še vedno dosti privržencev, ki se dandanes podobno kot v preteklosti sklicujejo na utemeljenost razlogov za takšno ravnanje. Toda v tej smeri se razmere le slabšajo in vodijo v takšno ali drugačno mržnjo ali celo uporabo sile. V vsakem primeru in nerazumevanje in v vasezaprto, ki se čuti vse bolj ogroženo. Ogroženo od vsega, kar je drugačno, ogroženo od vseh, ki so drugačni.

Janez Povše

Evropski dan jezikov

Jeziki so stebri
prihodnosti
Evropske unije

26. septembra smo obeležili evropski dan jezikov, ki ga od leta 2001 razglašala Svet Evrope, zato da bi spodbudil študij tujih jezikov in širil idejo o večjezičnosti in večkulturnosti Evrope. Letos ga je v Trstu, v muzeju Revoltella, zaznamovala dopoldanska okrogla miza na temo *Jezikovna različnost v središču identitete Evrope*. Udeležili so se številni študentje in dijaki višjih srednjih šol v Trstu, med katerimi velja omeniti dijake četrtih razredov liceja Franceta Prešerna. Občinstvo je najprej pozdravila vodja Evropskega informativnega urada, ki deluje pri tržaški občini, Maila Zarattini, zatem pa so spregovorili ravnatelj zavoda British School v Trstu Peter

Brown, raziskovalka Deželnega zavoda za pedagoško raziskovanje (IRRE) iz Bologne Lucia Cucciarelli, prevajalec pri Evropski komisiji Giorgio Tositti in jezikovna koordinatorica v Jadranskem Zavodu združenega sveta v Devinu Rimma Rappoport. Nepričakovano se je okrogli mizi v zadnjem trenutku pridružil še dopisnik italijanske državne radiotelevizije RAI v Moskvi Sergio Canciani. Slednji je dejal, da je potrebno znati jezike, tudi če jih ne povsem obvladamo. Važno je predvsem neko osnovno znanje jezika, saj to sogovornik zelo ceni in ti odpira številna vrata, pa tudi srca ljudi.

"Trst je edinstveno mesto, saj lahko v njem zasledimo vse tri evropske jezikovne skupine, germansko, romansko in slovansko," je dejal Peter Brown. S trditvijo se lahko popolnoma strinjamo, vendar pa se je na nekaterih mladih obrazih vseeno pojavil kiseln nasmešek, ki potrjuje, da danes še vedno lahko zasledimo ljudi, ki bi tej izjavi oporekali in bi jo označili kot negativno.

Giorgio Tositti je opozoril na večjezičnost Evrope, saj je to odgovor na pozitiven razvoj le-te. Pomembno je obvladovanje angleščine in predvsem sosedovega jezika, saj na tak način lahko lažje rešujemo vsakdanje spore.

Lucia Cucciarelli je izpostavila keltske jezike oz. narečja, katera lahko označimo za nekakšne prvine ali osnove, iz katerih so se kasneje rodili novi jeziki. Zanimivo je to, da je bilo v dvorani naštetih okrog 130 ljudi, ki obvladajo kar 15 jezikov. To dokazuje izjemno fleksibilnost mladih generacij v učenju tujih jezikov.

Ni dolgo od tega, ko je bilo znanje jezikov na delovnem mestu sicer cenjeno, vendar ne neobhodno potrebno, danes pa je znanje vsaj enega tujega jezika že nepogrešljivo. Če pogledamo statistike, lahko zasledimo, da kar 50 odstotkov svetovnega prebivalstva, poleg materinskega jezika, obvlada vsaj en tuj jezik. Živo pričevanje o tem so podali tudi dijaki devinskega Zavoda združenega sveta in njegova jezikovna koordinatorica Rimma Rappoport. Poudarila je, da ima znanje tujih jezikov lahko tudi negativno plat. Po eni strani je za dijaka tuj jezik pridobitev, po drugi pa lahko pride do mešanja izrazov in pojmov z drugimi jeziki, kar pa lahko privede do manjših težav.

Okroglo mizo sta sklenili dijakinji devinskega Zavoda z mislijo, da je prepoznavanje v neki kulturi temeljnega pomena za razumevanje in dialog z drugimi kulturami, znanje več jezikov pa predstavlja kulturno obogatitev.

Kakorkoli, znanje jezika ne bo nikoli odveč. Pomembno ni samo za pridobitev delovnega mesta, ampak celo za vsakdanje komuniciranje; dovolj je, da se ozremo v svet, ki nas obdaja, in videli bomo, da se zamejci vsak dan srečujemo z dvema popolnoma različnima jezikoma, poleg tega pa se nam npr. na počitnicah v tujini spleča obvladati tuj jezik, saj je tako lahko navežemo stike in se sporazumemo. Veliko mladih se tudi odloča za študij v tujini, saj so s tem prisiljeni, da govorijo tuj jezik, to pa je enkratna pot k hitremu učenju le-tega. Konec koncev pa je še dandanes v veljavi star pregovor, ki pravi: več znaš, več veljaš; se pravi, več jezikov znaš, bolj pestra bo tvoja prihodnost in bolj boš zadovoljen s seboj.

Jure Kopušar

POGOVOR Juan Vasle

"Placido Domingo je bil na
toliko SP-jih kot Matthäus!"

Nogomet in klasična glasba sta binom, ki pogosto ne gresta skupaj. Klasični glasbeniki so navadno za nogometaše preresni ljudje, nogometaši pa so za glasbenike telebani, ki namesto možgan uporabljajo noge. Težko je najti stične točke. Težko, a ne nemogoče. Vrhunski operni pevec, basbaritonist Juan Vasle je taka izjema. Gre namreč za pevca svetovnega slovesa, ki je v ljubljanski operi odpel vrsto pomembnih basovskih vlog v najbolj znanih operah (Cosi fan tutte, Don Giovanni, Carmen, Seviljski brivec). Juan Vasle pa je hkrati tudi novinar, ki se ukvarja s športom. Izdal je dve knjigi o nogometu (Fuzbal, tango in polka, 2002 in Ustavite svet - mundial je tu!, 2006), med zadnjim svetovnim prvenstvom pa je večkrat nastopal na RTV Slovenija kot studijski komentator. Ja, klasična glasba in nogomet očitno lahko hodita z roko v roki.

Gospod Vasle, kako naj vas sploh imenujemo: operni pevec, športni novinar, nogometni navdušenec ali še kako drugače? Jaz sem najprej pevec, a sem ob tem tudi novinar. Moja glavna zaposlitev je petje v operi v Ljubljani in torej koncertiranje. Po duši pa sem nedvomno novinar. Najprej sem namreč študiral novinarstvo, z novinarstvom se tudi še zmeraj ukvarjam.

Vseeno pa je na prvi pogled čudno združevati taka pojma, kot sta klasična glasba in nogomet. Gre

na letošnjem SP pa sploh. Bil sem celo na Odmehih. Klicali so me predvsem, ker zelo dobro poznam južnoameriške reprezentance. Zelo rad sem to delal. V času SP sem bil torej bolj novinar kot operni pevec.

Kje vidite stične točke med klasično glasbo in nogometom?

Veste, pravijo, da je gol enak visokemu C-ju. Za nogometno tekmo in za operno predstavo so ljudje sposobni v vrsti čakati dve ali tri noči, ko nastopijo prvovrstni pevci oz. nogometaši. Izpostavil bom še en argument: obe "panogi", opera in nogomet, sta osnovani na strasti. In tukaj imamo že tri pomembne stične točke.

Vi ste specialist za južnoameriški nogomet. Ko govorimo o Brazilcih in Argentincih, zelo pogosto govorimo o nogometaših, ki brcajo žogo v ritmu. Brazilski žonglerji imajo v krvi sambo, Argentinci tango!

To absolutno velja. To je torej še ena stična točka med nogometom in glasbo. Ritem je pomemben, pomembna je melodija. Vse te stvari so pomembne tudi v nogometu.

In kako lahko v ta sklop umestimo klasično glasbo? Kot ste že sami povedali, visoki C je enak голу.

Ja, povezav je veliko. Tudi v športne nogometne spektakle se vključujejo kulturni in glasbeni dogodki. Tukaj je torej veliko sličnih točk.

Ena od pomembnejših sličnih točk je bil že omenjeni koncert treh tenorjev pred rimskim finalom leta 1990. Ste kdaj pomislili na možnost, da bi tudi sami zapeli v okviru kakega svetovnega prvenstva, tudi glede na to, da ste po duši glasbenik in športnik. To je zelo težko. Taki koncerti se namreč or-

svetovnih prvenstev. V kratkem bo izšel še zvezek o komaj sklenjenem SP v Nemčiji. Kako ste ta zvezek oblikovali in kakšen pogled na SP boste predstavili?

Juan Vasle (foto DPD)

remo reči, da je Evropa prekosila Južnoameričane. Evropa se je enostavno bolje znašla. Nemci so igrali doma. Francozi so prišli do finala in bili favoriti, Italijani pa so dokazali, da v odločilnih trenutkih znajo odigrati življenjsko tekmo. Ne gre torej za razlikovanje med Evropo in Južno Ameriko, ampak za reprezentance, ki so se najbolje znašle.

Italijanska zmaga je sad kolektivne igre? Da. Italijani so bili poleg tega še malo bolj napadalni kot ponavadi. Obrambni igralci so bili sicer boljši od napadalcev. Nekaj tekem pa je celotna Lippijeva napadalna vrsta igrala izvrstno. Mislim na podaljške proti Nemčiji. Igro, ki so jo proti domačinom prikazali Italijani, sem pogrešal pri Argentincih. Proti Nemcem je Lippi stavil na napad in to se mu je obrestovalo. Peckerman se za tako taktiko ni odločil.

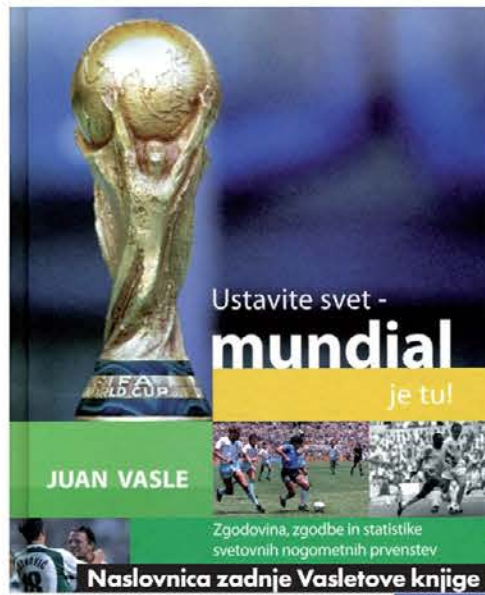
Kako pa gledate na fenomen Zidane? Vrnil se je v reprezentanco in jo skoraj sam popeljal do finala. V odločilnih trenutkih finalne tekme pa so mu popustili živci... Tega nisem razumel. Kot izkušeni nogometaš bi moral vedeti, da se na vseh tekmah izusti marsikaj, posebej se na tako pomembnih. Ne vem, kaj mu je bilo. Razumel bi, ko bi se to zgodilo kakemu začetniku, ki prvič igra na tako visokem nivoju. Ne vem pa, kako je možno, da se je on ujel v provokacijo. Po drugi strani pa lahko prav v teh za-

devah občutimo nepredvidljivost nogometa. Je pa Zidane postregel z izvrstnimi predstavami. Nanj in na francosko reprezentanco so vsi gledali kot na starčke, ki so se v Nemčijo prišli posloviti od nogometa brez posebnih ambicij. Francozi so vse napovedi obrnili na glavo in z levo igro prišli do finala.

Ja, to je res. Prikazali so zelo lepo igro. Zame so bili oni najboljše reprezentanca, sploh v obrambi. Zelo lep zaključek SP-ja bi bil, ko bi pokal dvignil Zidane, a očitno je nekaj prišlo vmes. Nedvomno bi z njim na igrišču do konca tekme imela več možnosti za uspeh.

Francija ni vplivala. Morda bi Zanetti res bil koristen, Veron pa ne, ker je osebno zelo konfliktna-

njenju ni vplivala. Morda bi Zanetti res bil koristen, Veron pa ne, ker je osebno zelo konfliktna-

za dva povsem različna svetova. Niti ne. Leta 1930, ko je bilo v Montevideu prvo svetovno prvenstvo, so se z ladjo tja pripeljale štiri evropske reprezentance. Tri države izbrane vrste so potovale z ladjo Contervere. Na tej ladji je potoval tudi slavni basist Fjodor Šaljapin. Ni šel v Montevideo, ampak v Buenos Aires. Že tukaj najdemo posredno povezavo nogomet - klasična glasba. Dosti bolj direktna je bila povezava med opernim petjem in nogometom leta 1990 med SP v Italiji. Takrat so trije tenorji (Luciano Pavarotti, Placido Domingo, Jose Carreras) imeli prvi skupni koncert na predvečer velikega finala v Karakalovih termah. Svoje nastope so vseskozi povezovali z nogometom. Lahko torej rečemo, da je Placido Domingo nastopil na toliko svetovnih prvenstvih kot Lothar Matthäus in Antonio Carbajal, nogometaša rekorderja po nastopih na SP.

V zadnjem obdobju ste v širši slovenski javnosti postali znani predvsem kot športni novinar. V zadnjih letih ste namreč objavili dve knjigi o nogometu (Tango, polka in fuzbal: 2002 in Ustavite svet - Mundial je tu!: 2006), na zadnjem SP-ju ste se večkrat kot komentator pojavili na nacionalni.

Ja, to je res. Že prej sem se pojavljal,

Zinedine ZIDANE

ganizirajo na najvišji ravni. Jaz ne spadam v tiste kroge. Druga pomembna stvar je ta, da so tenorji za tovrstne pobude čisto posebni. Na takih prireditvah boste zelo težko videli base. Pavarotti, Carreras in Domingo so poleg tega bili najbolj znani pevci in bili so svetovljani. Šlo je navsezadnje tudi za glasbeno globalizacijo in promocijo, za denar in industrijo plošč.

Potemtakem lahko ta koncert ocenjujemo kot predvsem komercialni dogodek?

Ta dogodek je res pritegnil k operi veliko število ljudi. Hkrati pa je ta koncert tudi napolnil mošnjičke številnih pobudnikov.

Pred letošnjim svetovnim prvenstvom ste izdali knjigo Ustavite svet - Mundial je tu! o zgodovini

Lionel Messi

len. Peckermanova napaka je bila ta, da je proti Nemcem na klopi pustil Messija in Saviolo. Gre za dva hitra napadalca, ki bi nemškimi obrambnim velikanom povzročala številne preglavice.

Messija ste pred začetkom SP-ja označili za novega Maradono. Na SP-ju pa ni imel kaj dosti priložnosti, da bi se izkazal. Je to samo trenerjeva napaka?

To je huda Peckermanova napaka. Messi je vseskozi sedel. Trener bi moral mladega nogometaša podpirati, ga vseskozi vzpodbujati in navduševati. Če reprezentant ne ve, kdaj bo igral, in če ga selektor vsakež zavira, je to škodljivo.

Peckerman bi moral torej igrati bolj rijaardovski, tako ofenzivno kot Barcelona?

Ja. Preprosto, Messiju bi moral Peckerman bolj zaupati. Messiju in še kakemu nogometašu.

Je letošnje SP pokazalo, da je evropski nogomet uspešnejši od južnoameriškega, da je "razumel" brazilske in argentinske žonglerske trike in da ga je zato prekosil?

Ne. V Evropi vedno kraljujejo Evropejci. To je že "zgodovinska resnica". Ne moremo reči, da je Evropa prekosila Južnoameričane.

Evropa se je enostavno bolje znašla. Nemci so igrali doma. Francozi so prišli do finala in bili favoriti, Italijani pa so dokazali, da v odločilnih trenutkih znajo odigrati življenjsko tekmo. Ne gre torej za razlikovanje med Evropo in Južno Ameriko, ampak za reprezentance, ki so se najbolje znašle.

Italijanska zmaga je sad kolektivne igre?

Da. Italijani so bili poleg tega še malo bolj napadalni kot ponavadi. Obrambni igralci so bili sicer boljši od napadalcev. Nekaj tekem pa je celotna Lippijeva napadalna vrsta igrala izvrstno. Mislim na podaljške proti Nemčiji. Igro, ki so jo proti domačinom prikazali Italijani, sem pogrešal pri Argentincih. Proti Nemcem je Lippi stavil na napad in to se mu je obrestovalo. Peckerman se za tako taktiko ni odločil.

Kako pa gledate na fenomen Zidane? Vrnil se je v reprezentanco in jo skoraj sam popeljal do finala. V odločilnih trenutkih finalne tekme pa so mu popustili živci...

Tega nisem razumel. Kot izkušeni nogometaš bi moral vedeti, da se na vseh tekmah izusti marsikaj, posebej se na tako pomembnih. Ne vem, kaj mu je bilo. Razumel bi, ko bi se to zgodilo kakemu začetniku, ki prvič igra na tako visokem nivoju. Ne vem pa, kako je možno, da se je on ujel v provokacijo. Po drugi strani pa lahko prav v teh za-

devah občutimo nepredvidljivost nogometa. Je pa Zidane postregel z izvrstnimi predstavami. Nanj in na francosko reprezentanco so vsi gledali kot na starčke, ki so se v Nemčijo prišli posloviti od nogometa brez posebnih ambicij. Francozi so vse napovedi obrnili na glavo in z levo igro prišli do finala.

Ja, to je res. Prikazali so zelo lepo igro. Zame so bili oni najboljše reprezentanca, sploh v obrambi. Zelo lep zaključek SP-ja bi bil, ko bi pokal dvignil Zidane, a očitno je nekaj prišlo vmes. Nedvomno bi z njim na igrišču do konca tekme imela več možnosti za uspeh.

Andrej Černič

Pismo

Ob rimskem simpoziju

Spoštovani msgr. dr. Mihael Toroš!

Ko sem se vračal iz Rima, kjer sem (12.09) za naš radio spremljal simpozij, ki vam je bil posvečen, so se mi misli stalno vračale na tisti lahni breg pod nekdanjim Malim semeniščem v Gorici, prav tam pri mejnem prehodu v Rožni dolini, kjer je danes sedež raznih vsučiliških fakultet in kjer naj bi rasel tudi vinograd, ki naj bi ga v dolga leta z veliko ljubeznijo obdelovali. Nisem se spomnil in se še vedno ne morem spomniti, kdo mi je o tem pripovedoval, in tudi ne, ali je bil ta vinograd res tam in vaš. Mislim, da mi je o tem vinogradu pravil naš dolgoletni devinski župnik in dekan g. Ivan Kretič, in vem, da mi je bilo že takrat lepo, ko sem si predstavljal, kako Vi, ugledni bogoslovni profesor, ki ste veljali za neprekosljivega izvedenca v cerkvenem pravu, obrežujete in vežete, okopavate in škropite. Ob letošnjih lepih septembrskih dneh, ko smo se v Vašem imenu zbrali v rimskem papeškem zavodu Sloveniku v Rimu, pa je misel šla k trgatvi in sem se Vas skušal predstavljati, kako ste kot pristen Bric, ki se je rodil v Medani 1884, z velikim pričakovanjem in veseljem hodili v vinograd gledat, kdaj bo čas za "vendimo" in kako ste "peštali", "prešali" in pretakali. Duhovnik in vinogradnik!

Simpozij, vsaj, kar sem lahko spremljal na tisti prvi dan, je bil v znamenju temeljitih predavanj in analiz, a tudi anekdot, predvsem iz Vašega profesorskega življenja in nato zadnje dobe Vašega življenja, ko ste bili od leta 1947 do 1949 apostolski upravitelj poreško-puljske škofije, nato, po izgonu dr. Močnika in g. Kretiča iz Solkana 23. februarja 1948, tudi

goriške nadškofije ter od leta 1955 do 1961 še tistega dela tržaško-koprške škofije, ki je prišel pod jugoslovansko upravo. Predavatelji so uokvirili predvsem razmere in like administratorjev na teh treh področjih, medtem ko je Vašo

Msgr. Mihael Toroš

življenjsko pot od rojstva do smrti 1963 temeljito orisal prof. Franc Kralj, prof. Bogdan Kolar pa je govoril o tem, kako ste predavali v centralnem semenišču v Gorici. S tem je posredno orisal širino in didaktično strukturo tega zavoda, ki je povezoval in oblikoval več generacij duhovnikov in izobraževalcev s širšega zemljepisnega prostora, saj so se v njem izoblikovali Furlani in Italijani, Slovenci in Hrvati. V njem ste kot profesor cerkvenega prava in več let tudi cerkvene zgodovine nedvomno odigali nadvse pomembno vlogo pri izoblikovanju bogoslovcev v izrazite osebnosti.

Že prva predavanja so nakazala Vaš značaj. Za strogo in resno držo osebe, ki je bila tudi po svoji formaciji prepričan in iskren legalist, se je pokazala druga plat, občutljive in po srcu dobre osebe, ki je v marsikateri okoliščini pomagala in pokazala veliko razumevanje za stisko človeka. To se je odražalo tudi v Vaši službi, saj ste bili več desetletij sodnik, celo predsednik metropolitanskega sodišča v Gorici in sodnik v zakonskih pravnih pri pokrajinskem cerkvenem sodišču v Benetkah. Številni posegi tudi diskutantov so, zanimivo, že takoj po prvih predavanjih, izpostavljali

vlogo, ki ste jo imeli kot apostolski administrator v težkih in zapletenih letih po drugi svetovni vojni, ko ste skušali reševati, kar se je rešiti dalo v razmerah, ki so bile vse prej kot naklonjene Cerkev. Zaradi svojega prepričanja v pravno državo ste verjeli, da bo mogoče z dogovorom reševati osnovna in temeljna pričakovanja vernega ljudstva, duhovnikov in Vas samih. Trudili ste se, da bi se uredili odnosi med novo jugoslovansko oblastjo in cerkvijo, in v marsičem Vam je tudi uspelo, čeprav so Vam očitali, da ste leta 1949 pozdravili ustanovitev Ciril-Metodovega društva slovenskih

duhovnikov in da ste kot administrator celo potrdili društvena pravila, tako da so vam naprtli vzdevek "rdeči ško". Vendar je nedvomno Vaša zasluga, da ste leta 1952 v Vipavi ustanovili malo semenišče z internatom in pet let kasneje škofijsko gimnazijo, ki je kmalu prerasla meje Primorske, da ste leta 1952 omogočili izhajanje verskemu 14-dnevniku Družina, ki izhaja še danes kot tednik, da ste spodbujali obnovo cerkva in vračanje zvonov, ki so bili odnešeni med vojno. Še marsikaj ste dosegli in doživeli tudi globoko razočaranje nad jugoslovansko oblastjo, ki je Vas in ostale stalno izgrajevala. Še posebej Vas je na začetku 50 let prizadel t.i. tolminski proces proti odličnim duhovnikom, ki so bili krivično obsojeni na izredno težke kazni. Vse hudo, ki ste mu bili priča, in v spoznanju dejanskih odnosov ter v iskreni zvestobi Cerkev, Vas je privedlo do tega, da ste ne le ustopili iz CMD, ampak da ste odločno in samozavestno večkrat nastopili pred jugoslovanskimi oblastmi in zahtevali spoštovanje osnovnih človekovih pravic za vernike, kot ste svojčas zagovarjali osnovne pravice slovenskega naroda pred fašističnimi veljaki, kar vas je stalo uradno "opozorilo" in skoraj konfincijo.

Prav v tej zvestobi osnovnim vrednotam, za spoštovanje katerih ste se borili tudi v zavesti mnogih primorskih duhovnikov, da izmizi propadejo, medtem ko narod ostane, je bila in je največja značilnost vaše drže. Zato, ko zaključujem teh nekaj stavkov, naj vas prosim, da pri Vsemogočnem prosite za milost, da bi postal novih in zvestih delavcev v naš zamejski duhovni vinograd, saj je in bo tudi za tiste, ki bi prišli zadnje uro, dovolj dela, glede plačila pa tudi. Naj Vas v prepričanju, da je pri Njem vse mogoče, najlepše pozdravim.

S spoštovanjem

Marko Tavčar

WFP / Svetovni program za hrano

Dnevno od lakote umre okoli 18.000 otrok

"Okoli 18.000 otrok bo danes umrlo zaradi lakote in podhranjenosti," je v sredo, 27. septembra, pred ameriškim senatnim odborom za zunanje zadeve dejal izvršni direktor Svetovnega programa za hrano (WFP) James Morris. Slednji je ameriški kongres namreč opozoril na zelo veliko število lačnih in podhranjenih otrok po svetu in ga pozval, da s podporo nove pobude WFP pomaga pri izkoreninjanju lakote med otroki po svetu, so sporočili s sedeža Združenih narodov v New Yorku.

"Ljudje v ZDA in v Evropi to težko dojamajo. Vendar bomo v enem mesecu zaradi lakote izgubili več otrok, kot je vseh prebivalcev Washingtona. In še vedno ni naslovov v medijih, nobenega javnega poziva. Namesto tega ti rečni, pozabljeni otroci umirajo v tišini v državah, kot so Gvatemala, Bangladeš in Zambija, daleč stran od oči javnosti. To ni nujno, imamo vsa orodja za rešitev problema lakote," je poudaril Morris. Morris je odboru predstavil pobudo za izkoreninjenje lakote in podhranjenosti med otroki, s katero naj bi tem otrokom zagotovili "osnovni paket" priporočil za zdravje, higieno in prehranjevanje, skupaj z osnovnimi potrebščinami in hranili, za ceno 78 dolarjev na družino. Pobuda, pri kateri sodeluje tudi Sklad ZN za pomoč otrokom, je po Morrisovih ocenah izvedljiva ne le z ekonomskega vidika, temveč tudi zato, ker je populacija podhranjenih otrok navadno močno zgoščena. Morris je tudi poudaril, da ne

gre le za problem smrtnosti med podhranjenimi otroki, temveč je problem tudi v psihičnih in fizičnih poškodbah in prizadetem zdravju tistih, ki preživijo. Lakota tako na primer znižuje inteligenčni količnik za 10, 15 ali več točk, v nekaterih državah pa je zaradi lakote fizično pohabljenih več kot 60 odstotkov ljudi. "Predstavljajte si vpliv na revne države, ki poskušajo razviti svoja gospodarstva. Kako naj bodo njihovi delavci konkurenčni? Dejstvo je, da tam, kjer vlada lakota, ne more priti niti do izboljšanja stopnje izobrazbe niti do razvoja," je opozoril Morris. Glede na ocene bodo stroški pomoči 100 milijonom družinam, da zaščitijo svoje otroke pred lakoto in podhranjenostjo, v okviru pobude znašali okoli osem milijard dolarjev, so še sporočili iz ZN.

Molitev

Međugorska mati

Međugorska mati mila, topla, jasna in ljubeča, roka Tvoja naj nas varuje, naj nad nami se steguje in tožeče solze briše. Skrbi nam hrani, in bodočnost snuje. Vsi ti narodi sveta, ki smo tukaj, se utopimo v tvoje misli, v tvojo vero, da bodeš Boga prosila za nas sreče in upanja v odrešenje.

Ada Klinkon

Spomin in opomin

Presunljiva zgodba iz vojnih časov

Msgr. Pino Trevisan je opisal resnično zgodbo "shoah" po posredovanju in želji g. Angela Capizzija in ravnatelja državne knjižnice Marca Menata iz Gorice. V marcu leta 1950 je časopis Domenica del Corriere priobčil na celi zadnji strani sliko znanega risarja Walterja Mullino, ki predstavlja mammo goriškega novomašnika Bogomila Breclja, ki jo sin blagoslavljiva skozi mrežo državne meje na Rafuti pri Rdeči hiši, kar je vzbudilo ve-

liko zanimanja in zgražanja v komunističnih razmerah. Marsikdo se spominja konference v letu 1938, pri kateri je jezuit P. Lepetit z "Lettors du Rome" razložil zapeljevanje poštenega ljudstva v svoje boljševiske mreže z geslom "Smrt fašizmu - Svoboda narodu". Tako so pridobili zlasti naivneže od Vietnamca do Slovenije, četudi so bili narodno in versko zavedni, kakor družina Breclj; Oče Jožef, hčerki Marica in Angela in 13-letni Martin so bili z

Z leve: Angelo Capizzi, Bogomil Breclj, Marco Menato

zvižajo aretirani in brutalno umorjeni 8. julija 1944 v gozdu Gornje Branice na Vipavskem. Šele po devetih mesecih smo odkrili njihove grobove, partijci pa so lagali mami, da so še živi, in ji dejali, naj da njihove obleke in hrano. Ob štirih mučencih je mama rekla, naj molimo Očenaš in naj se zaustavimo pri besedah "odpušti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom" in naj se nikoli ne maščujemo. Sestri Marica in Angela sta celo izrazili željo, da darujeta življenje za duhovniški poklic enega od bratov. In Bog je sprejel njihovo žrtev in Bogomil je

tako postal duhovnik in deloval v Štandrežu, Sovodnjah, Dobrodo, Zgoniku in Nabrežini. Na kraju usmrtitve smo postavili križ z napisom "Živeli, umrli ste za narod in Boga, vaš zgleđ naj dviga našega duha. Vsako leto je tam somaševanje, celo štirih škofov, z veliko udeležbo našega ljudstva. Podoben spomenik iz marmorja je dekanjsko področje iz Vipavske doline postavilo pred cerkev v Logu z napisom "Zamolčanim žrtvam medvojnega in povojnega nasilja z vzklikom: Mati - domovina - Bog". Ta dopis je na željo g. Capizzija preveden iz italijanščine v slovenski jezik, da bi bil objavljen s fotografijo v Novem glasu in tudi v Voce Isontina kot spomin in opomin.

27. NAVADNA NEDELJA

1Mz 2,18-24; Ps 128; Heb 2,9-11; Mr 10,2-16

Današnje prvo berilo opisuje stvarjenje ženske. Najprej poudari, da je ženska od Boga. Bog jo je hotel. Ustvaril jo je iz moškega, a je polnovredna in polnopravna moškemu. Ni manj od njega. Vzeta je iz moškega rebra oz. iz njegove strani, iz boka, ali: bolje rečeno, iz njegovega srca, iz njegove ljubezni. Bog jo je hotel kot Adamovo ženo. Je dopolnitev moškega. V primerjavi z drugim Adamom, z Jezusom, je vredna vse ljubezni. On je namreč zaspal na lesu križa, zato da je Bog lahko ustvaril novega Adama in novo ženo-Evo, mater vseh živih. Za nju je Jezus daroval svoje življenje. Tako sta oba izšla iz Jezusove strani, iz njegove ljubezni, iz njegovega srca, vsa čista, umita v njegovi krvi, posebno Marija kot Bogorodica.

Po krvi njenega Sina lahko največji grešnik, kot npr. desni razbojnik na križu, postane nedolžen po veri, upanju in ljubezni; vstopi v Jezusovo

kraljestvo.

Koristno je vedno znova premišljevat 8. poglavje dogmatske konstitucije o Cerkev 2. Vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora/koncila, kjer govori o Blaženi Devici Mariji, Božji Materi in skrivnosti Kristusa in Cerkev. Med drugim pravi, da je tudi Cerkev devica, čeprav so v njej kot večina poročeni ljudje, a je devica, ker neokrnjeno in čisto ohranja Zeninu dano besedo in ker v posnemljanju Matere svojega gospoda z močjo Svetega Duha na deviški način varuje neokrnjeno vero, trdno upanje in iskreno ljubezen" (C, 64). Saj Bog hoče rešenje vseh ljudi (1 Tim 2,4). Ne samo Pavla, Avgušтина ter množice drugih, ki jih je Oče po Sinu in Svetem Duhu prenovil, očistil, na novo ustvaril, rodil iz Sinove strani. Zaradi tega ljubimo Cerkev kot mater in v njej kot prvo novo ženo, Marijo. Smo polnopravni udje nebeškega kraljestva, saj hranimo vero, upanje in ljubezen. Pri tem nam pomaga Božja Mati, če jo prosimo. Ona nas vodi k Sinu. Psalm takole poveličuje ženo: "Tvoja žena bo kakor rodovitna trta sredi tvoje hiše; tvoji otroci bodo kakor oljčne mladike okrog tvoje mize ... Blagoslovi naj te Gospod s Siona, da boš videl

svojih otrok otroke" (Ps 128,3.5-6).

Družina je namreč predvsem po zaslugi žene in matere velik blagoslov. Otroci takih družin so za zgled drugim družinam, toda potrebno je, da se družine med seboj spoznavajo, srečujejo, pogovarjajo, se skupno udeležujejo nedeljske maše; po domovih pa se vsaj ob nedeljah in praznikih zberejo okrog domače mize. Mati, ki streže in govori ter tudi poje, je kakor žlahtna trta in oljka s svojim sadom vina in olja. Družina je podoba Boga, ki ustvarja medsebojno razumevanje in edinost, ki ju bodo otroci še v poznih letih blagovali. Tudi danes imamo opraviti z zakonskimi ločitvami, ki oropajo zlasti ženo in mater, da ni več vez družine ne v pomoč možu (1Mz 2,18.20). Pismo Hebrejcem pokaže moža, ki je na novo ustvaril človeka, ki je ovenčan s slavo in častjo križa, zato ker je pretrpel smrt, da bi, 'daleč od Boga', okusil smrt za vsakogar (Heb 2,9). Jezus vabi tudi nas, naj bomo sol, ki ohranja hrano svežo. Naj zato kljub trdim preizkušnjam ohranimo ljubezen in bratski mir (Mr 9,49-50). Naj bomo ogenj, ki použiva in prečiščuje ljubezen in zvestobo do konca. Posebno družina živi neraz-

vezan zakon, ki je enojen, t.j. med enim možem in eno ženo. Zakon naj se izkaže v ognju trpljenja. Utrjujejo naj ga otroci in duh uboštva, ki trezno živijo Jezusov blagor, ker se ne vdajajo lakomnosti in hlepenju po bogastvu, kajti lakomnost je vir vsega hudega (Ef 6,10; 3,2).

Jezus odgovarja farizejem, ki ga skušajo ujeti v besedi z vprašanjem o zakonski razvezi, češ da je to pravica, ki so jo prejeli po Mojzesu; v začetku ni bilo tako. Božji zakon je namreč nad Mojzesovim in pred Mojzesom, ki ga je predpisal zaradi njihove trdosrčnosti (Mr 10,5). Bog je namreč hotel že pri stvarjenju nerazveznost in enojnost zakona med enim možem in eno ženo. Zakon namreč čuva globoko zvezo, edinost in ljubezen src in teles.

Mož bo zapustil očeta in mater in se bo pridružil svoji ženi; prav tako žena se pridruži svojemu možu. Oče in mati in vsi ostali pa morajo spoštovati to zvezo. Dolžnost, da mož in žena ostaneta skupaj celo življenje, ne sloni na pripadnosti krvi (očetu in materi) ne kaki zapovedi, marveč je globoka in nedotakljiva vez src in teles po svobodni izbiri, ki osvobaja (A. Poppi, Sin. e Comm., 2004,274).

Občutena vsakoletna slovesnost

Na Teharjah so se spomnili žrtev povojnih pobojev

Na Teharjah pri Celju je bila v nedeljo, 1. oktobra, tradicionalna, letos že 17. slovesnost v spomin na žrtev povojnih pobojev in tamkajšnjem taborišču. Pripravili sta jo Nova slovenska zaveza in teharska župnija, maševal pa je celjski škof msgr. Anton Stres. Na slovesnosti so se zbrali svojci več tisoč žrtev, večinoma domobrancev, ki so jih takoj po drugi svetovni

vojni, maja in junija 1945, brez sodbe pobili v teharskem taborišču in njegovi okolici. Še danes je to zločin, ki kot težka mora visi nad vsem slovenskim narodom, saj klavci nikdar niso stoptili pred nobeno sodišče, kaj šele, da bi prosili človeškega odpuščanja, ali pa da bi pobitim končno izdali mrtvaške liste. Dr. Tine Velikonja iz Nove slovenske zaveze je teharski zločin

primerjal s tistim v Srebrenici in dejal, da "medtem ko pobiti leta 1945 še danes niso uradno mrtvi in nimajo groba in nihče od zločincev ni bil postavljen pred sodišče, so deset let po Srebrenici mrtvi pokopani, resnica napisana, zločinci pa z izjemo Ratka Mladiča odkriti in kaznovani". Celjski škof dr. Anton Stres pa je dejal, da tudi zadnja odkritja

prikritih grobišč, kakršno je bilo v Breznu pri Konfinu, dokazujejo, kako se komunistična, totalitarna in revolucionarna strategija ni ustavila pred nobenim dejanjem, še najmanj pa pred svetim človeškim življenjem. Preiskava zločinov je, je poudaril dr. Anton Stres, predvsem

dolžnost slovenskega pravosodja, ki ima samo eno izbiro, "ali stori vse in poišče, poimenuje in obdoli prave krivce ali pa bo Božja in človeška sodba padla enkrat tudi nanj". "Pravico in resnico je treba terjati ne zaradi maščevanja, temveč zaradi naše moralne zaveznanosti spoštovanju človeškega dostojanstva in življenja," je še dejal dr. Anton Stres.

Prihodnost Evrope že močno pogojujejo selitve

Poročilo o javni razpravi na temo 100-letnica Rafaelove družbe in vprašanje migracij

Rafaelova družba in MIC sta organizirala javno razpravo o prihodnosti Evrope na temo "100-letnica Rafaelove družbe in vprašanje migracij". Okrogla miza je potekala v četrtek, 21. septembra, ob 19.30 uri, v prostorih Duhovnega središča sv. Jožefa v Ljubljani na Poljanah, Zrinjskega ulica 9.

Pri razpravi so sodelovali msgr. Janez Pucelj, predsednik Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, dr. Andrej Vovko, zgodovinar, znanstveni svetnik in predstojnik Inštituta za kulturno zgodovino ZRC SAZU, in p. dr. Robin Schweiger, direktor Jezuitske službe za begunce v Sloveniji.

O problematiki migracij in begunstva je najprej spregovoril p. Robin Schweiger. Navedel je izraze, ki so povezani z vprašanji migracij: prisilna migracija, pribežniki, azilniki, destituciji, "beg možganov". Emigracijski tokovi so sad gospodarskih in družbenih razmer v državi. Največja migracija je potekala vzhoda na zahod, sedaj pa iz novih članic EU v stare članice EU ter z juga proti severu. Predavatelj je poudaril, da kar 3% svetovnega prebivalstva migrira, da se ljudje selijo v milijonih, pri čemer se finančna moč, ki jo prinašajo migracije, šteje v milijonih. Velik problem je trgovanje z ljudmi, izkoriščanje ter integracija priseljencev.

V Sloveniji ima status begunca, kdor zaprosi za azil. Leta 2005 je bilo vloženih 1674 prošenj za azil, leta 2004 pa 1208 prošenj. Status begunca do leta 2005 ima 194000 oseb.

Dr. Schweiger je ob koncu svojega referata zastavil vprašanje, kaj lahko storimo in kdo bo poskrbel za nove migrante. Ker je problem migracije vedno večji, bo potrebna celostna reforma za legalen vstop. Problem bi rešilo sodelovanje vseh držav in skupno reševanje migrantske problematike ter ekonomski razvoj v državah, iz katerih migrirajo ljudje. Izživ za vse nas je, da pomagamo tistim, ki prihajajo kot migranti.

Dr. Andrej Vovko je najprej spregovoril o izseljevanju, nato pa je podal zgodovinski pogled na Rafaelovo družbo. Masovne selitve

iz Evrope v Ameriko so se začele pred 100 leti. Val selitev se je začel na Irskem, nato v skandinavskih deželah, pozneje v Nemčiji, Franciji. Slovenci so se v ta val vključili konec 19. stoletja. Izseljenstvo je terjalo hud krvni davek od našega naroda. Iskanje boljšega dela, zaslužka, slaba kmetijska politika in revščina so gnale ljudi v svet. Pred drugo svetovno vojno je prišlo najprej do notranjih migracij - iz podeželja v mesta, nato so se selili v Gradec, v Trst, Gorico, na Hrvaško, nato v bolj oddaljene kraje. Predavatelj je v nadaljevanju izpostavil vlogo katoliške cerkve pri izseljevanju. V velikem valu izseljevanja se je izselilo ok. 300.000 ljudi. Cerkev je bila proti izseljevanju. Njeno geslo je bilo, da kdor le more, naj ostane doma. Priseljenci so pogosto prišli v kraje, kjer je bilo nemogoče preživeti, niso pa imeli denarja, da bi se vrnili. Cerkev se je zelo angažirala pri tem, da ljudje niso naselili agentom, pripravljala je ljudi na pot, jim nudila podatke o tujini, jih spremljala na poti in jim pomagala pri prilagoditvi v novi deželi.

Družba sv. Rafaela je bila ustanovljena kot cerkvena bratovščina, ki je s podporo cerkvenih in državnih ustanov, karitativnih gibanj, s članarino ter prostovoljnimi akcijami za zbiranje sredstev pomagala izseljencem, da bi ohranili vero in človeško dostojanstvo ter našli možnosti za uresničitev ciljev izselitve. Delovala je preko zastopnikov po slovenskih župnijah in v večjih evropskih pristaniščih. Družba sv. Rafaela je na-

stala na pobudo Antona Bonaventure Jegliča. Od leta 1903 je delovala v Ljubljani kot pomožni odbor dunajske Rafaelove družbe za ljubljansko škofijo, od leta 1907 pa kot slovenska podružnica avstrijske Rafaelove družbe za varstvo izseljencev v Ljubljani. Njen predsednik je bil Ivan Janežič. Izdali so brošuro Kažipot za izseljence. Podružnice so ustanovili še v Gorici, Trstu in Mariboru. Leta 1908 so na pobudo Kazimirja Zakrajška ustanovili v New Yorku Družbo sv. Rafaela za slovenske priseljence, leta 1914 je ta družba prenehala delovati. Samostojno Družbo sv. Rafaela so ustanovili leta 1927 v Ljubljani.

Njen prvi predsednik je postal ljubljanski župan dr. Juro Adlešič, naslednje leto pa je njegovo mesto prevzel izseljenski duhovnik p. Kazimir Zakrajšek. V letih 1935 in 1937 je Družba sv. Rafaela v Ljubljani organizirala slovenska izseljenska kongresa. V tem času je precej naporov posvečala tudi pripravam na ustanovitev izseljenskega gradiva, muzeja in znanstvenega inštituta. Leta 1945 je bila Družba sv. Rafaela ukinjena. Leta 1990 je Slovenska pokrajinska škofovska konferenca ustanovila Katoliško središče Slovencev po svetu kot nadaljevanje nekdanje Družbe sv. Rafaela, ki se je leta 1995 preimenovala v Rafaelovo družbo. Msgr. Pucelj je posredoval svoje izkušnje iz pastoralnega dela, ki ga

Muslimansko izrazoslovje Džihad in milet

V srednjeevropskem prostoru, kjer je veliko muslimanov, se muslimansko izrazoslovje uporablja tudi v vsakdanjem življenju. Tako srečujemo med Nemci, Holanci, Francozi in Španci besedi džihad in milet, tudi v vsakodnevem pogovoru, uporabljajo pa jih tudi po časopisih in revijah.

Džihad danes izvajajo teroristi in je uperjen proti "slabim" muslimanom kot tudi proti drugovercem. Morda se še spominjate, kako je džihad "kosil" okrog leta 1980 v osemletni vojni med Iranom in Irakom in terjal nad milijon dvesto tisoč življenj.

V času preroka Mohameda so muslimani dali premaganim poganskim ali krščanskim vladarjem na izbiro, ali sprejmejo islam ali pa plačajo poseben da-

slimani so sprejeli islam, da so se tako rešili te verske in tudi politične diskriminacije. V državah, kjer je islamska zakonodaja, ki jo imenujemo "ŠERIAT, tudi ŠERIA, to pretežno velja v veliki meri še danes. (Izraz šariat pomeni bes, tako razlago dobimo v slovarju turcizmov. Medtem ko se v evropskih slovarjih tolmači kot muslimanski verski pravni predpis. Tako imamo šeriatsko pravo in šeriatska sodišča.) Ta oblika džihada se po zmagi muslimanov preimenuje v MILET in je nekakšna diskriminirana diktatura.

Pred seboj imamo te pojme: "DŽIHAD, ki pomeni pri muslimanih sveto vojno, DŽIZJA, davek, ki izhaja iz džihada, ŠERIA ali ŠERIAT, kar je muslimansko pravo - šeriatsko pravo - šeriatsko sodišče in besedo MILET, dajatev, ki jo nemusliman plačuje muslima-

vek, če želijo ohraniti svojo vero. Če so obe možnosti zavrnila, so jim napovedali DŽIHAD, sveto vojno. Muslimanski verniki so prepričani, da imajo kot zmagovalci po džihadu pravico zaslužiti ali celo umoriti nemuslimane. Temu pa so se bili pripravljani odpovedati, če so jih poraženi nemuslimani sprejeli za "zaveznike". Tako so takšni nemuslimani, ki so bili poraženci v vojski ali pri osvajanju, ostali brez državljanskih pravic. Plačevati so morali dodani davek, ki so ga imenovali DŽIZJA. Poleg tega so se morali tudi oblačiti drugače kot muslimani, da so bili takoj prepoznavni. Skoraj do propada turškega imperija je to veljalo tudi na Balkanu. Tam so ta davek imenovali MILET. Mnogi nemu-

slimani po muslimanskem pravu (šeriatu), da ga varujejo." Zato danes besedi džihad in milet uporabljamo ob primerjavi takšnih in drugačnih izmih (fašizem, komunizem ...), ki so oblikovali našo zgodovino v zadnjem stoletju. Ko danes zgodovina počasi, a vztrajno razkriva resnico o dogajanjih v zadnji vojni in po njej, marsikoga marsikaj zaboli. Ljudje pa, ki so jim takšni in drugačni miti, ki so jih oblikovali »izmi«, pomagali ne samo, da so tedaj lepo živeli, ampak so v teh polpreteklih izmih imeli občutek večvrčnosti z vladanjem in so zato zakrivali takšna in drugačna hudodelstva, so upravičeno primerljivi z muslimanskim džihadom ali miletom.

Ambrož Kodolja

Slovenska konferenca SSK

Javni razpis: "Številčnejše slovenske družine 2006"

Slovenska konferenca SSK se zavzema za povezovanje Slovencev, ohranjanje slovenske samobitnosti, krepitev slovenstva in narodne enotnosti. Hkrati se zavzema tudi za posebno varstvo otrok in družine, zato zaskrbjenostjo spremlja podatke o upadanju števila rojstev med Slovenci. 20.9.1997 smo se na zboru Slovenske konference v Kranju odločili, da bomo vsako leto na razpis objavljene številčnejše slovenske družine obdarili, staršem pa podelili javna priznanja.

Pogoji za prijavo na razpis za najštevilčnejšo slovensko družino so:

- podpisana izjava staršev o slovenskem državljanstvu staršev in otrok
- družina je v preteklem koledarskem letu z novorojenčkom štela šest ali več otrok
- vsaj polovica družinskih članov še ni polnoletna
- prijave morajo prispeti v našo pisarno do 10. oktobra 2006.

Ves razpisni material je mogoče najti na spletni strani www.slokongres.com. Prijave pošljite na: Slovenska konferenca, Cankarjeva cesta 1/IV, 1000 Ljubljana, Slovenija s pripisom: "Slovenska družina 2006". Za vse informacije smo vam na voljo na telefonski številki 01 24-28-552 ali na e-naslovu ssk@siol.net.

Bostjan Grosej,
Mladinsko-informacijski center

Kratke

Abonmajška sezona SSG v Gorici

Slovensko stalno gledališče razpisuje tudi v Gorici abonma za gledališko sezono 2006/07, ki jo prirejajo SSG iz Trsta, Kulturni dom Gorica in Kulturni center L. Bratuž. Abonma obsega šest predstav, od katerih so štiri produkcije SSG in dve gostovanji (SNG Balet Maribor in Bonawentura Teatro Miela-Mittelfest 2006 s Paolom Rossijem). Torkova in gostujoča predstava bosta opremljeni z italijanskimi nadnapisi. Predstave bodo v Kulturnem domu (ul. I. Brass 20), Kulturnem centru L. Bratuž (Drevored XX. septembra 85) in v gledališču Verdi v Gorici. Vpisovanje abonmajev poteka v Kulturnem domu v Gorici vsak delavnik od 10. do 13. in od 16. do 18. ure. Dosedanji abonenti lahko potrdijo svoj sedež do torka, 10. oktobra. Redni vpis abonmajev bo potekal od 11. oktobra dalje. Mladi do 26. leta in upokojeanci nad 65. letom imajo popust. Abonente, ki vpišejo oz. potrdijo abonma do 13. t.m., si bodo lahko ogledali monokomedijo Annibala Ruccella, ki bo v Kulturnem domu v Gorici v petek, 13. oktobra, ob 20.30 po znižani ceni 1,00 evro. Prva predstava v abonmaju (Red A in B) bo v soboto, 4. novembra 2006, v gledališču Verdi, in sicer Evripidova tragedija Bakhantke v režiji Vita Tauferja. Podrobnejše informacije dobite na uradu Kulturnega doma (tel. 0481 33288). Abonenti SSG bodo imeli popuste pri nakupu vstopnic izvenabonmajskih predstav in koncertnih večerov v Kulturnem domu v Gorici.

Slovenska skupnost o mirenem letališču

Goriško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti ima imenovanje župana Brancatija na predsedniško mesto družbe "Aeroporto di Gorizia" za zelo važen korak za dokončno ovrednotenje celotne površine, na kateri leži miren letališče. Težko si lahko zamislimo drugačno prihodnost za to lokacijo, ki ne bi bila povezana s turističnimi poleti in prostim časom. To še posebno v perspektivi čezmejnega turističnega razvoja, ki zadeva občini Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba. V tem smislu SSK meni, da le subjekt, kot je občina, na teritoriju katere leži taka lokacija, lahko na najboljši način najde primerno namembnost in razvojno perspektivo, ki bosta najbolj odgovarjali novim zahtevam. SSK meni tudi, da bo Brancati znal vključiti v upravni svet družbe bližnjo občino Sovodnje ob Soči, na teritoriju katere se nahaja dobra polovica letališkega območja, kot tudi vsako čezmejno stvarnost, ki bi bila pomenljiva pri načrtovanju vključitve letališča med t.i. objekte "city port", ki predstavljajo prihodnost manjših letališč.

Zasedanje občinskega sveta v Sovodnjah

Svetniška skupina Združeni-Sovodnje ob Soči je na zadnjem zasedanju sovodnjanskega občinskega sveta 26. septembra postavilo nekaj pripomb na redno preverjanje splošnih proračunskih ravnovesij in stanja uresničitve programov, ki jih je v obravnavo in odobritev predstavila občinska uprava. Poleg nekaterih formalnih pripomb glede izpopolnjevanja poročila so se pripombe tikale izvajanja programov oz. predvsem tistega dela, ki se tiče naložb. Razen programa, ki zadeva šport in socialo, ostali programi investicij (občinska stavba, razsvetljava, ceste) ostajajo na relativno nizkem odstotku, kar pa lahko privede v prihodnje do zmanjšanja kvalitete občinskih uslug. Glede načrta o razširitvi obrtne cone v Malnišču, zaradi katerega je bila pripravljena sprememba k regulacijskemu načrtu, je svetniška skupina Združeni opozorila na problem cestnih povezav. Čeprav se opozicija z razširitvijo strinja, kakor tudi s tem, da je pri tem povezana tudi metanizacija Peči, ugotavlja, da so povezave štrdale s pokrajinskim in državnim cestnim omrežjem neprimerne za kamione. V tem smislu opozicija pričakuje od občinske uprave primerne posege, saj gre predvsem za varnost na cestnišču.

Na koncu zasedanja je opozicijska skupina predstavila še nekatere interpelacije, ki so se tikale vidljivosti slovenskih programov Rai, nove spremembe regulacijskega načrta, miren letališče, slabega stanja ekoloških otokov in nekontroliranega odlaganja smeti (zlasti pred občinsko telovadnico in v Potoku), izobešanja zastav na šolskih stavbah ter novega urnika šolabusa. / Združeni - Sovodnje ob Soči

Tečaj transkripcije gotice

Kdor prelistava zgodovinske vire v knjižnicah in arhivih, se gotovo srečuje pri tem tudi z dokumenti, ki so pisani v gotiči. Branje takih besedil je seveda težavno in zahtevno, saj te pisave skoraj nihče več ne pozna. Zato goriško Inštitut za družbeno in versko zgodovino prireja tečaj branja in transkripcije tekstov iz 19. stoletja v gotiči. Kdor želi, se lahko prijavi na tajništvo Inštituta (Ul. Seminario 7 v Gorici, tel.-faks 0481 530392, e-pošta istitutodistoriasociale@virgilio.it).

Akcija za kip Simona Gregorčiča v Gorici

Odbor Slovenske konzulte pri goriški občini, Slovenske kulturno-gospodarske zveze, Sveta slovenskih organizacij, Zveze slovenske katoliške prosvete, Zveze slovenskih kulturnih društev, Kulturnega centra Lojze Bratuž in Kulturnega doma sporoča, da bo v soboto, 21. oktobra, prišlo do postavitve doprsnega kipa Simona Gregorčiča v goriškem Ljudskem parku, ki ga je izdelal Silvan Bevčar. Odbor se je odločil za akcijo zbiranja

finančnih sredstev in poziva ljubitelje "goriškega slavčka", naj prispevajo v ta namen. Sredstva se zbirajo v jutranjih urah v prostorih Kulturnega doma in Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

PD ŠTANDREŽ Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Preženimo sivino vsakdana s komedijo!

Ko se trgatve bliža koncu in se začnejo večerih pojavljati jesenske meglice, se otožnost rada prikrade v srce. To neljubo obiskovalko bo vsakdo lahko uspešno pregnal, če se bo udeležil predstav, ki jih je za letošnji abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2006 – že šestič na sporedu! - odbralo Prosvetno društvo Štandrež. Neomahljivi člani PD Štandrež, s predsednikom Markom Brajnikom in Božidarjem Tabajem, predanima služabnikoma zahtevne modrice Talijske na čelu, nam z nizom petih komedijskih večerov v družbi »starih« znancev ali no-

vih prijateljev iz ljubiteljskih gledaliških krogov zagotavljajo vedre jesenske in zimske dni. Smeh na ustnicah bo zaigral že v nedeljo, 8. oktobra, ko bo v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu gostoval Ta bol' teater KPD Josip Lavtizar iz Kranjske Gore in predstavil komedijo Yasmine Reza Moški art. Drugo srečanje s komedijo bo 5. novembra, ko bodo igralci DPD Svoboda Loška Dolina - Stari Trg uprizorili komedijski splet Raya Cooneya Pokvarjeno. V nedeljo, 26. novembra, se bodo k nam vrnilli zmeraj dobrodošli gostje Amaterskega gledališkega društva Kon-

trada iz Kanala, ki bodo pod režijsko taktirko Staneta Lebana, upokojenega člana SNG Nova Gorica (kako naj pozabimo njegove služkinje Mary v Ionescovi Plešasti pevki?), uprizorili delo Antona Ingoliča Krapi. V prijetnem spremstvu igralske skupine (KUD) Drežnica se bodo v nedeljo, 10. decembra, še gledalci veselo odpravili na lov ob iskrivi komediji Georgesa Feydeaua Gospod gre na lov. Pisane komedijske rože bodo v šopek povezali, po že ustaljeni navadi, domači igralci dramskega odseka PD Štandrež, ki bodo v nedeljo, 21. januarja 2007, (premierna uprizoritev bo v soboto, 20. januarja 2007, ob 20. uri) uprizorili svoj novi trud, in sicer komedijo Dušana Kovačevića Balkan-

ski špijon. Po odrskih poteh jih bo že tretje leto zapored vodil Jože Hrovat, član SNG Nova Gorica, ki je večje poprijel za režijske vaje, potem ko mu jih je po uspešnem tridesetletnem vodenju prepustil režiser Emil Aberšek.

Vse predstave bodo v župnijski dvorani A. Gregorčič v Štandrežu ob 17. uri, le v nedeljo, 10. decembra, bo predstava ob 18. uri. Cena abonmaja za pet predstav znaša 22,00 evrov, znižana 15,00 evrov; vstopnice za posamezne predstave so po 6,00 evrov, znižane pa 4,00 evre. Popust imajo študentje, odrasli nad 70 let, društvene skupine in družine. Za podrobne informacije, nakup abonmaja in vstopnic se lahko obrnete na Božidarja Tabaja tel. 0481 20678. Abonma in vstopnice si lahko priskrbite tudi v Katoliški knjigarni v Gorici in v župnijskem domu v Štandrežu v nedeljo, 8. oktobra, od 11. do 12. ure.

Iva Koršič

Čezmejna prireditelva Okusi ob meji je uspela

Jedi in pijača privabile tisoče

Kako pametni so delavni predstavniki naših prosvetnih društev iz Števerjana in Štandreža, je najbolj pokazal obisk, saj so njihove stojnice, še posebej štandreška, bile dobesedno oblegane! Podjetni odborniki so nesebično pekli, cvrli in pripravljali okusno slovensko hrano in točili slovensko pivo in vino ter tako samo polnili sicer vedno jokajočo društveno blagajno. Da se torej, samo hoteti je treba! Čestitamo, saj so bili prav ti predstavniki slovenskih društev najboljše ambasadorji okusov ob meji s slovenskim nadihom. Vsakoletna prireditelva goriške

občine in drugih krajevnih ustanov Okusi ob meji je namreč minuli konec tedna v Gorico v dobrih dveh dneh privabila več kot 270 tisoč obiskovalcev, ki so prišli, da bi kaj kupili in seveda se ob dobri hrani in pijači družili. Na razpolago so imeli veliko: od preprodajalcev starin do avstrijske hrane in piva, od srbskega pasulja in hrvaške, v kotlu skuhan mineštre, od albanskih do sicilijanskih slaščic, furlanskega vina in frika, od suhega sadja do sladoleda in seveda balončkov za

otroke... Temu dodajmo še letalski miting in vragolije pilotov

na goriškem nebu, lepo vreme in uspeh praznika je popoln!

Foto DP

Projekt Štandrež Za boljši razvoj in lepše življenje!

Na sedežu deželne svete v Trstu je bil stanek med odbornikom za krajevne uprave in mednarodne odnose Francom Iacopom, goriškim županom Vittorinom Brancatijem in deželnim svetnikom SSK Mirkom Špacapanom o Projektu Štandrež. Slednjega je pripravil rajonski svet iz Štandreža in izhajal iz zamisli, ki je nastala na posvetu. Le-

tega je isti rajonski svet organiziral na sedežu SDAG v Gorici ob lanskem praznovanju sv. Andreja. Štandreški predsednik Mario Brescia je v tem času pripravil seznam javnih posegov, ki bi omogočili tej predmetni četrti boljši razvoj in ugodnejše življenjske pogoje, s primernimi urbanističnimi posegi. Sklop načrtovanih del je dobil ime Projekt Štandrež, našel je ab-

solutno podporo pri goriškem županu Brancatiju, ki ocenjuje poseg kot nujno potreben za štandreško prebivalstvo. Projekt uživa podporo tudi pri deželnem odborniku Morettonu in ima torej vse možnosti, da v doglednem času pomaga Štandrežu, da zaživi v boljših življenjskih pogojih. Z odbornikom Iacopom sta se Brancati in Špacapan strinjala, da so nekateri posegi kratkoročni in takoj izvedljivi, s poseganjem po financiranju, ki ga nudijo deželni zakoni, drugi pa se opirajo bolj na evropsko zakonodajo in na čezmejna sredstva, ki so namenjena takim načrtom. Prisotni so

sklenili, da bodo že v prihodnjem proračunu dali prednost ureditvi obeh vaških trgov in parkirišč ter da bodo za prihodnje triletnje vključili goriško občino med prejemnike sredstev za čezmejne posege, kakršna sta npr. ureditev kolesarskih stez in naravoslovne poti ob Soči ter posodobitev grezniškega omrežja. O Projektu Štandrež in o odločenih posegih za prihodnje leto bo govor na bližnjem posvetu ob prazniku vaškega zavetnika, ki ga bo tudi letos priredila štandreška vaška skupnost in na katerem bosta Iacop in Brancati predstavila posege v prihodnjem letu.

PD ŠTANDREŽ Predvajanje diapozitivov

Prijeten spomin na gradove južne Češke

Skoraj natrpna spodnja dvorana župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu je v torek, 19. septembra, bila več kot zgovoren dokaz, da kljub vsem današnjim virtualnim vragolijam lepi in jasni diapozitivi, posneti na kakšnem zanimivem potovanju, še zmeraj pritegujejo gledalce kot nekoč - vsaj v štandreški vasi. Dr. Damjan Paulin je v svoj fotografski aparat ujel štiri mogočne gradove na južnem delu Češke, ki si jih je v začetku septembra ogledala lepa skupina štandreških izletnikov, ko so bili na že tradi-

cionalnem tridnevem poznopoletnem izletu v organizaciji domačega društva. Da je bilo na tem kratkem popotovanju po slovanskih zemljah prav "lušno", so pričali sproščeni, nasmejani obrazi in vabljivi "kulinarčni postanki", tudi ob dobrotah, ki so jih izletniki prinesli s seboj, da bi si privezali dušo med enim ogledom in drugim. Z diapozitivov so gledalci lahko spoznali, kako mogočni so ti gradovi, Rožmberg, Hlubuka, Orlik, Češki Krumlov, ki se dvigajo ob vijugastem toku reke Vltave. Vsi so bili zgrajeni okoli 1. 1250 kot

varna, utrjena oporišča proti sovražnikom, med katerimi so bili tudi krvočolci Turki. Večina izmed teh gradov je bila v lasti plemiške rodbine Schwarzenberg, ki je znala varno jadrati v viharjih zgodovine in je svoje graščine večkrat preoblikovala, v 19. stoletju pa so dobili današnji videz. Povojni čas, z razlastitvijo in poddržavljenjem jim je odvzel nekdanji sijaj. Sedaj je le en grad v zasebni lasti, toda vsi so lepo restavrirani in imajo okusno okolico z urejenimi gredicami, polnimi vsakovrstnega cvetja. Njihova zunanjsčina je res mogočna. Izletniki so lahko občudovali tudi njihovo notranjost, udeleženci torkovega večera pa so videli le nekaj detajlov notranjščin (lončeno peč, lesen pod z geometričnimi motivi, dolg hodnik, prepoln rogovja - lastniki

so bili pač strastni lovci -), ker je fotografiranje soban strogo prepovedano. Poleg gradov se je na diapozitivih bohotila valovita češka pokrajina ob Vltavi s polji, posejanimi z repico, ki jo uporabljajo kot gorivo, in ječmenom, iz katerega pridobivajo zelo kakovostno pivo. Veliko je pivnic, poimenovanih tudi po "dobrem vojaku Švejkju". Na diapozitivih so se prikazali še drugi izrezi češke dežele, med temi tudi staro jedro mesta Češki Krumlov s katedralo sv. Vida. Današnje podobno Češke je dopolnjevalo nekaj utrinkov iz srednjeveškega življenja, ki jih je posnel dr. Paulin na nekem prejšnjem obisku te države, ko so ob snemanju nekega filma rekonstruirali nekdanji mestni vrvež ob kramarskih stojnicah.

JK

KINOATELJE Vojvodinski režiser Želimir Žilnik prejel peto Nagrado Darko Bratina

Poklon optimizmu izzivalnega filmarja

Kinoatelje je v okviru jubilejnega, XX. Film Video Monitorja podelil v četrtek, 28. septembra, peto Nagrado Darko Bratina. Poklon viziji vojudinskemu režiserju Želimirju Žilniku, izzivalnemu in neodvisnemu ustvarjalcu, ki z uporniškimi duhom in kritičnim nabojem že več desetletij spremlja aktualno dogajanje, na izzi-ve družbenih vprašanj pa gleda z vedrim pogumom in energičnim optimizmom.

Žilnikovi filmi "te premaknejo in ti odprejo oči," je v pismu s čestitkami režiserju ob prejemu goriške nagrade napisala predsednica slovenskih cineastov Maja Weiss; "zato so nekaj posebnega, kulturnega". Na jutranji tiskovni konferenci je Nicoletta Romeo v imenu združenja Alpe Adria Cinema povedala, da bodo na tržaškem filmskem festivalu leta 2008 v sodelovanju s Kinoateljem priredili poseben poklon Žilniku, s katerim hočejo bolje ovrednotiti avtorja in njegovo vizijo tudi v očeh italijanskih gledalcev: prikazali bodo v Italiji še nepoznane dokumentarce, ki jih je filmar posnel v Nemčiji v letih 1974-76, in televizijske igrane filme iz Jugoslavije, ki jih je pripravil v letih 1978-80. Kino je učinkovito sredstvo, ki odseva stvarnost, je povedal režiser; zato so filmarji privilegirani, ker je prek tega sredstva pogled na našo preteklost bolj konkreten. Film lahko tudi sproža žive in konstruktivne družbene razprave. Po padcu socializma smo bili priče večjemu obubožanju ljudi v vzhodnih državah, zato socialni problemi ne manjkajo. Težava pa je v tem, da kulturno politiko vodi nova buržuazija, ki si zapira oči pred stvarnostjo in zato tudi tržišče. Kljub temu da je sedaj več svobode izražanja, je kinematografija - paradoksalno -

Z leve: Aleš Doktorič, Želimir Žilnik, Majda Bratina (foto DPD)

revnejša in slabša kot pred leti. Izjema je po Žilnikovem mnenju slovenski film, saj so današnji avtorji zrastle s sodobnimi sredstvi, poleg tega pa je Slovenija "bolj kompakten in družbeno uravnovešen prostor, v katerem ni toliko napetosti in družbenih sporov kot v drugih balkanskih državah". Žilnik, ki je že v mladih letih prejel ugledna evropska priznanja, zna biti pozoren do zgodovinskega in družbenega okolja ter se zavzema za medkulturno komunikacijo; ne nazadnje prenaša svoje gledanje na film in družbo tudi mladim rodovom na akademiji ter v številnih delavnicah doma in po svetu, je zapisano v utemeljitvi Nagrade Darko Bratina. Zaradi vsega tega si je prislužil priznanje v spomin na pokojnega senatorja, sociologa in filmskega kritika, ki je bil - je zvečer v dvorani Kinemaxa na Travniku povedal goriški župan Vittorio Brancati - za vso mestno skupnost pomemben politični, kulturni in človeški lik: "S pogumom se je tudi v najtežjih trenutkih zavzemal za dialog med Italijani in Slovenci ter tako napovedal to, kar je danes normalno." Pokrajinski odbornik Marko Marinčič je dodal, da Žilnikovi filmi silijo gledalca, naj zavestno živi vsakdanje življenje. Navzoči so si ogledali igrano-dokumentarni film *Evropa preko plota* (2005), v katerem filmar razkri-

va politični protest in življenjske pripetljaje preprostih kmetov in trgovcev ob uvajanju šengenskih sporazumov na madžarsko-srbski meji. Na večer, ki so se ga udeležili tudi generalni konzul RS v Trstu Jože Šušmelj ter deželna svetnica Tamara Blažina in Mirko Špacapan, je deželni odbornik Roberto Antonaz povedal, da nas Žilnikovi filmi uvajajo v iskanje nas samih, naših korenin: "To ni fikcija, to ni dokumentarec, ampak film, poln poezije." Na platnu je zaživel tudi film *Rani radovi* (Zgodnja dela, 1969), s katerim si je režiser leta 1969 prislužil zlatega medveda na festivalu v Berlinu:

pripoveduje pa o štirih mladincih, ki v burnih časih kulturne, spolne in drugih revolucij odkrivajo prepad med ideologijo in stvarnostjo. Ena najlepših stvari za režiserja, je povedal Žilnik v pogovoru s predsednikom Kinoateljeja Alešem Doktoričem, je se približati ljudem in videti, kako z znanjem in ustvarjalno iznajdljivostjo rešujejo vsakdanje težave.

V trenutkih, ko so Srbijo vodili politiki brez vizije, so znali ljudje "s pogumom in energijo ohraniti vero v življenje." Hčerka pokojnega senatorja, Majda Bratina je po podelitvi nagrade povedala, da jo je prvi film spominjal na očeta, ki je v svojih kmečkih koreninah večkrat našel modrost, s katero je reševal tudi politične vzele. Slovenski režiser in dolgoletni Žilnikov sodelavec, Karpo Godina, pa je povedal, da je nagrajenec briljanten govorec, duhovit človek, spreten pravnik, po očetu Slovenec, in "čeprav je leto dni starejši od mene, ima stokrat več energije." DD

Obvestila

Društvo krvodajalcev iz Sovodenj v sodelovanju s KD Skala in pod pokroviteljstvom Občine organizira v soboto, 7. oktobra 2006, ob 17.30 v Gabrjah baklado za Via di Natale. Start in cilj na sedežu KD Skala.

Stranka Slovenske skupnosti sekcija Sovodnje vabi prijatelje in somišljenike na srečanje, ki bo v ponedeljek, 9. oktobra, ob 20.30 v dvorani v Rupci.

V ponedeljek, 9. oktobra, bo v Feiglovi knjižnici na Verdijevem korzu 51/1, ob 18.00 drugo srečanje iz niza Pravljični utrinki. Pravljični Kako je krtek klatil luno bo pripovedovala knjižničarka Martina Humar. Srečanja so namenjena otrokom od 3. do 7. leta z namenom, da spoznajo knjižnico in vzljubijo knjige. Pravljični utrinki se bodo v letošnjem letu zvrstili še 23. 10., 6. 11., 12. 11. in 4. 12.

Tudi v zrelih letih telesna vzgoja ni odveč: v tretji mladosti organizmu celo koristi!! Vsakdo pa naj telovadi toliko, kolikor mu je prav, brez prenapornih vaj! Športno združenje "OLYMPIA" Vas zato vabi na TEČAJ SPLOŠNE TELESNE VZGOJE ZA 3. MLADOST. Tečaj bo potekal od oktobra do maja meseca vsak ponedeljek in četrtek od 15. do 16. ure v telovadnici šz "Olympia", na drevoredu XX. septembra 85. Vpisovanje in

informacije na tel. 0481 82087 - Mija Ušaj Češčut.

Darovi

Za Sklad Mitja Čuk: novoporočenca Ksenija in Dino darujeta 200,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 6.10. do 12.10.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 6. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Z Andrejem med popevkami, polkami in valčki. - Zanimivosti in obvestila.

Ponedeljek, 9. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Pop večer z Andrejem. Zanimivosti in rubrike.

Torek, 10. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Jesenski hlad prižene taščičo na vrt. - Izbor melodij.

Četrtek, 12. oktobra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Žena Jana je našemu cenjenemu sodelavcu Nacetu Novaku povila **NATANA.**

Veslimo se njegovega rojstva, Natanu pa želimo, da bi zrasel v dobrega fanta in moža. UREDNIŠTVO IN UPRAVA

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ vabi na

REDNI LETNI OBČNI ZBOR, ki bo

v torek, 10. oktobra 2006, ob 20.30 v župnijskem domu Anton Gregorčič v Štandrežu.

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

PROGRAM PREDSTAV:

- Nedelja, 8.10.2006, ob 17. uri
Ta bol' teater KPD Josip Lavtižar - Kranjska Gora
Yasmina REZA
MOŠKI ART
komedija

- Nedelja, 5.11.2006, ob 17. uri
DPD Svoboda Loška Dolina - Stari Trg
Ray COONEY
POKVARJENO
komedija

- Nedelja, 26.11.2006, ob 17. uri
Amatersko gledališko društvo Kontrada Kanal
Anton INGOLIČ
KRAPI
komedija

- Nedelja, 10.12.2006, ob 18. uri
KUD Igralska skupina DREŽNICA
Georges FEYDEAU
GOSPOD GRE NA LOV
komedija

- Sobota, 20.1.2007, ob 20. uri
Premiera

- Nedelja, 21.1.2007, ob 17. uri
Abonmajška predstava PD Štandrež - dramski odsek
Dušan KOVAČEVIČ
BALKANSKI ŠPIJON
komedija
Režija Jože HROVAT

Vse predstave bodo v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu.

Informacije, prodaja abonmajev in vstopnic: Božidar Tabaj 0481 20678 - Katoliška knjigarna - Gorica - Župnijski dom A. Gregorčič - Štandrež v nedeljo, 24.9. - 1.10. - 8.10 od 11. do 12. ure
Abonma 5 predstav 22,00 evrov, znižano 15,00 evrov*; posamezne predstave 6,00 evrov, znižano 4,00 evri*
*Študenti - starejši od 70 let - društvene skupine in družine
Vabljeni!

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - SLOVENSKA PROSVETA
in KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

KOROŠKI KULTURNI DNEVI

Prireditve na Goriškem

- Torek, 10. 10. 2006, ob 9.30 in 10.45

v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici:
lutkovna predstava Zmaj Baj Baj v izvedbi SKD Celovec;

- Četrtek, 12. 10. 2006, ob 18. uri

v razstavnih prostorih nad Katoliško knjigarno na Travniku:
odprtje likovne razstave del Christine Zeichen;

- Petek, 13. 10. 2006, ob 18. uri

v Komorni dvorani KC Lojze Bratuž:
srečanje glasbenih šol

- Sobota, 14. 10. 2006, ob 20.30

v Sedejevem domu v Števerjanu:
gledališka predstava Goli pianist ali Mala nočna muzika v izvedbi SPD Danica iz Šentprimoža;

- Nedelja, 15. 10. 2006, ob 17. uri

v goriški stolnici:
Wolfgang A. Mozart Missa Brevis v C-duru, izvajajo MePZ Lojze Bratuž iz Gorice, MePZ Sele, člani Slovenske filharmonije in solisti.

Na programu sta tudi predvajanje filma Po Koroških poteh dr. Janka Zerzerja na slovenskih višjih šolah in okrogla miza.

Soorganizatorji: Kulturni center Lojze Bratuž, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Galerija ARS

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
v sodelovanju z
GALERIJO RIKA DEBENJAKA - KANAL OB SOČI

vabi na odprtje razstave

Ponovno srečanje

SILVESTER KOMEL 1931-1983

Razstavo bo predstavil dr. Stane Bernik
Glasbeni poklon Aleksander Gadžijev, klavir

Kulturni center Lojze Bratuž

Četrtek, 5. oktobra 2006, ob 18. uri

Srečanja z glasbo 2006-2007

Vokalna skupina

VOCES CANTABILES - Anglija

Umetniški vodja

Ronald Corp

Kulturni center Lojze Bratuž

četrtek, 12. oktobra 2006, ob 20.30

Predprodaja vstopnic tel. 0481 531445

Osrednja primorska slovesnost Gregorčičeva proslava v Kobaridu

Foto DP

V nedeljo, 1. oktobra, je bila na glavnem trgu v Kobaridu veličastna proslava ob stoletnici smrti Simona Gregorčiča. Zbralo se je zelo veliko ljudi, ki so pozorno sledili kulturni prireditvi. Združeni pevski zbori so pod vodstvom dirigenta Marka Munihna odpeli vrsto najbolj znanih skladb na Gregorčičevo besedilo. Nastopil je tudi oktet Vrtnica iz Nove Gorice, poleg tega pa še recitatorji, mladina in otroci, ki so s petjem, rajanjem in domiselnimi prizori počastili pesnikov spomin. Sodelovala sta igralca SNG Nova Gorica Jože Hrovat in Bine Matoh, violinistka Mojca Križnič, člana Igralske skupine Drežnice Silva Skubin in Miran Skubin, mladinski oder SNG Nova Gorica, učenci Osnovne šole iz Kobarida in Drežnice. Celotni program te osrednje primorske slovesnosti so oblikovali posamezniki in

skupine s Primorskega. Režiser je bil Emil Aberšek. Slavnostni govornik na proslavi je bil kobariški župan Pavel Gregorčič, pesnikov daljnji sorodnik. V svojem govoru je

podčrtal pomen in karakteristike Gregorčičeve osebnosti, njegovo pesniško veličino ter globoko narodno in duhovno sporočilnost njegove poezije. Med drugim je dejal: "Simono-

Foto DP

Zgodba o zapleteni zamejski stvarnosti Nov roman pisateljice Eveline Umek Hiša na Krasu

Pred kratkim nam je tržaška pisateljica Evelina Umek položila v roke nov roman Hiša na Krasu. V njem se na razumljiv način spopada z nekaj zelo aktualnimi problemi, ki pestijo sodobno družbo, vključno z nekaterimi specifičnimi, ki jih doživlja slovenska zamejska skupnost. Zgodba se začne z razgrinjanjem za današnji čas tako pogostega in tipičnega zakona, v katerem spriči vsakršnih drugih obveznosti ni prave komunikacije ter ljudje v njem živijo drug ob drugem, ne pa drug z drugim, in si tako počasi postajajo tuji. Ženi je, seveda, odrejena predvsem gospodinska vloga, medtem ko partner izgoreva na delu. V našem primeru kot režiser, najprej na televiziji in potem v oglaševalski agenciji, to je v svetu lažnega blišča, vsakršnih ambicij, zdravih in bolnih, prerivanja in spletk, kjer je vse dovoljeno. Tudi prešustvo in nemoralno bogatenje ter vse, kar je s tem povezano. Vse v znamenju brezobzirnega povzpeta in uživanja. Kar vse je pospešeno pripeljalo do pravega razdejanja zakona ter zaznamovalo njegove člane z vsakršnimi travmami, celo tragičnimi posledicami.

Vse to burno dogajanje je skrajno boleče odmevalo v glavni junakinji Barbari, najprej v obliki velike nezadoščenosti v zakonu, po tragični smrti partnerja pa v obliki bolečega spoznanja, da je bilo njuno življenje ena sama velika laž. Spoznanje, ki je dolgo kluvalo v njej in se je zaradi njega zapredala v pajčevino samoobtoževanja, strupenih očitkov in mračnih misli, ki so se razrašale v njej kot rakaste metastaze, ter je z njimi obremenjevala tudi otroka. Potreben je bil daljši čas in notranjega miru je našla pravo zdravilo tudi za otrokovo veliko stisko, ki si jo je ustvaril z bežanjem pred posledicami lastnega neodgovornega dejanja. Uspelo ji je namreč mu dopovedati, da pred samim seboj, pred lastno krivdo in odgovornostjo ni mogoče nikamor ubežati.

V drugem delu romana pa nam pisateljica, prek življenjske zgodbe tržaškega rojaka Rudija, razgrne nekatere boleče vidike

zamejske stvarnosti. Šestdesletni strojni inženir, ki je po ponesrečeni ljubezenski zgodbi ostal samski, je po tridesetih letih uspešnega službovanja pri Fiatu in bivanja v Turinu menil, da je zadovoljen s svojim življenjem. S trdim delom se je namreč prebil med bele ovratnike ter je postal materialno dobro "situiran", kar je tudi bil njegov glavni življenjski cilj. Slovenstvo je potisnil ob stran. Z odhodom v Turin je tudi sicer želel ubežati moreči zamejski stvarnosti, polni vsakodnevnih bojev, doživljenjskih in grenkih porazov. Ni sicer postal Turinčan, vendar je nekje našel svoje mesto, predvsem med ostalimi številnimi priseljenci. Vendar zgolj kot "prijazno sprejet tujec, s katerim pa nihče ni delil svojih skrbi, dvomov in notranjega miru je našla pravo zdravilo tudi za otrokovo veliko stisko, ki si jo je ustvaril z bežanjem pred posledicami lastnega neodgovornega dejanja. Uspelo ji je namreč mu dopovedati, da pred samim seboj, pred lastno krivdo in odgovornostjo ni mogoče nikamor ubežati.

V drugem delu romana pa nam pisateljica, prek življenjske zgodbe tržaškega rojaka Rudija, razgrne nekatere boleče vidike

vo iskanje boljšega sveta lahko strnemo v nekaj neminljivih besed, tako živih, kot je živ on med nami: medsebojno spoštovanje, odpustanje, dom in domovina, prijateljstvo, sožitje z naravo, ljudmi in samim s seboj, svoboda in seveda kot krona vsemu ... ljubezen do vsega stvarstva. Seveda je k temu njegovemu nenehnemu iskanju tistega najboljšega v življenju pripomogla tudi odločitev za duhovniški poklic, ki že sam po sebi nosi razsežnosti transcendentalnega. Njegova usoda in pot sta nam tako podarili velikega pesnika, ki se je skozi trnje prebil do cveta, ki vedno zadehti v vsej svoji razsežnosti. Tako kot ima vsaka stvar dve strani, tako je tudi javno izpostavljanje Simonu prineslo grajo in slavo ... in tudi za takšno odločitev moraš imeti dovolj poguma in modrosti, da preneseš posledice, ki sledijo." Govornik je zaključil z besedami: "Duh njegov živi med nami, nas uči, opozarja in usmerja! Čas je že, da poskušamo doumeti veličino duha poeta po milosti božji in pomena njegovega dela, damo prostor v svojih srcih pravi ljubezni, ki bo porodila spoštovanje, spravo in mir med brati in osmislila naše življenje in bivanje."

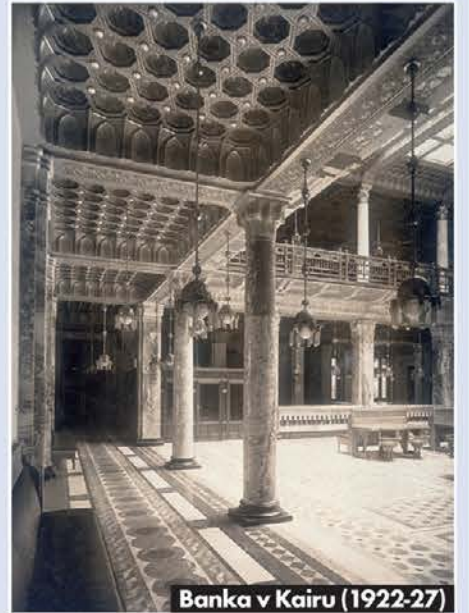
Nedeljske proslave se je udeležilo več vidnih predstavnikov javnega življenja. Med njimi so bili podpredsednik Državnega zbora dr. Vasja Klavora, vikar koprške škofije msgr. Renato Podberšič, predstavnik Ministrstva za kulturo RS Silvester Gabršček, kobariški župnik Branko Melink in še drugi. Slovesnosti so se udeležili tudi nekateri Slovenci iz zamejstva. Negotovo vreme je prizaneslo z dežjem, ki bi gotovo onemogočil tako lepo manifestacijo na prostem. Ta pomembna Gregorčičeva proslava pod Krnom ob značilnem pesnikovem spomeniku bo ostala vsem v najlepšem spominu.

AB

Kratke

Pokrajinski muzeji v Gorici / Palača Attems-Petzenstein: Od Gorice do turškega cesarstva

Na sedežu Pokrajinskih muzejev v Gorici, v palači Attems-Petzenstein na Kornu (trg de Amicis, 2), je bilo v četrtek, 28. septembra, odprtje razstave Da Gorizia all'impero ottomano. Antonio Lasciac architetto. Fotografie dalle collezioni Alinari (Od Gorice do turškega cesarstva. Arhitekt Anton Laščak. Fotografije iz zbirk Alinari). Pred odprtjem so časniki imeli srečanje s kustosom razstave prof. Ezio Golljerm in predstavnicu fundacije Alinari iz Firenc Paolo de Polo.

Banka v Kairu (1922-27)

Na ogled je 160 fotografij arhitekta Antona Laščaka (Gorica 1856 - Kairo 1946), ki se je po diplomi na dunajski Politehnik v začetku osemdesetih let 19. stoletja odpravil v Egipt. V afriški

Vila v turškem slogu na Rafutu (1912-14, 1928-29)

deželi, ki je takrat pripadala turškemu cesarstvu, je Laščak doživel tudi vrh svoje kariere, ko je bil med leti 1907 in 1914 imenovan za načelnika dvornih palač. V rodnem mestu pa je zapustil le dve deli, in sicer vodnjak pred cerkvijo Svetega Roka v Podturnu in pa Vilo na Rafutu, po kateri pravzaprav tudi slovi. Razstavljene fotografije so zvečine prvič na ogled javnosti. S fotografskih posnetkov bomo spoznali pomembnejša Laščakova predvsem egiptovska dela, ki se slogovno navdihujejo v historicizmu in v muslimanski arhitektonski tradiciji.

Nova predavanja in razprave v Goriškem muzeju

V Goriškem muzeju v gradu Kromberk poleg upravljanja in izpopolnjevanja zgodovinskih zbirk in drugega gradiva, ki prikazujejo oz. ponazarjajo preteklost Goriške, skrbijo tudi za obravnavo raznih tem iz prejšnjih obdobij. Že več let prirejajo predavanja in razprave na visoki strokovni in tudi znanstveni ravni. Izvajanja predavateljev in drugih avtorjev razprav, pa tudi obiskovalcev muzej redno in v celoti objavlja v svojih publikacijah.

V novi sezoni predavanj je bila najprej gostja Katja Jerman, mlada raziskovalka in etnologinja iz znanstvenoraziskovalnega središča Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Obravnavala je svoje poglede in mnenja o Novi Gorici, mestu, ki se hitro razvija, kar vzbuja tudi zanimanje in ocene zgodovinarjev in raziskovalcev z raznih področij. Novo predavanje je bilo v torek, 26. septembra. Zgodovinarica in raziskovalka Neva Makuc z zgodovinskega inštituta Milka Kosa je obravnavala temo z naslovom Dante Alighieri in slovensko ozemlje. / M.

Za naš jezik

Smo že tako daleč?

Jezikoslovci trdijo, da ni nič tragičnega, če v jezik vdirajo (v ne preveliki količini, seveda!) tuji izrazi, posebno če jih domači jezik potrebuje, ker jih sam nima ali jih ne zna ustvariti. Hudo pa je, kadar jezik zgublja svojo strukturo pod vplivom tujega jezika. Včasih se sprašujem, ali se nam, Slovcem v Italiji, mogoče že ne dogaja, da načenjamo strukturo naše slovenščine z napačno uporabo predlogov.

Včasih beremo v časopisu podobne stavke: *Bil je zelo polemičen z mojim stališčem*, namesto pravilno: **Bil je zelo polemičen do mojega stališča**. Zakaj? Kadarkoli zavzamemo neko stališče, ga zavzamemo **do česa**, zato bomo sicer rekli: **Ostro je polemiziral z mano** (lahko bi tudi rekli: Kregal se je z mano), vendar to velja v odnosu do osebe, ne pa do stvari, pojmov ali misli, saj s stvarmi, pojmi, mislimi se ne kregamo in ne polemiziramo, ampak imamo **do njih** tak ali drugačen odnos.

Zato niso pravilni stavki: *naš odnos s knjigo, s pisanjem, s poučevanjem je problematičen*, ampak se glasijo pravilno: **naš odnos do knjige, do pisanja, do poučevanja je problematičen**.

Milan Gregorič

V Ljubljani predstavili zborovsko zbirko Čej so tiste stezice

Krščanska kulturna zveza iz Celovca in Javni sklad RS za kulturne dejavnosti sta pred kratkim izdala zbirko zborovskih skladb, ki nosi naslov Čej so tiste stezice. Gre za priredbe in obdelave rožanskih ljudskih pesmi za mešani zbor, ki jih je uredil Mitja Gobec. Na predstavitvi v Ljubljani, 29. septembra, je urednik povedal, da sega nastanek zbirke v zgodnja devetdeseta leta prejšnjega stoletja, ko sta z Lajkom Milisavljevičem začela popisovati in zbirati priredbe rožanskih ljudskih pesmi. V sodelovanju s Krščansko kulturno zvezo in pod vodstvom dr. Janka Zerzerja so prepoznali 232 skladb kot prave rožanske pesmi. Gobec je pri izbiri 106

Čej so tiste stezice

Priredbe in obdelave rožanskih ljudskih pesmi za mešani zbor

skladb za objavo upošteval različnost naslovov in napevov, ponarodele umetne skladbe in skladnost vsebine pesmi z izbrano pevsko zasedbo. Zbirka je posvečena pevcu, dirigentu in zbiralcu ljudskih motivov Lajku Milisavljeviču, ki je leta 2002 premrlo v prometni nesreči na poti na Koroško, s katero je bil nad trideset let tesno povezan in aktivno vpleten v njeno slovensko kulturno in umetniško stvarnost. Na predstavitvi so spregovorili še direktor Javnega sklada Igor Teršar, Nužej Tolmajer, ki je sodeloval pri zbiranju gradiva, in tajnik KKZ Andrej Lampichler. Vsi so podčrtali pomembnost zbiranja in objavljanja ljudske pesmi in sploh ljudskega izročila.

Izlet v Slovenijo Concordia et Pax v Ljubljani

Združenje Concordia et Pax, ki si prizadeva za sodelovanje in sožitje med Slovenci in Italijani ter za mir in spravo predvsem glede na dogajanja v drugi svetovni vojni in tudi po njej, prireja vsako leto v začetku jeseni potovanja. Po poteh spomina in sprave. Letos je izbralo Ljubljano. Večja skupina udeležencev, Italijanov in Sloven-

Spregovorila sta predstavnik ljubljanske Zveze borcev in društva, ki skrbi za spomenike druge svetovne vojne, Janko Keberle, in goriški župan Vittorio Brancati, ki je izpostavil, da se sprava pot, ki se začne v krajih tragičnih dogodkov, kot so Gramozna jama in drugi, mora nadaljevati in konkretizirati tudi na mednarodni ravni. Sledil je obisk pokopališča italijanskih vojnih ujetnikov iz prve svetovne vojne, ki so umrli v Ljubljani in okolici, kjer so bili v avstrijskih taboriščih. Na tem pokopališču, na Zalah, je 1543 križev z imeni italijanskih

cev, se je 29. septembra odpeljala v slovensko prestolnico; najprej je obiskala Gramozno jamo, kjer je italijanska okupacijska vojska v letih 1941-43 usmrtila 141 Slovencev. Med žrtvami je bilo največ talcev. Ob spomeniku, postavljenem žrtvam nasilja, so položili venec in zmolili za pokojne, za vojake, padle v vseh vojnah, in za mir v svetu ter za vse, ki si prizadevajo za spravo in odpuščanje.

vojakov. Predstavniki Združenja so obiskali tudi Cekinov grad v Tivoliju, kjer ima svoje prostore Muzej novejšje zgodovine Slovenije in v katerem je bila pred kratkim urejena dokumentarna razstava o žičnem obroču okrog Ljubljane, ki ga je leta 1942 postavila italijanska okupacijska vojska. Spominke svečanosti se je udeležil tudi goriški pokrajinski odbornik Marko Marinčič.

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Napis na vinskem sodu

Le pij me vsakteri;
a, bratec, poprej
moč nog in možgan si premeri,
potem pa kozarce si šteje.

(Reki)

Srečanja z glasbo 2006-2007 / Carmina Slovenica v Gorici Spoznavanje glasbenih poti prvobitnih vzgibov

Foto DPD

Koncertni zbor Carmina Slovenica, ki je v soboto, 30. septembra, s sijajnim nastopom odprl novo sezono Srečanj z glasbo v goriškem Kulturnem centru Lojze Bratuž, upravičeno sodi med vodilne ansamble v svetovnem zborovskem gibanju. Za sabo ima dolgo tradicijo, nastopil pa je že na najuglednejših odskih deskah v Sloveniji, skoraj vseh evropskih državah, ZDA, Srednji in Južni Ameriki, Rusiji, Kanadi, Afriki, na Japonskem in Kitajskem itd., udeležil se je številnih

zaokroženo sliko. Glasovom je po potrebi dodana tudi ustrezna instrumentalna spremljava. Odrske produkcije zadnjih let (npr. Scivias, Vampirabile, Stripsody, Slovenski zvoki in Adiemus) so nagajani projekti, izvajani na mnogih mednarodnih festivalih. Karmina Šilec je tudi članica strokovnih žirij in umetniških svetov na zborovskih tekmovanjih in revijah, predavateljica na zborovodskih seminarjih, mednarodnih konferencah in kongresih. Leta 2001 je prejela nagrado Prešernovega sklada, leta 2004

v peti formi je verjetno najstarejša oblika glasbenega ustvarjanja, saj vsaka kultura uporablja napeve za duhovno izrazno sredstvo. Kot piše v predstavitvi projekta na spletni strani zbora Carmina Slovenica, je zanimivo to, da "besedila ni potrebno razumeti, da razumemo sporočilo napeva. Bodisi eskimski zlogi ali besedilo v latinščini nosijo enako sporočilo o spoštovanju, skrivnostih, strahu, ljubezni in ta sporočila jasno razumemo kjerkoli in kadarkoli." Vsak posamezen napev - dediščina avstralskih domorodcev, Indijancev, južnoameriških ali afriških plemen, laponskih in inuitskih ljudstev - je po svoje očaral občinstvo ne le zaradi dovršene interpretacije odlično izurjenih in discipliniranih deklet, ki obvladajo - poleg tradicionalnih gibalnih elementov različnih kultur in neobičajnih instrumentov - tudi tibetansko tehniko petja alikvotnih tonov ali grleno petje,

mednarodnih projektov, natečajev in tekmovanj, snemanj za radijske in televizijske postaje, izdal je osem zgoščenk in vsakokrat požel odlične odzive glasbenih strokovnjakov in kritikov ter najvišja odličja, ki pričajo o izvrstnem ugledu sestava.

Korenine "pojave" Carmina Slovenica segajo v čas pred več kot 40 leti, ko je na Štajerskem nastal Centralni pevski zbor Maribor (kasneje Mladinski pevski zbor Maribor), ki ga je ustanovil Branko Rajšter, mu postavil čvrste temelje in ga vodil 25 let. Zbor je kmalu zrasel v najuspešnejši mladinski zbor v Sloveniji. Iz njegovih vrst je izšla cela vrsta dobrih glasbenikov in pedagogov, med njimi tudi Karmina Šilec, ki je leta 1989 prevzela zbor in mu z novim pristopom dala novo kvaliteto in prepoznavno identiteto. S svojo intelektualno radovednostjo in ustvarjalno strokovnostjo, pa tudi osebnim karizmom je v vokalno glasbo vnesla svežino, odprla nove prostore izraza, prepričljivosti, intenzivnosti doživljanja in komunikacije. Z inovativnimi posegi je vokalni glasbi razprla prostor h kompleksnim večzvrstnim umetniškim dogodkom. Uvedla je nov koncept, ki vključuje glasbo, gib, igro in druge odrske elemente v učinkovito scensko in estetsko enoto. Snuje posamezne projekte in jih oblikuje kot

pa ugledno mednarodno nagrado za prispevek stroki v svetovnem merilu - Robert Edler Prize - z utemeljitvijo, da "z umetniškimi in še bolj s pedagoškimi dosežki dosega najvišjo raven kreativenega dela z mladimi in se ji priznava pomembna vloga in močan vpliv na razvoj svetovnega zborovskega gibanja". Omenimo, da je hkrati umetniška voditeljica in dirigentka zbora Carmina Slovenica, Ansambla Kebatola, orkestra Chorus Instrumentalis in kodirigentka Slovenskega projektnega zbora.

Program goriškega koncertnega večera so sestavljali izseki dveh glasbeno-scenskih projektov. Prvi, Scivias, sestavljajo izvorni napevi svetovnih religij, tradicionalnih izročil in prvotnih verovanj. Človeštvo od nekdaj priznava nenavadno moč zvoka, glasu in glasbe. Petje napevov je vedno bilo del največjih svetovnih religij. Ti namreč povezujejo človeka z božanskim ali božjim, s presežnim. Napevi so več kot samo glasbeni rituali: v različnih svetovnih omikah in kulturnih okoljih od davnine do danes pripovedujejo zgodbe, zdravijo bolezni, strašijo duhove, spremljajo družabno srečanje ali služijo pri obredih. Ljudi povezujejo v njihovih mislih, namerah, znanju, ljubezni. Napev kot molitev ali oblika sporočanja

ampak prav zaradi zaznave magičnih, mitoloških, kozmičnih, mističnih vzgibov, ki so prisotni v različnih izrazih svetovnih religioznih tradicij. V drugem delu koncerta je zbor odpel nekaj skladb iz projekta Slovenski zvoki, ki predstavljajo dela sodobnih skladateljev, njihove izvorne kompozicije ali priredbe ljudskih. Slišali smo nekaj belokranjskih in rezijanskih motivov in inuitskih ljudstev - je po svoje očaral občinstvo ne le zaradi dovršene interpretacije odlično izurjenih in discipliniranih deklet, ki obvladajo - poleg tradicionalnih gibalnih elementov različnih kultur in neobičajnih instrumentov - tudi tibetansko tehniko petja alikvotnih tonov ali grleno petje,

Danijel Devetak

Srečanja z glasbo 2006-2007

Na naslednjem večeru v koncertni sezoni z naslovom Srečanja z glasbo, ki jo tudi letos prirejajo Kulturni center Lojze Bratuž, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Združenje cerkvenih pevskih zborov, bo nastopila angleška vokalna skupina Voces8. Gre za sestav, ki je začel delovati poleti 2005. Pevci študirajo na uglednih angleških glasbenih šolah, v repertoarju pa imajo tako polifonične skladbe iz 13. stol. kot najnovejše pop skladbe. Skupina, ki je doslej že prejela laskave mednarodne nagrade, se redno izobražuje, njen umetniški svetovalec pa je Ronald Corp. Voces8 je del združenja Voces Cantabiles, ki skrbi za promocijo klasične zborovske glasbe in vključuje v svoje delovanje tudi mešani in mladinski zbor. Na goriškem koncertu bo vokalna skupina predstavila klasičen prerez svojega delovanja, od Gibbonsa do Gershwina, torej od renesanse do sodobnosti. V četrtek, 12. t.m., ob 20.30 se v Centru Bratuž torej obeta prava umetniška poslastica, ki je ne gre zamuditi!

SKD BARKOVLE Umetniški večer

Prikaz domače ustvarjalnosti

“Pravijo, da imajo tisti, ki se rodijo ali živijo v bližini morja, popolnoma različen odnos do življenja, sveta in vsega, kar jih obdaja, od onih, katerih pogled v svet zastirajo gore in hribovja. In pravijo, da so tisti, ki so se rodili in živijo v bližini morja zelo različni od onih, ki živijo v hribovih. Ni rečeno, da so ti boljši ali slabši, najbrž pa so svobodnejši. Saj jim pogled seže v neskončnost in obzorje pomeni vselej novo obzorje. Njihov navdih se oplaja z novim navdihom in prostrano obzorje omogoča novih izzi-
vov.” Tako je dejala Ivana Godnik, ob odprtju razstave z naslovom Prikaz domače ustvarjalnosti, ki je potekalo v petek, 29. septembra, v SKD Barkovlje. Za postavitev razstave, ki je nastala pod pokroviteljstvom Slovenske prosvete in Zveze slovenskih kulturnih društev, je poskrbel Armando Schillani.

Nekateri se z umetnostjo ubadajo poklicno, drugi pa ljubiteljsko. Robert Kozman se je ustvarjanju približal že v mladostniških letih, pod mentorstvom Gianija Blasona. Leta 1969 je Kocman ustvarjal v sklopu grupe U, kjer je skupina mladih zamejskih umetnikov ustvarjala, razstavljal, a seveda tudi debatiral pod mentorstvom Milka Bambiča. Na barkovljanski razstavi predstavlja izbor olj. Tako ob pogledu na njegovo upodabljanje pokrajine, kot tudi Monetovih ninf je zaslediti velik impresionistični navdih.

Foto IG

Rado Jagodic je umetnik, ki se že vrsto let posveča raziskovanju in ustvarjanju. V Barkovljah razstavlja krilati podobi, ki ponazarjata človekovo figuro. Vodoravna postava predstavlja nekakšno ravnovesje z okoljem, kjer so vodoravne črte simbol kljubovanja sil, ki nas obdajajo; krili na drugi figuri pa simbolizirata premagovanje omenjenih silnic, ki se

gelsko. Neva Pertot je ustvarjalni talent odkrila že v zgodnjem otroštvu in se tudi zaradi tega vpisala na umetnostno šolo. Ob obiskovanju krožka Avantgard je tako spet dala duška svoji ustvarjalni žilici, ki ji omogoča, da se pred platnom bistveno sprosti in izrazi marsikaj neizrekljivega. Večinoma črpa svoj navdih iz spominov:

Izdelki iz porcelana Raffaele Pisoni nastajajo predvsem kot posledica njene velike ljubezni do narave in nešteti skrivnosti, ki se skrivajo v njej. Bukolični motivi so tako glavni vir njegove risanja na porcelan, kjer z izredno natančnostjo, predvsem pa tenkočutnostjo uspe upodobiti cvetove in rastline, ki obdajajo naš vsakdan. Armando Schillani je s svojimi figurami že skoraj razvadal domače občinstvo. Tople in zaokrožene oblike njegovih ljubezenskih likov, ki se iz začetnih drž postopoma zblizajo in zaokrožajo v tesnejše dotike, objeme, poljube, vse do zarodkov, ponazarjajo medčloveška razmerja, ki jim oblikovalec vnaša tudi čustveni odraz.

Magda Starec Tavčar črpa navdih v najosnovnejši materiji in celo ob uporabi odvrženega materiala. Tokrat pa je poskrbel za novo presenečenje, saj je pri stvaritvi svojih razposajenih figur uporabila celo korenike, odpadlo listje in vejevje, s katerim ji je uspelo izoblikovati simpatične Odradke.

Štefan Turk predstavlja deli iz ciklusa Pogledi v tišino. Ti spadajo v kitajsko filozofijo, ki išče ravno v posameznih predmetih vir energije. Turkovi predstavljeni deli se vsekakor navezujejo na upodabljanje pokrajine, ki je barkovljanskemu umetniku od nekdaj blizu, le, da predstavlja tokrat sredstvo pri spoznavanju in odkrivanju samih sebe.

In še Edi Žerjal, ki je ravno tako del zamejske umetniške zakladnice in čigar umetniško pot je docela zaznamoval Avgust Černigoj. Na razstavi predstavlja obmorski marini, ki ju je izdelal ob uporabi mešane tehnike, lepljenja srebrnega papirja na platno, pri čemer je omogočil nastanek posebnih barvnih efektov, ki jih je mogoče opaziti tudi s prostim očesom.

Barkovljanski umetniški večer je popestrilo petje Mešanega mladinskega zbora Trst, ki ga vodi Aleksandra Pertot.

IG

Kratke

Deželni zakon o obmorski državni posesti

Novi deželni zakon o obmorski državni posesti se ne bo izvajal na obalnih površinah, ki so v zemljiški knjigi vpisane kot zasebne. To pomeni, da tudi jusarske parcele, ki so kot take zapisane v zemljiški knjigi (Nabresina Gemeinde) in segajo v nabrežinski občini vse do obalnega področja od nabrežinskega rtiča do tako imenovane Brojnice pod Sv. Križem, ne bodo podvržene deželnemu zakonu, ki bo vseboval norme za izdajanje obmorskih koncesij za turistične in rekreacijske namene. Dežela bo z novim zakonom pristojna za sestavo uporabnostnih načrtov (piani di utilizzo), ki bodo vsebovali splošne direktive za vzpostavitev dovoljenj. Koncesije do šestih let bodo nato izdajale občine, tiste pa, ki bodo presegle šestletno dobo, bodo v pristojnosti same Dežele. Deželni svetnik SSK Mirko Špacapan se je posebno trudil, da bi bile izpostavljene pravice skupnega ozemlja domačinov na obmorskem pasu, ki ga upravljajo jusi še iz avstrijskih časov in torej tvorijo posebno pravico, ki je italijanska država ne more odrekati. Na parcelah jusa iz Nabrežine je državna uprava v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja vzpostavila breme obmorske državne posesti za potrebe trgovinske mornarice, ne ušpoštevajoč stoletne pravice domačinov. V ta namen je Špacapan poklical na avdicije IV. komisije predstavnike združenja Drugačni zaliv zato, da so tudi ostali svetniki bili obveščeni o obstoju neodtujljivih pravic Nabrežincev po upravljanju lastne obale.

Špacapan je nato v komisiji predstavil amandma k 1. členu zakonskega osnutka, s katerim je predlagal, naj se ozemlja, vpisana v zemljiški knjigi kot skupinska ne obravnavajo v tem zakonu; odbornik Sonego je popravek sprejel in ga predlagal v imenu odbora; dodani odstavek členu se bo tako glasil: "izvajanje zakona se ne upošteva pri urejanju namembnosti območij, v katerih je po zemljiški knjigi določena zasebna last."

Društvo slovenskih izobražencev

Prvi večer letošnje sezone Društva slovenskih izobražencev je bil namenjen zamejskemu umetniškemu navdihu oz. simbolizaciji dveh umetniških kodov: likovnosti in poezije. V Peterlinovi dvorani so namreč predstavili umetniško mapo z naslovom Žlahnosti - Preziosita, ki je pred nedavnim izšla pri Goriški

Foto PR

Mohorjevi družbi in je sad sodelovanja med pesnikom Aleksijem Pregarcem in likovnikom Edijem Žerjalom. GMD je tokrat priskočil na pomoč Sklad Zora in Libero Polojaz, ki je nastanek dragocene publikacije podprl.

Začela se je 9. sezona Gledališkega vrtiljaka

Na odru predstava Sneguljčica učencev gledališke šole za najmlajše

S predstavo Sneguljčica se je to nedeljo začela že deveta sezona Gledališkega vrtiljaka. Pobudo vsako leto organizira Radijski oder v sodelovanju s Slovensko prosveto in Slovenskim narodnim gledališčem Nova Gorica. Prvo predstavo so odigrali mali gojenci Gledališke šole za najmlajše, ki se je v organizaciji Radijskega odra in Slovenske prosvete odvijala zadnje dni junija v Finžgarjevem domu na Opčinah.

V poletno gledališko šolo se je vpisalo kar 45 mladih od 6. do 13. leta, zato so morali organizatorji razpoložiti skupino. Igrico so tako pripravili v dveh izmenah, kar je tudi odgovarjalo že vpeljani razporeditvi predstav Gledališkega vrtiljaka. Vsakokrat sta namreč na sporedu dve predstavi: ena ob 16. uri za abonma Sonček, druga pa ob 17.30 za abonma Zvezda. Znano zgodbo o Sneguljčici je na podlagi besedila Pavla Golie priredila in deloma prepsnila Lučka

Susič, pesmi, ki so jih otroci zapeli, je uglasbila Dina Slama, ki je v sodelovanju z Ireno Pahor otroke tudi naučila peti. Za učinkovito sceno je poskrbel Magda Samec, za gib Jelka Boga-

skega odra in Slovenskega kulturnega kluba. Občinstvo, ki je obakrat do zadnjega kotička napolnilo dvorano Marijinega doma, je mlade igralce nagradilo s toplim aplavzom.

Foto Kroma

tec, režijo celote je prevzel režiser Marjan Bevk ob sodelovanju Lučke Susič in Matejke Maver, pri pripravi pa je sodelovalo še več mladih animatorjev Radij-

Celoten program letošnjega Gledališkega vrtiljaka so organizatorji predstavili na tiskovni konferenci, ki je potekala na začetku preteklega tedna v prostorih Slo-

venske prosvete. Igrici Sneguljčica bo že 15. oktobra v okviru Koroških dni na Primorskem sledila predstava Zmaj Baj-Baj. Izvajala jo bo Lutkovna skupina Navihanci iz Celovca. Novembra bo na sporedu igrice Čarobni čembal v izvedbi Lutkovnega gledališča Maribor, 3. decembra bo na sporedu produkcija Radijskega odra, in sicer igrice Snežica, po kateri bo otroke obiskal tudi sveti Miklavž; v novem letu bodo na sporedu še tri predstave. Vsa srečanja se začnejo z animacijo, za katero skrbijo članice ŠC Melanie Klein, podpira pa jo tudi Zadruga kraška banka. Kot vsa leta je razpisan tudi natečaj za risbice z naslovom Moj najljubši gledališki junak. Oba abonmaja, Sonček in Zvezda, bosta na razpolago še do naslednje lutkovne igre. Ugoden bo še vedno za družine, ki štejejo vsaj tri člane, saj samo prvi član plača polno ceno, drugi ima popust, ostali člani iste družine pa imajo abonma zastoj. Za vsako predstavo pa so na voljo tudi posamezne vstopnice. Plakate in letake Gledališkega vrtiljaka je izdelal Matej Susič.

Patrizia Jurinc

Deželni občni zbor SZSO Odkrivati svojo identiteto

S ciljem da bi se za trenutek ustavili in se naučili odkrivati svojo identiteto, so se voditelji Slovenske zamejske skavtske organizacije zbrali na rednem občnem zboru v nedeljo, 1. oktobra v prostorih stare šole v Brestovici pri Komnu. Po uvodni izbiri predsednika, podpredsednika in tajnika občnega zbora (predsednik je bil Edwin Bukavec, podpredsednik Aleksij Ferlez, tajnik David Bandelli) so zbrani prisluhnilni poročili deželnih

načelnikov, ki sta izpostavila organizacijo poletnega jamboreja. Sledili sta dve delavnici, ki sta ju vodila Andrej Zaghet in p. Mirko Pelicon. Po njihovih uvodnih mislih so udeleženci po skupinah odkrivali na praktični način, kako lahko odstranijo razumsko plat svojega »jaza« in se prepustijo samo telesu, oz. psihi. Človek kot tak je namreč mikrokozmos, v katerem se skrivajo najrazličnejše lastnosti. Predsodki do ljudi nastajajo v razumu in v trenutku, ko

razum preneha delovati, se tudi predsodki razblinijo. Po jutranjih pogovorih so se voditelji spet zbrali in določili koledar dejavnosti na deželni ravni, ki predvideva organizacijo Luči miru iz Betlehema v času do Božiča, Dneva spomina (ki bo letos 4. marca 2007) in treh srečanj, ki jih bo organizirala vsaka od treh skupnosti voditeljev SZSO. Poleg tega bodo skavtsko leto obogatile še dejavnosti na pokrajinski oz. lokalni ravni.

V popoldanskem delu so tržaški voditelji imeli na programu še svoj pokrajinski občni zbor (medtem ko so goriški voditelji imeli že pred tedni), da bi volili novega načelnika in načelnico. Ker ni prišlo do nove izbire, je tržaški pokrajinski občni zbor poveril nalogo

stegovodjem in predsedniku občnega zbora Martinu Tulu, naj vršijo dolžnosti načelnikov do januarkega rednega občnega zbora. V popoldanskem delu so vsi voditelji prisluhnilni še gostoma iz vrst AGESCI Dinu del Saviu in Marcu Marcolinu, ki je govoril o skavtskem duhu kot duhu dialoga. Po njunem uvodnem posegu se je vnela še krajša debata o pomenu dialoga s sosedom in o različnih načinih pojmovanja le-tega. Ob koncu dneva so se udeleženci zbrali še okoli oltarja in oblikovali sv. mašo, ki jo je daroval p. Mirko Pelicon, po njej pa je sledil še krajši obred, saj je svoj iter pripravništva zaključil Kristjan Lavrenčič, ki je tako prejel imenovanje voditelja.

JC

BARKOVLEJE Tradicionalna rožnovenska procesija

"Veselimo se nebeške Matere, ki nas ljubi"

Tudi letos se je barkovljanska verska skupnost zbrala v nedeljo, 1. oktobra, na tradicionalnem rožnovenskem slavju. Z rožnovensko procesijo se domačini še danes zahvaljujejo Mariji, ker je ravno na njeno prošnjo leta 1855 huda kolera nehala moriti ljudi. V ta namen so Barkovljani tedaj veliko molili rožni venec. Kasneje so vpeljali tudi procesijo, med katero so dekleta v narodnih nošah nosila Marijin kip. Barkovljani so naposled ustanovili tudi Bratovščino rožnega venca, ki je bila uradno potrjena od cerkvenih oblasti leta 1892. Procesija je danes še vedno v zahvalo, saj verniki prosijo Mater Božjo, Kraljico rožnega venca, naj jih brani pred sodobnimi boleznimi. Barkovljanska procesija, ki je edina slovenska procesija v mestu, velja za najbolj priljubljen domači praznik, saj se na ta dan zbirajo vsi Barkovljani, tudi tisti, ki so se v času preselili v druge kraje. O pestrosti in aktivnosti barkovljanske skupnosti

priča tudi razstava domačih umetnikov, ki so jo pri Kulturnem prosvetnem društvu pripravili ravno ob priložnosti tega praznika (o tem na drugem mestu).

Versko svečanost je vodil škofov vikar za Slovence, msgr. Franc

ga drži in nam želi povedati: "Tukaj imate odrešenika. On je tisti, ki vas rešuje. Njega vam izročam, da bi se vi njemu izročili." To nam izpričuje tudi, da smo bili mi sami izvoljeni od Boga, ko smo bili krščeni. "S krstom smo postali Božji otroci. Bog je

Foto IG

človeški rod Mariji. Njej smo bili izročeni po svetem krstu; tedaj smo bili posinovljeni po Jezusu Kristusu. Ni je večje odlike od te. Ravno v moči tega pravi sv. Pavel, da smo postali tudi dediči božji. Veselimo se zato naše nebeške Matere, ki nas ljubi." Naša duša se tako veseli vsega tega, kar nam je dobri Bog izkazal. Mariji se moramo priporočati, naj nas vodi, spremlja in varuje skozi življenje. "Naj bo ona kakor dobra mati, ki za svoje otroke skozi skrbi. Naj bo ona naša varuhinja pri dobrem Bogu." Njej se moramo priporočati, kakor so se ji priporočali naši predniki. "Ohranimo to veselje, to radost v svojem srcu, da bodo naša srca Njej prepevala."

Procesija se je ob spremljavi Godbenega društva Prosek kot običajno vila ob obali do vodometu, kjer so se verniki in domačini v narodnih nošah ustavili ob molitvi in petju. Procesija se je nato sklenila pred barkovljansko cerkvijo. Družabnost, ki je sledila verskemu prazniku, je potekala v domačem društvu, kjer so člani Godbenega društva dobili prigrizek in so si z ostalimi udeleženci verskega slavja lahko ogledali tudi razstavo.

mačem društvu, kjer so člani Godbenega društva dobili prigrizek in so si z ostalimi udeleženci verskega slavja lahko ogledali tudi razstavo.

Igor Gregori

Natečaj harmonikarjev

Fisa...armonie v Trstu

Pred štirimi leti sta Glasbena matica in društvo Altamarea, ob sodelovanju društev Cluster in Musica Libera, ustanovila mednarodno harmonikarsko tekmovanje Fisa...armonie, da bi s to pobudo postavila Trst v središče mednarodne pozornosti kot strateški kraj srečevanja glasbenikov in ljubiteljev harmonike na meji med Italijo in slovensko-vzhodnimi narodi. Danes je tekmovanje postalo ustalje-

na tradicija, ki prispeva k vrednotenju tega glasbila in njegovega naraščajočega ugleda na koncertnem področju. Letos so organizatorji lahko aktivirali vse predvidene kategorije; avdicije z odprmi vrati, katerim so lahko prisluhnili tudi ljubitelji harmonike, so bile na sporedu v soboto in v nedeljo v Finžgarjevem domu na Opčinah. Luteranska cerkev v Trstu pa je gostila koncert nagrajencev in enega od

srečan koncertnega programa tekmovanja. Harmonikarji so letos prišli iz Slovenije, Italije in Hrvaške. V prvi kategoriji (do 10. leta starosti) je zmagal David Novak iz Zagorja, v drugi pa je najvišje točkovanje dosegel učenec Glasbene matice iz Špetra Giovanni Baneli, kateremu je komisija podelila drugo nagrado in posebno nagrado za najboljšega tekmovalca Furlanije Julijske krajine. Prvonagrajenka tretje starostne kategorije (od 14. do 17. leta) je hrvaška glasbenica Nikolina Furič, Stjepan Vuger, ki študira v Zagrebu, pa je bil najboljši v naslednji kategoriji. Drugo nagrado v kategoriji koncertantov, kjer prva nagrada ni bila podeljena, je prejel Danijel Matkovič iz Hrvaške. Trio SLO A3 se je izkazal v kategoriji komornih skupin, med orkestri pa je najvišje točkovanje prejel harmonikarski orkester Srednje glasbene in baletne šole iz Maribora, ki ga vodi Slavko Magdič. Komisiji je predsedoval ravnatelj Glasbene matice, prof. Bogdan Kralj, duša tekmovanja pa je od ustanovitve pedagog Claudio Furlan, ki je izrazil optimizem in željo po nadaljni rasti pobude:

"Kvaliteta je bila letos precej dobra, čeprav komisija ni podelila prvih nagrad v dveh kategorijah. Imam občutek, da se je po štirih letih že ustalila ideja, da je to tekmovanje redna in zanesljiva pobuda. Ni veliko tekmovanje, cilja pa na kvaliteto. Upam, da bomo nadaljevali na tej poti in da bomo dosegli v prihodnjih letih veliko več tekmovalcev. Tudi člani komisije so zagotovili svoje sodelovanje pri širšem promoviranju tekmovanja." Koncertni del je obsegal recital italijanskega jazz harmonikarja Renza Ruggierija in krstni nastop obnovljenega harmonikarskega orkestra Glasbene matice Synthesis 4, ki je nastal pred 28 leti na pobudo Claudia Furlana: "Zdi se mi neverjetno in čudovito, da ta orkester spet obstaja in da igra s takim navdušenjem in zagonom. Nastopili smo z veseljem in publici je to občutila in nas nagradila. Člani so predvsem diplomirani harmonikarji, nekateri celo profesionalci, bivši učenci Glasbene matice in kolegi iz Slovenije, s katerimi smo sodelovali pri Evropskem projektu in so potem ostali z nami".

RP

Foto IG

Video dokumentarec Martine Kafol Šola kot telovadnica sožitja

Prostori šentjakobske osnovne šole Josipa Ribičiča so prejšnji teden gostili zanimiv filmski popoldan, katerega protagonisti so bili ravno otroci. Tržaški režiserki Martini Kafol je ob produkciji deželnega sedeža RAI, uspelo ravno to, kar si starši najbrž že od nekdaj želijo. S filmsko kamero je namreč "prodrla", kamor je večini pogled zastrt: se pravi med zidove šolske učilnice, v življenje, ki jih obdaja, v ljudi, ki živijo ob otrocih, in v jezike, ki se v tem prostoru tudi govorijo. Film Nova šola je namreč nastal ravno zato, da bi spregovoril o številnih spremembah, do katerih je prišlo v zadnjih letih na svetu, v

našem prostoru in posledično tudi na večnadstropni šentjakobski šoli, ki je v zadnjih letih postala "telovadnica sožitja", kot jo je ravno ob filmski predstavitvi imenoval njen ravnatelj, Marjan Kravos.

"Življenje na naši šoli - je v svojem pozdravu pripomnil ravnatelj Kravos - poteka točno tako, kot na vseh ostalih, le da združujejo naši razredi otroke različnih narodnosti, kar jim seveda omogoča, da že kot otroci spoznajo vrednote strpnosti in sprejemanja različnosti".

"Zavod združenega sveta v našem", kot je šentjakobsko šol-

ska izkušnja imenovala ena od mam, predstavlja izjemen izziv, tako za šolarke kot za njihove učiteljice in starše. V tej šoli se zrcali socialni, predvsem pa kulturni in jezikovni ustroj sodobnega sveta. Skoraj štiridesetminutni film so po šolski projekciji predvajali tudi po televiziji. Dne 1. oktobra, ko se je nekoč uradno pričel pouk,

je namreč dokumentarna zgodba o šolarčkih 2. in 3. razreda zaživela tudi v sklopu slovenskih televizijskih sporedov RAI ob koncu dnevnika. Televizijski ogled bo možen še v četrtek, 5. oktobra, ob 20.50.

"V naši družbi je v zadnjih letih in desetletjih prišlo do velikih sprememb - kot je obrazložila reži-

Foto Krema

Obvestilo

Klub prijateljstva prireja v ponedeljek, 16. oktobra, izlet po Dolenjski, in sicer v Marijino svetišče v Novi Štifti ter v rojstne kraje nekaterih naših velikih mož: Sodražico (kipar Gorše), Velike Lašče (pisatelj Fran Levstik), Rašico (domačina in muzej Primoža Trubarja, ki je izdal prvo tiskano slovensko knjigo in deloval tudi v Trstu). Pri gostilni blizu Ribnice ("suha roba") bomo lahko občudovali žive medvede. Vpisovanje takoj, do zasedbe mest, na tel. št.: 040639949 (Bole), 040225468 (Puntar), 04043194 (Martelanc).

V nedeljo, 8. oktobra 2006, ob 19. uri gostuje v Kulturnem domu v Kostanjevici na Krasu gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu z ljudsko igro Veselica Rada Pregarca in Sergeja Verča.

Darovi

V spomin na Marka Udoviča daruje žena Marija 200,00 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu.

V spomin na svoje pokojne daruje Meri Ozbič 30,00 evrov za cerkev v Bazovici.

Ob obletnici smrti pokojnega očeta Franca Gregorija daruje domača družina 50,00 evrov za cerkev v Bazovici.

V spomin na svoje pokojne daruje Marija Marc 20,00 evrov za cerkev v Bazovici.

V spomin na Dolfija Repinija daruje družina Cergol 50,00 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

V spomin na priljubljenega svaka in strica Dolfija Repinija darujejo Boži, Gigi in Marko 50,00 evrov za misijone patra Saksida.

Ob poroki Metke in Erika daruje družina Kuret 100,00 evrov za rojanski cerkveni pevski zbor.

V spomin na Marka Udoviča daruje žena Marija 100,00 evrov za misijonarja Danila Lisjaka, ki deluje v Kongu.

V spomin na dr. Marka Udoviča darujeta Bogdan in Ilde 50,00 evrov za rojanski cerkveni pevski zbor.

V spomin na dr. Marka Udoviča daruje rojanski cerkveni pevski zbor 140,00 evrov za misijonarja p. Danila Lisjaka.

V spomin na Dolfija Repinija daruje Imelda Decleva 25,00 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

Pred kratkim sta vstopila v zakonski stan naša kolega

METKA KURET in ERIK DOLHAR.

Na novi življenjski poti jima želimo veliko dobrega!

Uredništvo in uprava Novega glasa

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

TRETJO DEKANIJSKO REVILJO,

ob prazniku Rožnovenske Matere Božje,

v soboto, 7. oktobra 2006, ob 20.30
v župnijski cerkvi sv. Urha v Dolini

Na kratko

Krivic in sprava

Italijanski predsednik republike Giorgio Napolitano se je v Budimpešti poklonil spominu na Imreja Nagya in na protistalinistični madžarski upor izpred petdesetih let. O dogodku so italijanski mediji obširno poročali, saj je bil pred petdesetimi leti Napolitano med tistimi, ki so v vodstvu italijanske komunistične partije podpirali sovjetski poseg na Madžarskem, kasneje pa ga je prav ta odločitev "spreobrnila" in postal je zagovornik reformističnega toka na italijanski levici.

Zakaj pravzaprav omenjam Napolitanov obisk? Veliko je govora o tako imenovanem spravnem dejanju predsednikov Italije, Slovenije in Hrvaške, ki naj bi na simboli in politični ravni zacelili spomin na vse padle v tej regiji med drugo svetovno vojno in po njej.

Zamisel za tako srečanje je stara že nekaj let. Če pomislimo, da je Napolitano postal italijanski predsednik 10. maja, je jasno, da je bil včerajšnji obisk na Madžarskem predviden kratkoročno, in to brez vsakršnega dogovarjanja ali iskanja simboličnih gest z druge strani.

In prav za to gre: spravna dejanja so konec koncev osebna ali kolektivna dejanja posameznika ali skupnosti, ki začuti, da mora dejanja iz preteklosti obžalovati tudi na viden način.

Za to pa je potrebna zavest, da je bila v preteklosti narejena krivica.

PR

serka Kafolova, - kar se seveda odraža tudi na šolskem področju in seveda posredno tudi na naših šolah". Opazovanju in sprejemanju teh sprememb je tako posvetila dokumentarec, v katerem je ob pomoči montažerja Alexa Puriča, nekaterih šentjakobskih učiteljic, posebej Alenke Dobrila, ravnateljca, predvsem pa izrednih šolarjev skušala tudi filmsko analizirati problem in ga na nadvse radoživ in pisan način približati gledalcem.

Njena želja je že v lanskem letu naletela na plodna tla tudi v strukturi RAI; tu se je nekdanja koordinatorka slovenskih programov pri deželnem sedežu RAI, Nataša Sosič, posebej navdušila za projekt. Filmska kronika šol-

skega življenja, ki jo je Kafolova posvetila malčkom italijanskega, slovenskega, srbskega in hrvaškega jezika, ki obiskujejo slovensko šolo, je namreč tudi prepričljiv portret želja, spominov, projektov, a tudi takih ali drugačnih problemov, ki zaznamujejo otroški vsakdan.

Skupni imenovalce otroške razposajenosti, njihovi včasih celo ganljivi spomini na oddaljeni rojstni kraj ali veselje, ki ga nekateri od njih izražajo, ko razlagajo, da bodo z novim letom lahko potovali v Srbijo brez vizuma, predstavljajo neskončno paleto tistih nepozabnih čustev in občutkov, ki s časom, leti in žal tudi grenkimi izkušnjami izgubijo spontanoost. To je film o otroštvu v globaliziranem času, ko bo morda tudi Trstu uspelo razumeti, da je multietničnost in sprejemanje različnosti veliko bogastvo, ne pa grožnja.

Iga

Niz treh komedij

Šempetrska vesela jesen

Kulturno umetniško društvo Šempeter je 23. septembra v tamkajšnji kinodvorani začelo niz treh amaterskih gledaliških predstav, ki so ga poimenovali Veselo na kubik. Gre za programsko novost v kulturni ponudbi KUD Šempeter, s katero so se namenili v septembru, oktobru in novembru razveseliti vse ljubitelje veseljoiger. Za uvodno septembrsko predstavo so izbrali spevoigro S pesmijo v stare cajte, ki jo je na podlagi resnične zgodbe sestavila publicistka Erika Valentinčič. Dramaturško obliko ter razne vsebinske

rečno besedo so nastopajoči do solz nasmejali občinstvo in priklicali v spomin nekdanji utrip življenja briške vasi, peripetije mladih zaljubljenecv ter togost, ki je mladim dekletom prevečkrat pogojevala izbiro ženina. Gledališka umetnost ljudi mladih zaljubljenecv ter togost, ki je mladim dekletom prevečkrat pogojevala izbiro ženina. Gledališka umetnost ljudi mladih zaljubljenecv ter togost, ki je mladim dekletom prevečkrat pogojevala izbiro ženina.

mom, Oči in črni kurent ter zelo znan mladinski roman Gimnazijka. Nekatere na obrobju in manj znano pa je njegovo dramsko ustvarjanje. Kljub precejšnji vpetosti v čas socialnega realizma je moč v Krapih, v komediji v treh dejanjih iz leta 1947, ki se sicer na odru pojavlja zelo redko, najti dovolj aktualnih potez, še posebej, ker je letos na občinski ravni volilno leto in oktober volilni mesec. Dogajanje je postavljeno v majhno mesto, v katerem se za nekaj mesecev naseli pisatelj, da bi dobil snov za svoj roman. Seveda so mestni veljaki (krapci) navdušeni nad tem, da bo o mestu in njih samih spisana cela knjiga, a navdušenje splahni, ko knjiga izide in pokaže njihovo resnično podobo. Da se tudi iz tega položaja izmota, je samoumevno, kako se to razplete pa preustimo predstavi. Delo je za kanal-

dodatke so odrskemu delu ob pomoči Radoša Bolčine pridali člani goriškega Odra 90. Igralski zasedbi Odra 90, ki se je po krajšem ustvarjalnem premoru vrnil na gledališka obzorja, so se tokrat pridružili tudi nekateri člani KUD Šempeter, ki se kalijo za bodoče samostojne gledališke nastope. Ker je imela v predstavi vodilno vlogo pesem, so k igralski zasedbi tako povabili še pevce vokalne skupine Sraka iz Štandreja pod taktirko Bogdana Kralja in dekleta iz Šempetra, ki so pod vodstvom Mojce Maver Podbersič prav za izvedbo tega odrskega dela sestavile vokalno skupino Pupe. Z znanimi ljudskimi pesmimi in pojočo briško na-

delom Krapci. Govoriti o Antonu Ingoliču pomeni govoriti o slovenskem pripovedniku in dramatik, ki je v slovensko književnost prinesel like slovenske Štajerske, predvsem Haloza, Dravskega polja in Slovenskih gor. Zanimajo ga usode malih haloških kmetov, kajzarjev in viničarjev ter dravskih splavarjev. Pozna njihovo revščino in borbo za preživetje, ki jih mnogokrat potiska v skrajna dejanja. Jedro njegovega književnega ustvarjanja ostajajo prozna dela s kmečko problematiko, napisana v slogu socialnega realizma. Taki so romani Lukarji, Vinski vrh, Na splavih, zbirke kratke proze Sončna reber, Tam gori za hra-

gledališnike režiral Stane Leban. V novembru pa bodo veselo jesen zaključili amaterski igralci iz Drežnice. KUD Igralska skupina Drežnica se bo predstavila s Feydeaujevo stvaritvijo Gospod gre na lov. Komedija sodi v začetek avtorjevega zrelega obdobja, prav v čas, ko je izumil svoj zelo učinkoviti mehanizem prihodov, odhodov in zamenjavo oseb. Torej, čaka nas predstava, ki nas bo popeljala v svet prevar, prešušništva, laži, pretvarjanj, z neizbežnim srečnim koncem. In ker je smeh pol zdravja, pravijo... nas člani KUD Šempeter vabijo, da se dobimo na omenjenih predstavah!

Mateja Poljšak Furlan

Volitve v Avstriji

Popularnost populizma

Rezultat nedeljskih avstrijskih državnozborskih volitev je presenetil tako stranke kot komentatorje. Drastični upad glasov ljudske stranke in porast glasov desne populistične opcije - tako na vsedravnih ravni kot tudi na Koroškem - pa sta tesno povezana pojava. Socialisti so na vsedravnih ravni zmagali, ker so znali obdržati večji del volilnega telesa, na južnem Koroškem pa so v številnih dvojezičnih občinah beležili vidno nazadovanje, in sicer celo v prid Haiderjevemu gibanju. Sodelovanje s Haiderjem na koroški ravni je zbegalo marsikatero slovenskega volilca, ki je na prejšnjih deželnih volitvah glasoval socialiste prav v prepričanju, da bo preprečil Haiderja. Politika pač ima svojo logiko, dan po novih volitvah pa je v ospredju zlasti aritmetika. Končni rezultati avstrijskih volitev bodo znani šele potem, ko bodo prešteli še 242.000 glasovnic iz tujine. Podobno kot na zadnjih italijanskih volitvah, so glasovi Avstrijcev v tujini pred štirimi leti prispevali, da so Zeleni pridobili en mandat v "škodo" Haiderjevih svobodnjakov. Tudi tokrat je razlika med svobodnjaki (tokrat Strachejevimi) in zelenimi minimalna, zato zeleni na tihem računajo, da bodo vendarle pristali na tretjem mestu, kar bi jim vsaj teoretično podelilo nekaj manevrskega prostora pri izoblikovanju. Stranka, ki bo izbirala kan-

clerja, bo po vsej verjetnosti socialistična stranka, njen koalicijski partner pa bo sicer oslabljena, a vendarle prav zaradi tega še bolj motivirana ljudska stranka. Velika koalicija bo za obe stranki tudi velika preizkušnja, saj se v avstrijski družbi vse bolj očitno uveljavlja populistično gledanje na politiko in na vprašanja, ki naj bi jih politika morala pač rešiti. Tako ljudska kot socialistična stranka sta izgubili skoraj enako število glasov na vsedravnih ravni prav na "desni" strani, ki jo v sedanjem trenutku najbolj uspešno posebejajo Strachejevi svobodnjaki.

S podobno taktiko pa je svojo politično prihodnost skušal na Koroškem rešiti Haider. Na podlagi prvih volilnih rezultatov kaže, da mu ni sicer uspelo na Koroškem pridobiti osnovnega mandata, vendar na dlani je, da ostaja v dobrem delu Koroške pomemben politični dejavnik. Temu dejstvu se je na Koroškem tudi v preteklosti sprijaznila mdr. tudi socialistična stranka, ki ni do Haiderja in njegovih protislovenskih stališč zavzela tako načelnega stališča kot vsedravnno vodstvo. Prav zaradi tega so se pred volitvami koroški Slovenci znašli ponovno pred dilemo, koga voliti.

V volilnem pozivu, ki ga je tik pred volitvami objavil Narodni svet koroških Slovencev (NSKS), je to še posebno očitno, zlasti pri analizi politične držve socialistične stranke. povsem negativno pa se je zaradi manjšinske politike izrazil NSKS do ljudske stranke. Dejstvo, da bosta po vsej verjetnosti prav ti dve stranki v bodoči vladi odgovorni tudi za neresena vprašanja Slovencev na Koroškem in na Štajerskem, pa odpira nova in stara vprašanja. Dejstvo, da je Haider vsekakor pridobil na Koroškem zaupanje volilcev prav zaradi kratenja narodnostnih pravic Slovencev, je znak, da (p)ostaja populizem tudi v Avstriji zelo popularen argument, saj ne škoduje aritmetičnemu seštevanju glasov po volitvah.

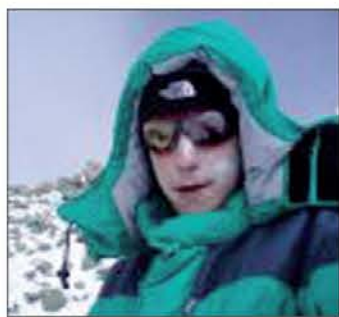
Peter Rustja

Višinski mladinski rekord v turnem smučanju in državni rekord v vzponu

Zgleden učenec in športnik

Solkaneec Aleš Jablanšček, član Alpinističnega odseka Nova Gorica, je, star komaj 15 let, postavil, konec tega poletja, svetovni mladinski višinski rekord v turnem smučanju in osvojil tudi državni višinski rekord, saj se je kot najmlajši povzpela na več kot sedem tisoč metrov visoko goro. Mestna občina Nova Gorica je 18. septembra pripravila sprejem mladinskemu svetovnemu rekorderju v višinskem turnem smučanju Alešu Jablanščku. Sprejel ga je podžupan Matej Arčon in mu čestital za vrhunske športne dosežke in ker je obenem tudi odličan učenec, skratka dober zglede vrstnikom. Posebej je izpostavil vzpon in spust s Pika neodvisnosti (7.134 m), v Pamirju, državi Kirgizija, bolj znanem po tem, da so ga nekaj časa imenovali Pik Lenin. Lani je Aleš Jablanšček, kot eden najmlajših Evropejcev dolbes, splezal na 5.642 m visoki Elbus in se spustil s smučmi z njega, zatem pa še z Mont Blanca. Letošnje počitnice pa je preživel še bolj neobičajno. Kot je povedal ob povratku in pri slavnostnem sprejemu, na občini, je v zahvalo učiteljem osnovne šole Milojke Štrukelj v Novi Gorici, ki so mu zanj tri leta devetletke

omogočili, da se je ukvarjal s svojimi številnimi športnimi in drugimi dejavnostmi, smučal z devetih vrhov in Alpah. Po vrnitvi domov je z mamo in očetom ter mlajšim bratcem, za rojstni dan 23. julija, mimogrede "skočil" še na vrh Triglav, na katerem je bil prvič, še preden je začel hoditi v šolo, takoj za tem pa z društvom ŠD Klin, v pamir-

sko gorovje v Kirgiziji. Sicer se ukvarja z umetnostjo, kajakaštvom, alpinizmom, plavanjem, potapljaštvom in še bi lahko naštevali. Pomembno je, da je ob tem še vseskozi odličnjak v šoli. V zadnjih treh letih je osvojil osem zlatih, deset srebrnih in 15 bronastih priznanj iz kemije, fizike, geografije, zgodovine, matematike, slovenskega in angleškega jezika... Predlaga je tudi za Zoisovo štipendijo.

Ob koncu tega šolskega leta si je zadal cilj, z očetovo pomočjo, presmučati Gran Paradiso, Breithorn, Piramido Vincent, Ludwigs - Hohe, Parrat Spitze, Signal - Kuppe, Zumsteispitze, Dom du Gauter in Mont Blanc. Aleš je spust s Pica neodvisnosti opravil po njegovi severni strani, skupaj z vodjem odprave Iztokom Cukjatiem. Organizator dvanajstičlanske odprave, ki je potekala od 2. do 23. avgusta, je bilo društvo ŠD Klin. Dvanajstega avgusta sta se povzpela na Pik neodvisnosti najprej Janez Kržič in Peter Praznik, in sicer po normalni smeri iz T3 (6.110 m) in po njej tudi sestopala do T2 (5.450 m), Aleš in Iztok pa sta smučala po severni steni do višine 5.300 m in se potem povzpela še na T2. Tistega dne, star je bil 15 let in 3 tedne, je Aleš nadaljeval smučanje še do prelomnice na 5.100 metrih, s kar 30-kilogramskim nahrbtnikom. Janez in Vanda Šušteršič, Kristjan Razpor, Damjan Sekuti in Aleš Jablanšček so se povzpeli še na Razdelnajo, Stanislav Jablanšček pa na vzpetino visoko 6.000 m.

Vse, česar se loti, mu je v veliko zadovoljstvo in užitek, zato se nikdar ne dolgočasi.

MM

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Ljubezen ni trpljenje

Obstajajo situacije v življenju, ko ne moreš biti oster, pa čeprav bi bilo verjetno to najbolj potrebno. Situacije, ko si v družbi dragih oseb, pa jim ne moreš enostavno reči, da je to, kar delajo, napak in predvsem teptanje samih sebe. Bo že res, da smo ženske že take po naravi, da se - dokler ne resnično spoznamo, kaj nas lahko osreči - mazohistično spuščamo v razmerja, ki so osnovana na neveljavnem binomu ljubezen = trpljenje. Predvsem, ker nas družba pita s to zmotno predstavo, da je kraveče paranje srca "kljub vsemu" resnična ljubezen. Ljubezen pa je vse prej kot to. Če je trpljenje, potem je to odvisnost, nikakor pa ne ljubezen. Obstajajo situacije, ko prisluhneš dragi osebi, kako trpi, kako upa, kako čaka, "da bi se druga oseba spremenila, da bi se situacija spremenila itn. itn.", kako si stalno zatiska oči, da bi sami sebi ne priznala to, kar je razvidno: to ni ljubezen. In takrat ti večkrat ne uspe izustiti tega, kar bi bilo potrebno: "Ali si ne zaslužiš kaj več? Ali ne vidiš, da se iz tega ne bo izcimilo nič dobrega?" Zadnjič mi je draga oseba rekla: "Nisem te poklicala, ker sem vedela, da ne odobravaš. Se ti ne zdi, da bi tudi ti pred nekaj leti ravnala prav tako?" Ravno zato, ker sem bila v preteklosti tudi jaz v napačnem razmerju, me zdaj toliko bolj boli, ko se meni draga oseba ne osvobo-

di situacije, ki ne vodi nikamor. Včasih se sprašujem: zakaj je v tej (in drugih družbah) tako, da izbere ženska razmerje, ki je ne zadovoljuje, v katerem mogoče trpi - če ne eklatantno s fizičnim nasiljem, pa s tihim, dolgoletnim neupoštevanjem tega, kar je? Samo, da bi ne ostala sama. Pred leti mi je prijateljica rekla: "Ko si sam in se ne spustiš v razmerje, samo da bi zatrl ta občutek samote, takrat spoznaš resnično veliko stvari o sami sebi in postopoma najdeš svojo pot, ki te vodi k temu, da odpreš srce osebi, ki ti jo je Bog namenil". Danes vem, da je vse to res.

Spoznaš, kaj te resnično osreči, pa naj bo to še tako različno od tega, kar ti družba pravi, da je pomembno. Neke sem mislila, da bi s svojo sorodno dušo morala deliti poklicna zanimanja in da bi mi morala biti v mnogem zelo podobna. Danes vem, da je res ravno obratno. Moja sorodna duša mi je sorodna ravno v tem, da me dopolnjuje v tem, kar meni manjka ali je razvito na drugačen način. Če sem jaz instinktivno komunikativna, je on refleksiven, in če sem jaz "ekspert v eksplozivni (=hitri) moči", potem je on motor za dolgotrajne poti, ki melje naprej, tudi če je v rezervi.

Popolnoma se strinjam z japonskim psihanalitikom, ki je rekel, da sta življenjska težnja in želja vsake osebe ti, da "ga nekdo prepozna", da mu uspe ga videti, kakršen je v resnici. A, če sam sebe ne prepoznaš, potem te noben drug ne bo zate.

Srečanje obrambnih ministrov članic zveze Nato preizkus za slovensko predsedovanje EU

V programih kandidatov za lokalne volitve veliko obljub in leporečja

Najpomembnejši dogodek v prejšnjih dneh je bila najbrž pomiritev med najvišjima predstavnikoma izvršne oblasti v Sloveniji, predsednikoma države in vlade, dr. Janezom Drnovškom in Janezom Janšo. V daljšem pogovoru sta rešila spore in se dogovorila o odpravi medsebojnih javnih polemik. Kot dokaz privrženosti sodelovanju obeh predsednikov in svoje dobre volje bo vlada v državnem proračunu za naslednji dve leti Uradu predsednika dr. Janezu Drnovšku namenila tolikšna finančna sredstva, kot jih je predlagal. Sicer pa se v Sloveniji kažejo prvi sadovi reform, ki jih izvaja vlada. Gospodarska rast je letos večja od pričakovanj in načrtov ter bo znašala skoraj pet odstotkov. Zaradi večjih prihodkov se primanjkljaj v državnem proračunu zmanjšuje, tako da bi letos znašal 1,09 odstotka bruto domačega proizvoda, leta 2007 pa bi se po vladnih napovedih zmanjšal na 0,89 odstotka bruto domačega proizvoda. Premier je spričo visoke gospodarske rasti in stabilnih javnih financ napovedal, da bo Slovenija lahko nadaljevala svojo strateško usmeritev, ki teži k vzponu med naj-

bolj razvite države EU, hkrati pa se bo dvigala tudi gmotna blaginja slovenskega prebivalstva. Obstajajo tudi ugodni gospodarski, finančni, politični in psihološki pogoji za prevzem evra, skupne evropske valute, 1. januarja leta 2007. Vlada je pred dnevi sprejela predloga zakona o uvedbi evra in ga poslala v parlamentarni postopek. Skladno z zakonom se bo v Sloveniji za skupno evropsko valuto uradno uporabljal naziv (zapis) evro. Banka Slovenije bo zagotovila dobavo kar blizu 1.300

ton evrov. Gre za okoli 235 milijonov kosov evrobankovcev s skupno težo 1200 ton in 94,5 milijona kosov evrobankovcev,

skupaj težkih 73 ton. Kovance za Slovenijo kuje finska kovnica Mint of Finland, evrobankovce pa si bomo začasno "sposodili" iz strateških rezerv Evropske centralne banke.

Te dni poteka kampanja za bližnje lokalne volitve. Tako velikega števila nastopajočih političnih strank, raznih list, koalicij in kandidatov, ni bilo še na nobenih prejšnjih lokalnih volitvah. Za župane dvestodesetih občin, kolikor jih je v državi, se poteguje kar okoli 1.500 kandidatov. Za mesta 3382 svetnic in svetnikov si bo na lokalnih volitvah prizadevalo okoli 25 tisoč kandidatov. Volilni programi kandidatov pa so nestvarni in torej neuresničljivi predvsem zaradi tega, ker bi zahtevali velika sredstva, ki jih tudi v naslednjih štirih letih ne bo mogoče pridobiti. O tem pa kandidati za bližnje lokalne volitve, razen redkih izjem, molče.

Javnost z zanimanjem spremlja zlasti predvolilna soočanja kandidatov, ki naj bi upravljali Ljubljano. Na zborovanjih in srečanjih obravnavajo urejenost mesta, gradnjo vzpenjače na Ljubljanski grad, lokacijo novega nogometnega igrišča, pa tudi znani projekt o gradnji džamije (večje muslimanske molilnice) v Ljubljani. Z gradnjo so-

glašata nekdanji poslovnež in eden najbogatejših državljanov Zoran Jankovič in sedanja županja Danica Simčič, ki kandidira na listi Socialnih demokratov. Dr. France Arhar, kandidat zbora za Ljubljano in treh t.i. pomladnih strank, pa pravi, "da gradnja džamije ni njegova prednostna skrb." Nasploh kaže, da je v Ljubljani veliko nasprotnikov džamije. Nekateri mestni svetniki, ki podpirajo projekt, so dobili anonimna pisma, v katerih jim neznanci grozijo celo s smrtjo, če ne bodo opustili podpore omenjenemu projektu.

LDS zahtevala parlamentarno razpravo o domnevno škodljivem delovanju ministra za kulturo dr. Vaska Simonitija

LDS, največja opozicijska stranka, je v obdobju pred lokalnimi volitvami zelo aktivna. Domala vse ministre in tudi predsednika vlade dolži, da slabo delujejo in s tem škodujejo javnim koristim in državi. Za razpravo v parlamentu, kjer bo moral odgovarjati na razne obtožbe, so najprej prijavili dr. Vaska Simonitija, ministra za kulturo. Dolže ga tudi, da je kliv za sprejem novega zakona o RTV Slovenija, ki je po mnenju LDS ta medij spremenil v glasilo Janeza Janše in njegove politike.

Marijan Drobež

Knjiga Viktorja Miklavčiča iz Nove Gorice

Pričevanja o življenju, protifašizmu in trpljenju zavednega Slovencea

Založba Nova obzorja v Ljubljani je izdala knjigo spominov Viktorja Miklavčiča iz Nove Gorice z naslovom Pričevanja. V njej zelo podrobno razlaga in opisuje do sedanjega življenjsko pot od otroštva v vasi Brdce, na območju Kožbarskega kota v Brdih. Tam se je rodil januarja leta 1922, v številni in revni družini. Življenjska pot ga je vodila v italijansko vojsko, kot njenega pripadnika v Afriko, po italijanski kapitulaciji pa v angleško ujetništvo. Tam je prešel v zavezniško vojsko in

se prvič srečal s pripadniki jugoslovanske kraljeve vojske. Postal je radiotelegrafist zavezniške armade in na ladji sodeloval v zaključnih operacijah ob koncu vojne. Omejeno obdobje od zgodnjih otroških let dalje Miklavčič podrobno, iskreno in doživeto opisuje, ko hkrati razčlenjuje in prikazuje svoje protifašistično in narodnostno dozorevanje. Po vrnitvi domov, v Krmin, je postopno začel spoznavati dejansko naravo in značaj nove oblasti, režima, ki je izšel iz revolucije.

Doživel je udbovski zapor, bil obsojen, čeprav je bil nedolžen. V zaključnem poglavju svojih pričevanj je zatrdil, da se teror nadaljuje. To je bilo še v prejšnji državi Jugoslaviji. Mitja Volčanšek je v predgovoru k novemu delu zapisal, da bi se v življenjski izkušnji Viktorja Miklavčiča z lahkoto prepoznali številni Primorci, hkrati pa gre v več pogledih za edinstveno zgodbo, s katero dodajamo nekaj drobcev v zgodovinski mozaik slovenskega naroda. Ljudem je namreč dobro znana usoda

Primorcev, ki so jih komunisti po kapitulaciji Italije septembra 1943 novačili, da so se pridružili prekomorskim brigadam, bistveno manj pa vemo o drugih primorskih fantih, ki so se po vsiljeni jim vojni v Afriki odločili za sodelovanje v boju zoper nacifašizem. Značilno za stanje duha v socialistični Jugoslaviji, kamor se je avtor knjige zatekel po vojni, je tudi njegova izkušnja udbovskega zapora in pritiskov, do katerih je prihajalo še pozneje, kar je Viktorja Miklavčiča zaznamovalo za vse življenje in mu odprlo oči o pravi naravi komunistične oblasti. Avtor knjige je svoje spomine na povojni čas napisal že leta 1986 in jih izdal v samozaložbi. Njegovo novo delo pa je seveda celovitejše, bolj pregledno in natančno.

primerjavi z lanskim letom je pridelek nižji za 10 do 20 odstotkov, ker so razne naravne nesreče prizadele tudi vinogradništvo. Je pa zato grozdje bilo povsem zdravo in brez najmanjših poškodb. Raz-

merje med sladkorjem in kislinami je bilo idealno, zaradi česar bodo tudi vina dobre ali celo izjemno dobre kakovosti. V Brdih poudarjajo, da bo tamkajšnja rebula, vino zelo znane sorte, letos najboljša v obdobju preteklih desetih let.

Sicer pa je vinogradniška svetovalka in izvedenka (specialistka) za vinogradništvo Andreja Škvarč dejala, da bodo iz letošnjega pridelka grozdja na Primorskem, ki je, kot zapisano, znašal okoli 38.600 ton lahko pridobili kakih 25 milijonov litrov vina.

Manjša količina, toda odlična kakovost pridelka na Primorskem

Iz okoli 38.600 ton grozdja bodo pridobili 25 milijonov litrov vina

Na Primorskem bodo čez nekaj dni, okoli 10. oktobra, zaključili letošnjo trgat grozdja. Vinogradniki in drugi pridelovalci to tradicionalno opravilo končujejo z mešanimi občutki in mnenji. Zlasti jih zaskrblja, kakšna bosta usoda in prihodnost omenjene dejavnosti, ker bo morala najbrž tudi Slovenija skladno z omejevalno politiko in usmeritvijo Evropske zveze zmanjšati površine, zasajene s trto. Andreja Škvarč, svetovalka in specialistka za vinogradništvo pri kmetijskogradarskem zavodu v Novi Gorici, je za naš tednik posredovala nekaj najvažnejših podatkov o vinogradniških površinah in o letošnjem pridelku grozdja oz.

vina na Primorskem. V Brdih imajo okoli 1.931 hektarov vinogradov, v Vipavski dolini 2.500, na Krasu 567 hektarjev, v Slovenski Istri, s središčem v Kopru, pa okoli 1.402 hektarov. V omenjenih štirih vinorodnih okoliših so pričakovali različen pridelek grozdja glede na hektar vinogradov. Dejanski pridelek je znašal 21.370 ton grozdja belih sort in okoli 17.230 ton grozdja rdečih sort. Skupaj so torej na Primorskem po uradnih podatkih oz. ocenah letos pridelali kakih 38 tisoč 600 ton grozdja različnih sort. V

Kratke

Slovenija eden najbolj razvitih evropskih trgov mobilnih telefonov

Med tehnologijami v industrijskih in drugih dejavnostih se najhitreje razvijajo tiste v telekomunikacijah. Napredujejo hitreje, kot jih lahko porabniki sploh spremljamo in dojemamo. Mobilno telefonijo sodobni teoretiki, to so predvsem antropologi, sociologi in znanstveniki-futuristi, opredeljujejo kot "podaljšek telesa". Poudarjajo, da se drugi najpogostejši tehnologiji, k njima sodijo računalnik in televizor,

z mobilnim telefonom ne moreta kosati. Mobilni telefon je postal del naše osebne prtljage, saj ga nosimo s seboj skoraj tako kot kos obleke ali kot obvezni modni dodatek. Skratka, postal je del nas in je za mnoge neločljiva dobrina. Mobilna telefonija nam je pred leti omogočala udobje samo pri telefonskih klicih, sedaj pa nam mobilna telefonija in s tem mobilni telefon lahko nadomestita osebni računalnik, televizor in tudi še marsikaj drugega.

Slovenija velja za enega najbolj razvitih evropskih trgov mobilne telefonije. Po najnovejših podatkih ima mobilne telefone, v mnogih primerih celo po tri ali več, 87% slovenskih gospodinjstev, tako imenovano fiksno telefonijo pa je ohranilo 90 odstotkov gospodinjstev. Ponudb storitev je čedalje več. Mobilni so postali skoraj vsi Slovenci. Država je uvrščena med tiste z največjim deležem uporabnikov mobilnih telefonov. Spomladi letos je tehnološko novost, kar je mobilni telefon, uporabljalo 94 odstotkov Slovencev, starih od 15 do 75 let.

Javni poziv župana Marjana Poljšaka, da vodstvo družbe Mlinotest ostane v Ajdovščini

Župan Ajdovščine Marjan Poljšak se je javno opredelil do težen in načrtov, da bi znano gospodarsko družbo živilsko-predelovalne industrije Mlinotest v središču Zgornje Vipavske doline prodali drugemu interesentu ali interesentom v Sloveniji, zaradi česar bi tudi njen sedež preselili drugam. Župan, ki bo sicer na bližnjih lokalnih volitvah ponovno kandidiral za to funkcijo, je hkrati nadzorni svet Mlinotesta pozval, naj odstavi sedanje vodstvo, to je upravitelje družbe. Slednji so se do mnenj in zahtev ajdovskega prvega moža odzvali z začudenjem, ker da "Mlinotest sodi med boljša podjetja, ki redno izkazuje dobičke, veča obseg svojega poslovanja in je tudi eden izmed večjih zaposlovalcev v Ajdovščini." Odnosi med Marjanom Poljškom in vodstvom Mlinotesta ostajajo napeti in za zdaj ni videti, kdaj in kako bodo rešeni. Župan Ajdovščine, naj spomnimo, si je pred leti prizadeval, da bi tudi živilsko-predelovalna družba Fructal ostala v dotedanji lasti in imela sedež v Ajdovščini. Vendar se to ni zgodilo, Fructal se je moral združiti najprej s pivovarno Union in nato s pivovarno Laško. Zdaj ima omenjena živilska industrija veliko izgubo, poslovanje Fructala se slabša, odpuščanje delavcev pa se nadaljuje.

Velika naložba v termah Ptuj

V Termah Ptuj, ki sodijo v sistem slovenskih naravnih zdravilišč, izvajajo največjo naložbo v obdobju dosedanjega razvoja družbe, ki sicer spada v Panonske terme v Poslovni skupini Sava. Graditi so namreč začeli nov hotel visoke ravni in kakovosti, s štirimi zvezdami. Imel bo 250 ležišč, 3 konferenčne dvorane, 700 m² opremljenih prostorov za zdravstvene preglede in preventivno zdravstveno delovanje, bazenski kompleks s 500 m² vodnih površin, 400 m² veliko savno in 700 m² velik center za razvedrilo in sprostitve, tako imenovani Wellness center.

Z novimi zmogljivostmi bodo Terme Ptuj, skupaj z obstoječimi, lahko gostom ponujale 600 ležišč. Gradnja hotela bo pomembna tudi za zaposlovanje, saj bodo v njem lahko zaposlili 60 novih delavcev. Hotel bo prve goste lahko sprejel v oktobru leta 2007. Naložba bo stala 3,5 milijarde tolarjev. Od tega zneska je investitor dobil 500 milijonov iz skladov Evropske zveze.

V Sloveniji novi avtomobili cenejši kot v drugih državah EU

Evropska komisija (vlada) je v svoji raziskavi o cenah novih avtomobilov v državah članicah povezave, v obdobju med 1. majem 2005 in 1. majem leta 2006, ugotovila, da so se obravnavane cene v Sloveniji znižale. Po podatkih iz poročila so se cene novih avtomobilov pri nas v enem letu znižale za 8,1 odstotka. Pri določenih modelih avtomobilov nižjega srednjega razreda to lahko pomeni kar 948.560 tolarjev oz. 4 tisoč evrov nižjo ceno glede na ceno omenjenega vozila v kaki drugi državi članici povezave. Pri tem omenjamo, da so v Sloveniji kupci avtomobilov dokaj zahtevni in zaradi tega tudi od manjših vozil pričakujejo udobje, dobre vozne lastnosti in zmogljive motorje. V zadnjem obdobju se je konkurenca na tržišču z osebimi avtomobili zelo povečala. Podjetja ponujajo velike popuste. Dogaja se, da nekateri trgovci z avtomobili pri prodaji enega vozila zaslužijo celo manj kot 50 tisoč tolarjev. Za sedanje stanje na tržišču z avtomobili je tudi značilno, da se je zelo povečalo zanimanje za nakup rabljenih osebnih avtomobilov, tudi iz Italije.

Obvestilo

Goriški muzej grad Dobrovo vabi na odprtje razstave Cerkevna arhitektura v Brdih, avtor Ciril Velkovrh. Pozdravni nagovor: g. Franc Mužič, župan občine Brda. Avtorja razstave bo predstavil prof. France Perne. O cerkveni arhitekturi v Brdih bo spregovoril dr. Ferdinand Šerbelj. Grad Dobrovo, četrtek, 5. oktobra 2006, ob 20 uri.

Razmišljanje

Svoboda do lastnega življenja

Ze dolgo teče v Sloveniji razprava glede pravice do varovanja zasebnih podatkov, tudi v primeru, ko gre za podatke o zdravju pomembnih političnih osebnosti. V okviru članka o zdravstvenem stanju in zdravstvenih izbirah predsednika Janeza Drnovška ter poslanca v evropskem parlamentu Lojzeta Peterleta, ki ga je spravil na papir in predložil javnosti starejši, že upokojeni zdravstveni delavec, so namreč občani izvedeli za zdravstvene težave obeh politikov, o diagnozah v zvezi z njuno boleznijo ter, kar je najslabše, pisec je postal celo prerok njune smrti. Oglasili so se mediji, javnost, politiki, zdravstveni delavci in vnela se je debata o nečem, kar je čisto osebno, kar je last človeka, kar je del njegove identitete, pa naj gre za navadnega smrtnika ali predsednika države. Osebno me je bilo ob branju polemičnih razprav kar strah. Spomnila sem se namreč čisto

ravni medicini. Z očetom sva tako pristala na operacijo. Čeprav se je nanjo odpravil v dokaj dobrem zdravstvenem stanju, se je domov vrnil na nosilih, nikoli več ni zapustil bolniške postelje in v nekaj mesecih je ob hudih bolečinah umrl. Povsem prepričana sem, da bi ga alternativno zdravljenje ne rešilo smrti, morda pa bi bili zadnji meseci življenja bolj dostojanstveni in kvalitetnejši, smrt bi prišla nekoliko pozneje.

Podobnih primerov je nešteto in mislim, da poštenemu zdravniku ni v sramoto priznati, da je stroka na področju rakavih obolenj še dokaj nemočna. Konec koncev nikogar ne poznam, ki bi si kostni zlom zdravil z zelišči ali ki bi si pri zdravilcu lajšal posledice srčnega infarkta. Možnost preživetja pri večini rakavih obolenj, pa je dandanes izredno majhna in človeka je strah, strah smrti in predvsem umiranja. Osebno mislim, da je čisto narav-

nec Lojze Peterle zelo spoštovana oseba. Sama poznam prevajalko, Nemko, ki je Peterleta spoznala in ni mogla prehvaliti njegove osebnosti, njegove močne volje in vsestranskih intelektualnih sposobnosti. Zakaj bi takega človeka kot tudi predsednika države prav mi Slovenci, doma, napadali, namesto da bi bili na oba ponesni in bi priznali, da sta to človeka, ki sta tudi ob tako hudi preizkušnji izkazala trdno voljo do življenja, pogum in pozitiven značaj.

Nekateri novinarji so v medijih celo poudarili, da bi morala tako gospod Peterle kot dr. Drnovšek na obvezen zdravniški pregled. Prav tako bi se morali pač vsi politiki zdraviti le po strogih predpisih uradne medicine. Kje pa sta osebna svoboda, kje je človeško dostojanstvo, kje spoštovanje do posameznika kot takega in do njegovih prepričanj? Kje pa je konec koncev naša tolikokrat imenovana demokracija? In končno, kakšen pa je zdravnik, ki si ne upa čisto preprosto, enostavno priznati, da obstajajo področja, na ka-

osebne izkušnje s svojim očetom. Tudi on je bil človek, ki je zbolel za rakom, tudi on ni hotel umreti, tudi on je moral izbirati med uradno medicino in alternativnimi oblikami zdravljenja, tudi njega je bilo strah. Sama mislim, da je medicina na prenekaterih področjih dosegla zavidljive rezultate: kost lahko sestaviš, pa četudi gre za večkratni zlom, srce je močče operirati in doseči, da spet normalno deluje, kirurgija je odkrila neverjetne tehnike posega v človeško telo. Ostala pa je na žalost neznanka, bolezen, ki kot prekletstvo lebdi nad nami, ogroža naše življenje, našo srečo z najbližjimi, prinaša pa strah, trpljenje in smrt. To je seveda rak. Z njim sem se soočila osebno, ob očetovi bolezni. Čeprav je minilo že skoraj deset let, se še spominjam, kako sva se z očetom spraševala, ali naj tvegava drugo operacijo, kako sva skupaj iskala odrešujoče zdravilo, kako sva se bala spregovoriti o tistem, kar je bilo že neizogibno. Zdravniki v specializiranem centru v Avianu mi niso bili v veliko pomoč. Po eni strani so priznavali, da je druga operacija tvegana in da dejansko po prvem posegu na želodcu ni več veliko tkiva, ki bi ga lahko odstranili, po drugi strani pa mi niso dovolili, da bi iskala drugačnih poti. Nasprotno, doživela sem celo nekaj grobih besed, čes, kako si upam dvomiti v operativni poseg in iskati alternative v na-

no in človeško iskati rešitev v alternativnih virih zdravljenja, še bolj upravičena je želja po bolj zdravi, naravni prehrani, po manj stresnem življenju, po alternativni, ki bi nam vsem omogočila, da se izognemo zloglasni bolezni naše dobe. Največkrat je treba vzrok telesne šibkosti iskati v napačni miselnosti, v zgrešenem odnosu do nas samih in do okolja. Ena izmed pomembnih poti h kvalitetnejšemu življenju sta tudi naravna prehrana in vegetarijanstvo. Znanstveno dokazano je že, da pomeni več gibanja, več sadja in zelenjave ter manj industrijsko predelane hrane na jedilniku tudi jamstvo za boljše zdravje. Zakaj naj bi torej zdravnik grajal vegetarijansko prehrano, zakaj naj bi bil post sramota ali celo znak neuravnovešenosti, ko pa so ga že različne religije, predvsem pa krščanstvo, cenile in priporočale. Post je v krščanstvu očiščenje, kezanje, iskanje absolutne resnice in molitev k Bogu, ob petkih pa se s skromnejšo simbolično obliko posta redno spominimo na Kristusovo trpljenje. Vendar, zakaj naj bi pravzaprav zdravniška stroka ali del nje tako brezobzirno napadala posameznike, ki se trudijo za ohranitev svojega zdravja. Ali so interesi živinorejcev res tako močni, da pomeni brezmesna prehrana že ekonomsko grožnjo? V evropskem parlamentu je naš posla-

terih znanost še ni dosegla začetnih rezultatov in da se nekaterih bolezni še vedno ne da uspešno zdraviti. Tudi zdravnik je in mora biti predvsem človek. Človek, ki je pripravljen in želi pomagati svojemu bližnjemu, ki mu je vrednota življenja sveta, in to pred lastnimi poklicnimi interesi.

In kot tak mora razumeti sočloveka, sodelovati z njim, čutiti njegovo stisko, upoštevati njegove želje, čustva in potrebe ter ne nazadnje njegovo svobodo in željo po življenju. Slednje je najlepši in največji dar, kar jih vsako izmed nas premore. V vsakem trenutku pa mora biti posamezniku dano, da se o svojem življenju in o svojem zdravju, kot tudi o svoji osebnosti in o svojih življenjskih izbirah, svobodno odloča, pa naj bo po poklicu kmet, učitelj ali politik. Sama sem poznala celo zdravnike, ki so odklonili operacijski poseg v primeru raka, ki je že močno napredoval, in vem za ljudi, ki so sprejeli neizogibnost smrti in jo pričakali mirno, z dostojanstvom. Obenem vem tudi za druge, ki so se proti njej borili, trmasto verjeli v življenje in ne nazadnje zmagali. Absolutne resnice ni, niti v matematičnih vedah, kaj šele v globoki skrivnosti človeškega življenja, ki vsakemu posamezniku omogoča, da išče svojo pot do resnice in se na njej neizogibno sooči tudi s smrtjo.

Suzi Pertot

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ Predstavitev sezone 2006-2007

Kakovosten mozaik kulturnih prireditev

Jesen je tu in kulturni hrami odpirajo vrata novi sezoni. Med njimi je tudi goriški Kulturni center Lojze Bratuž, ki je sicer svojo sezono že začel konec avgusta z odprtjem razstave fotoklubov goriške pokrajine. V četrtek, 28. septembra, je bila v komorni dvorani KCLB uradna predstavitev programa letošnje sezone, ki se obeta zelo mikavna ob pestrosti raznolikih prireditev, od gledaliških, glasbenih do razstavnih, ter predstavitev knjig,

raznih srečanj itd. Časnikarjem sta jo predstavili predsednica KCLB Francka Žgavec in predsednica Združenja cerkvenih pevskih zborov prof. Lojzka Bratuž. Gledališka ponudba, kateri od zmeraj namenja KCLB veliko pozornosti, se bo spletala po preverjenih tirnicah, to pomeni, da bo njen levji delež pripadal našim malčkom in šolski mladini. Zanje se bo tudi letos skozi šolsko leto ob pomoči SNG Nova Gorica, s katerim ima Center že več let nepretrgane ustvarjalne vezi, vrtiljak Goriški vrtiljak s svojimi 4 abonmaji, 24 predstavami za nad 1400 abonmentov, kar je za KCLB trd organizacijski oreh, a tudi veliko zadoščenje. Skrbno odbrane predstave za različne starostne stopnje naših učencev bodo, kot vselej, v jutranjih šolskih urah. Ob tem je Žgavecva spomnila, da bo letos Polžkov abonma slavil deseto obletnico obstoja. Okrogli jubilej bodo zabeležili z likovnim natečajem na temo Pika Nogavička, ki bo tesno povezan z dodatno Pikino predstavo. Likovne izdelke bo ocenila komisija in jih tudi nagradila. Razstavljeni bodo v maju v razstavnih prostorih KCLB. S tem se bodo KCLB in mladi risarji tudi poklonili 100-letnici rojstva pisateljice Astrid Lindgren, izpod plodnega peresa katere so izšle vse Pikine dogodivščine. KCLB sodeluje tudi letos s SSG in v goriškem Kulturnim domu v gledališki sezoni za odrasle. Dve predstavi, v izvedbi SSG, bosta v KCLB, in sicer

Spopad s pomladjo, dramatizacija romana Borisa Pahorja v režiji Marka Sosiča, in komedija

klavirski recital zmagovalca 6. natečaja Giulio Pecar, marca pa bo prvič v KCLB nastopila har-

Zdravnik po sili J. B. Moliera v režiji Diega De Bree. Gledališka sezona obsega tudi niz komedij ljubiteljskih gledaliških skupin Iskri smeh na ustih vseh, ki ga KCLB prireja v sodelovanju z Zvezo Katoliške prosvete, in vsakoletno Miklavževanje za otroke, pri katerem s primerno igrice sodeluje Oder90. KCLB ima tudi plodne stike s CTA (Deželno središče za animiranje gledališče), kateremu je redno v pomoč pri Puppert festivalu in pri sedmih lutkovnih srečanjih Pomeriggi d'inverno, namenjenih otrokom.

Na visoki ravni bo letošnja koncertna sezona, ki jo pod naslovom Srečanja z glasbo prireja KCLB ob sodelovanju ZCPZ in SCGV E. Komel. Začela se je v soboto, 30. septembra, z navdušujočim nastopom slavnega pevskega zbora Carmina Slovenica iz Maribora s koncertom Scivas pod taktirko Karmine Šilec. Dne 12. oktobra se spet obeta vrhunski koncert z vokalno skupino Voces cantabiles iz Anglije, ki je pred dvema letoma prejel vse najbolj prestižne nagrade na goriškem zborovskem tekmovanju Seghizzi. V oktobru bo koncert Pihalnega kvinteta Slowind iz Ljubljane, novembra bo prišel v goste Črtomir Šiškočič, ki bo z orkestrom Arsatelierja in violončelistom Clegom Bugaevom izvajal Mozarta. Novembra bo tudi klavirski koncert Aleksandre Pavlovič, 20. decembra pa bosta letošnji Božični koncert oblikovala Oktet Vrtnica in Komorni orkester Celje (dir. Marko Munih). Februarja bo

fistka Jasna Merlak na koncertu Zvok strun. Podroben seznam gledališkega, glasbenega in razstavnega sporeda smo sicer že objavili v prejšnji številki Novega glasa, vseeno pa naj zabeležimo še razstavnimi program. Prav ta teden, v četrtek, 5. oktobra, je odprtje razstave Silvestra Komela (1931-1983) v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči. Novembra bo antološka razstava Demetrija Ceja, v januarju bodo na ogled Goriške vedute na razglednicah, izbor iz zasebne zbirke Maria Muta, marca bo pa likovni poklon ženskim obrazom ob dnevu žena. V maju bo že omenjena razstava likovnih del naših najmlajših.

Kot je na predstavitvi poudarila prof. Lojzka Bratuž, pripravljajo vse te prireditvene sklope tri ustanove, ki delujejo v KCLB: Center Bratuž, SCGV Emil Komel in ZCPZ, saj bi bil organizacijski in finančni zalogaj za vsako izmed njih prehud, da bi lahko vsaka posamično uredila gostovanja takih vrhunskih glasbenih umetnikov. Zato je Bratuževa izrazila željo, da bi to sodelovanje še trajalo in se okrepilo, kajti vsaka izmed teh treh kulturnih komponent skrbi za določeni sklop prireditev in si prizadeva, da bi zanje pridobila čim več gledalcev in poslušalcev, tudi znotraj svojega delovanja.

Ob predstavitvi novega kulturnega koledarja je izšla vsakoletna publikacija o dejavnostih KCLB, izvedenih v lanskem sezoni.

Iva Koršič

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačno tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. oktobra, ob 14. uri.

Vse, kar ni nogomet Naš "vrhunski" šport

Je lahko pojem vrhunskosti domač tudi v zamejskem športnem gibanju? V moštvenih panogah velja, da lahko v bistvu redki naši športniki naskakujejo vrhunsko raven nastopanja le z odhodom iz naših društev, ki o prvotigaških prizoriščih smejo le sanjati. Izjema je hokej na rolerjih, ki je v Italiji objektivno malo razvit šport. Ekipe Polet Kwins vztraja v moški A1 ligi že od same ustanovitve prvenstva in bo v njej kljub hudi finančni stiski – zaradi katere so bili poleti na robu zaprtja – nastopala tudi v začenjajoči se novi športni sezoni 2006/2007. V državnem vrhu so dolgo let tudi Krasove namiznoteniške igralke. Prav to poletje so se v Zgoniku zaradi prehude konkurence društev, ki se naslanjajo le na tuje in naturalizirane igralke, odpovedali ekipni A1 ligi, na prvotigaški ravni pa ostajajo z ekipo (ki šteje v svojih vrstah Kitajko in tri mlade domačinke) v A2 ligi. Nad nastalo krizo naših edinih dveh prvotigaških sredin bi se veljalo zamisliti. Tudi namizni tenis je pri nas bolj malo razširjena panoga, oba športa pa družijo

medijsko nezanimanje, skromen obisk v dvoranah, pa tudi manjši proračun glede na društva v popularnejših panogah, ki nastopajo na nivoju, ki ga ne moremo imeti za vrhunskega. Prav zaradi tega (merilo zanimanja, števila tekmovalcev in ne nazadnje finančnega vložka) jemljemo, zlasti medijsko, kot nekako vrhunsko tudi nastopanje naših najvišje postavljenih ekip v treh osrednjih moštvenih športih,

Tanja Romano

nogometu, košarki in odbojki.

Diskriminanta za uspešnost je v teh panogah, v katerih je konkurenca dosti hujša kot v individualnih športih ali v hokeju in line oziroma v namiznem tenisu, sodelovanje v državnih prvenstvih (C1 v košarki, B2 v odbojki), kar pa spet ne velja za nogomet, kjer premoremo "le" deželno elitno ligo. In, ironija usode, med vsemi omenjenimi ligami je – predvsem zaradi nagrad igralcem – najbrž najdražja prav nogometna elitna liga, pa čeprav se odigrava zgolj na deželni ravni! Zadevi, v Italiji, kjer je nogomet nacionalni šport, se sicer niti ne smemo čuditi. Brez ovinkarjenja pa lahko zato trdimo, da povprečni zamejec bolj nestrno pričakuje rezultat tekme

Claudia Coslovich

nogometna Vesne in Juventine, košarkarjev Bora in Jadrana ter odbojkarjev Sloge (lani Rasti) kot pa izida srečanja poletovcev ali krasovk. Pa naj nam slednji ne zamerijo. Ker pa je kriterij za vrhunskost poleg samega dosežka tudi trud, ki ga vlagas v dejavnost,

drugih okoljih vrhunsko nastopajo še odbojkarji Loris Mania, Aljoša Orel in Sandra Vitez (prvotigaška raven) ter atletinji Claudia Coslovich in Margaret Macchiut z izkušnjami na olimpijskih igrah (prva) oziroma na članskih svetovnih in evropskih prvenstvih (obe). Vsi omenjeni posamezniki so poklicni športniki, mogoče z izjemo prav Romanove, ki pa je kot vsi ostali omenjeni profesionalka vsaj po dveh treningih dnevno. Seveda ne moremo postaviti ob bok naštetim zamejskim šampionom postav in tekmovalcev, ki vadijo trikrat ali največ štirikrat tedensko (kar velja tudi za najboljšo ekipe vključno s Kwinsi in z izjemo le Krasovih pingpongašic – pet treningov). Vprašljiva pa ostaja, predvsem zaradi dvomljive konkurence,

Sandra Vitez

v kateri prednjačis, je treba spregovoriti o volumnu treninga. Po tem brez dvoma izstopa Tanja Romano, naša res vrhunška športnica, večkratna svetovna prvakinja, ki bi bila zagotovo uspešna

efektivna vrhunskost v športih, kot sta jadranje in rolanje, da ne govorimo o (z vsem spoštovanjem) balinanju in športnem ribolovu ter o veteranskem športu.

HC

SNG NOVA GORICA Goriški vrtiljak sezona 2006-07

V čarobnem vrtincu pravljic

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica bo vzporedno s sezono odraslih, ki se je začela v četrtek, 28. septembra, s premierno uprizoritvijo Krleževe drame Gospoda Glembajevi, potekala prav nič manj pomembna gledališka sezona za otroke od 4. do 11. leta. Skrb za najmlajše gledalce je že trdno zasidrana v programskem sporedu novogoriškega gledališča. Že nad četrto stoletja gledališče pravi pravljica abonmajsko sezono za svoje najbolj iskrene obiskovalce in je v režiserju Emilu Aberšku, vodji Amaterskega mladinskega odra (AMO), našlo idealnega pobudnika in oblikovalca sporeda Goriškega vrtiljaka, ki vsako leto ponuja svojim abonentom, Malim (od 4. do 6. leta) in Velikim polžkom (od 6. do 10. leta), najlepše in najprimernejše predstave slovenskih poklicnih gledališč, včasih pa tudi zagnani ljubiteljskih gledaliških skupin. Letos bodo prvi sedli v dvorano SNG Nova Gorica Mali polžki, saj jim bo Lutkovno gledališče Maribor nudilo priložnost se pozabavati v družbi nepredvidljive Pike Nogavičke. V novembru (11.) bodo ob Lutkovnem gledališču Fru-fru Ljubljana spoznali krtka Zlatka, Opera in balet SNG Ljubljana pa jim bosta 25. novembra pokazala, Kdo je najmočnejši na svetu. 9. decembra jim bo Mini teater Ljubljana uprizoril priljubljene dogodivščine Rdeče kapice. Kdo je napravil Vidku srajčico, bodo odkrili 20. januarja 2007 ob pomoči Lutkovnega gledališča Ljubljana. Ko se bo že kmalu bližala pomlad, jim bo 10. marca Gledališče Koper podarilo igrico Sonce in Sončece.

Veliki polžek bo svoje abonente prvič priključil v gledališko dvorano 21. oktobra, ko bo zanje Lutkovno gledališče Maribor zagralo Čarobni čembaro. V petek, 24., in v soboto, 25. novembra, bosta tudi malce večjim otrokom Opera in balet SNG Ljubljana razkrila, Kdo je najmočnejši na svetu. Zdolgočasna Španska princeska jih bo 16. decembra, v igri Gledališča Koper, popeljala s seboj v daljne kraje. 13. januarja 2007 jim bo "Oder treh herojev" Pirniče pokazal Pot k soncu. S Čarovnikom iz Oza Lutkovnega gledališča Ljubljana se bodo srečali 27. januarja 2007. Kakšna so bila Cesarjeva nova oblačila, pa jim bo

10. februarja pripovedovalo Gledališče za otroke in mlade Ljubljana.

Vse predstave bodo v SNG Nova Gorica ob sobotah ob 10.30 in ob 16. uri. V vsako igrico bosta otroke igrivo uvedla Palček Nagajivček in Nikolipravnepride. V gledališču bodo vestno zbirali risbice, ki jih bodo otroci ustvarili po obisku predstav. Na koncu bodo najboljše nagradili in jih razstavili.

Kot že prejšnja leta bodo svojo abonmajsko sezono GV imeli tudi otroci v Šempetru in v Desklah. Do 12. oktobra sprejemajo v SNG Nova Gorica prijavnice za vpis abonmaja, za katerega je treba pri blagajni gledališča odšteti 4000 SIT (16,70 evrov), za sedeže na balkonu ali na morabitnih dodatnih sedežih pa 3200 SIT (13,35 evrov). Če ima družina dva abo-

Emil Aberšek (foto JMP)

nenta, plača za drugega le 2000 SIT (8,40 evrov), če pa ima dva abonmaja rednega programa SNG, je en abonma GV brezplačen. Abonmajsko vstopnico lahko kupijo tudi starši, saj prireditelji priporočajo skupen ogled predstav. Blagajna gledališča je odprta od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure in od 15. do 18. ure, v času vpisa abonmajev tudi ob sobotah od 10. do 13. ure ter eno uro pred predstavami. Na teh pravljicnih sobotnih matinejah in popoldnevih so zelo dobrodošli tudi zamejski otroci, saj otroška ponudba v SNG Nova Gorica dopolnjuje oziroma nadgrajuje abonma Goriškega vrtiljaka, ki ga bodo zamejski šolarji obiskovali v družbi sošolcev in učiteljev v sklopu šolskega učnega programa.

Zato, dragi otroci, kar brž recite mamic, očku ali babici, naj vam priskrbijo še abonma GV v Novi Gorici!

Iva Koršič

Namizni tenis

Ženska A2 liga: Kras ZKB - Alemanno Turin 5:2.

Ženska B liga: Kras Neoseven - Alto Sebino 1:4.

Moška C2 liga: Kras GS Market - Fiumicello 5:0.

Moška D1 liga: Kras - CUS Udine 5:0.

D2 liga: Kras ženske - Kras moški 5:3.

Nogomet

Elitna liga: Juventina - Montalfone 1:0; Vesna - Pro Romans 3:0.

Promocijska liga: Pertegada - Kras Koimpex 3:1.

1. amaterska liga: Primorec - Ruda 2:0; Primorje - Ronchi 2:0.

2. amaterska liga: Lucinica - Breg 1:1; Torre - Savodnje 2:2; Pro Farra - Zarija/Gaja 1:1.

3. amaterska liga: Mladost - CGS 3:1.

Košarka

C1 liga: Jadrans Mark - Bor Radenska 62:59.

Turnir v Nabrežini ob 40-letnici ŠD Sokol: 1. Breg, 2. Sokol, 3. Tržič, 4. Kantovel.

Odbojka

Državni pokal, moški: Sloge - Cordenons 1:3 (12:25, 25:18, 14:25, 17:25).

Kotalkanje

V prenovljenem športnem središču na openskem Pikalcu je bil konec tedna kotalkarski Pokal Pavla Sedmaka v prireditvi športnega društva Palet. Nastopili so najboljši kotalkarji in kotalkarice iz raznih evropskih držav.

Prejeli smo

Šolabus za vse ali ne?

"Vaši otroci se ne bodo smeli posluževati šolabusa iz načelnih razlogov!" Tako se je glasil odgovor enega od odbornikov na sovojenjski občini na vprašanje: "Zakaj drugi otroci lahko in naši ne?" V občini delujeta dve osnovni šoli: ena v Sovodnjah, druga na Vrhu sv. Mihaela. Pet otrok s stalnim bivališčem v nižjem, ravninskem delu občine so starši vpisali v osnovno šolo na Vrh sv. Mihaela, na višje ležečem območju občine same. Lani je občina s šolabusom brezplačno prevažala vse otroke, ki so obiskovali osnovno šolo in vrtec v občini. Naši otroci so izkušnjo s šolabusom doživljali kot enkratno priložnost spoznavanja vrstnikov, ki obiskujejo drugo

šolo, in pri tem prvič potrjevali svojo samostojnost. Letos nas je uporabnik šolabusa občinska uprava s tiskovnim sporočilom v Primorskem dnevniku (objavljenim v petek, 8. septembra) "pravočasno" (pouk se je začel tri dni kasneje) obvestila, da se naši otroci ne bodo mogli posluževati šolabusa. Problem naj bi ne bil v pomanjkanju osebja ali v stroških, za katere bi lahko poskrbeli starši sami. Moti nas razlog, ki nam ga je "serviral" občinski odbornik in po katerem bi lahko otroke iz ravninskega dela občine vpisali v osnovno šolo v istem predelu občine in ne v "kar" 3,6 km oddaljeno občinsko šolo na Vrhu sv. Mihaela. Radi bi izpostavili pomen, ki ga ima šola za naše otroke ne

samo zaradi pouka v slovenskem jeziku, ampak tudi zaradi vezi s teritorijem, na katerem živijo, in z našimi tradicijami. Šola je skratka pomembna tudi zato, da se ohranjajo korenine in da se bodo naši otroci lahko v odraslih letih soočili s prihodnostjo, zavedajoč se svoje preteklosti in svojega izvora. Menimo, da nudi osnovna šola na Vrhu sv. Mihaela našim malim priložnost spoznavanja lastnih korenin. Italijanska in evropska zakonodaja, ki ščitita jezikovne manjšine, spodbujata čim popolnejše izobraževanje v manjšinskem jeziku. Ohranitev slovenske kulture v Italiji je tesno vezana na razvoj ustanov in organizacij, ki postavljajo slovenstvo med glavne cilje svojega delovanja. Ta postavka velja v prvi vrsti za šoloobvezni pouk, pa čeprav v manjših realnostih.

Morebitno zaprtje šole na Vrhu sv. Mihaela bi bilo zato obžalovanja vredno. Ker pa šola na Vrhu sv. Mihaela ustreza vsem zakonskim predpisom in je uporabna, mora biti deležna istih uslug kot ostale šole, vključno z javnim prevozom. Sprašujemo se torej, kako lahko občinska uprava ponuja občanom uslugo brez jamstva za nemoteno delovanje. Ob tem moramo še poudariti razumevanje, ki ga je za naše težave pokazalo Didaktično ravnateljstvo Dobreob. Premaknilo je urnik začetka pouka na 8.15. Na vprašanje: "Kako naj otrokom obrazložimo, zakaj oni ne smejo stopiti na šolabus, ki vozi pred njihovimi domovi, medtem ko drugi otroci lahko?" nam je za to postavljeni odbornik odgovoril: "Recite jim, da gre za načelno vprašanje."

Starši otrok
Sovodnje ob Soči

Knjiga o 8. septembru 1943 v Ronkah Svetel zgodovinski primer

V sredo, 20. septembra, so na sedežu večnamenskega centra v Ronkah predstavili zanimivo delo z naslovom 8 settembre 1943: il caso di Ronchi. Gre za posebno zgodovinsko okoliščino, menda edinstven primer v Italiji. Po 8. septembru je namreč na tisoče italijanskih vojakov, ki so se vračali iz okupirane Jugoslavije, slovenskih in še posebno številnih hrvaških vojakov ter internirancev - na poti proti domu - našlo nepričakovano zatočišče in z njim možnost preživetja prav v Ronkah. Cel mesec dni so namreč domačini, družine, mladi in združenja okrog župnije skrbeli za njihove najosnovnejše

potrebe. Novi zbornik vsebuje posege in predavanja italijanskih zgodovinarjev in raziskovalcev krajevne zgodovine, ki skušajo razjasniti svetlo izkušnjo solidarnosti nekega ljudstva v času "smrti domovine". Tudi ta dogodek je vreden del zgodovinske resnice, ki je ponavadi zamolčana, ker uradno zgodovinske pisarje o tem ne poroča.

Uvodoma je na kulturnem večeru, ki sta se ga udeležila tudi nadškof msgr. Dino De Antoni in župan Roberto Fontanot, spregovoril predsednik goriškega Inštituta za družbeno in versko zgodovino prof. Luigi Tavano, med drugimi je spregovoril tudi ronški župnik Renzo Boscarol.

Manjšine/ Mreža Mercator

Povezovanje različnosti krepiti identitete govorcev

(...)
By't ljocht fan'e dei strún ik om
oer de prado's,
By't tsjuster hear ik de fado's
Kleien oant djip yn'e nacht:
'A vida é imensa tristura'
De kwaan dy't wachtet krijt my
stadich yn'e macht.

Hjir hat it sin om te stjerren,
Wzr't alles swolget, gleon swolget
yn smert:
Lisboa, ea stz'd fan alle stz'den,
Tógjend mei 't ferline oant no ta,
Ruênes mei rom bettiizjend
(...)

Odlomek poezije "O enjeitado",
J.J. Slauerhoff, prevod Nynke Laverman. CD "Sievescht".

Gornji citat je odlomek iz frizjskega fada ("Fryske Fado"). Frizjska pevka Nynke Laverman je namreč združila izvirno obliko portugalske pesmi z ljubeznijo do svojega maternega jezika in tako izoblikovala novo obliko t.i. frizjskega fada. Iz besedila je razvidno, da je frizjska jezika zelo primeren jezik za izražanje umetniških oblik, kot je fado,

ter da se obenem melanholičnost portugalskega fada zelo dobro ujema s frizjskim jezikom. Frizjska jezika je dolgo veljala za jezik, ki ni primeren za literarno in umetniško izražanje. Bil je namreč ljudski jezik, ki so ga govorili zlasti v kmečkem okolju in v podeželskih vasi, medtem ko so morale osebe z določenimi družbenimi funkcijami uporabljati ni-

zozemščino. V nekaj desetletjih je bilo veliko storjenega za izboljšanje statusa frizjskega jezika ter za dokazovanje, da to ni samo pogovorni oz. neformalni jezik. Frizjsko danes poučujejo v šolah in uporabljajo na sodišču. Ob tem ne gre spregledati, da frizjska provinca razpolaga z radiotelevizijsko postajo, v kateri je frizjska občevalni jezik. Kljub znatnemu napredku je za ohranjanje vitalnosti jezika in za izhod iz položaja neformalnosti nujno potrebno stalno prizadevanje.

To pa ni samo primer frizjske. Vsi evropski manjšinski jeziki (približno 70 jezikov v 25 evropskih državah članicah Evropske unije, kar pomeni, da približno 45 milijonov prebivalcev govori poleg uradnega tudi manjšinski jezik) se namreč soočajo z bolj ali manj sorodnimi problemi: z nizkim jezikovnim statusom; s postopnim ukinjanjem medgeneracijskega

Mercator-Education, ki je del evropske mreže Mercator, podpira evropske manjšinske jezike z raziskovalnim delom in z zagotavljanjem možnosti izmenjave izkušenj ter z zbiranjem oz. širjenjem informacij. K temu pripomorejo spletne strani centrov Mercator (www.mercator-central.org).

Mreža Mercator je bila ustanovljena proti koncu 80 let na pobudo Evropske komisije. Mrežo sestavljajo tri središča, ki se ukvarjajo s tremi specifičnimi raziskovalnimi področji: Mercator-Legislation (s sedežem v Barceloni, Španiji) proučuje pravne in upravne vidike manjšinskih jezikov, Mercator-Media (s sedežem v Walesu, Veliki

Britaniji) raziskuje prisotnost manjšinskih jezikov znotraj medijev, od tiskovin do digitalnih medijev, Mercator-Education

(s sedežem v Leeuwardnu, na Nizozemskem) pa se ukvarja s prisotnostjo manjšinskih jezikov v šolstvu, od predšolske dobe do univerze. Zgoraj omenjena področja so pri ohranjanju manjšinskih jezikov izredno pomembna. Iz napotkov, ki izhajajo iz Akcijskega načrta Evropske komisije za promocijo učenja jezikov in jezikovne različnosti 2004-06, je

očitno, da Evropska komisija vrednoti jezike in njihovo učenje. Komisija si namreč prizadeva, da bi vsak evropski državljani obvladal vsaj dva jezika poleg materinščine. To ne velja samo za glavne evropske jezike, kot so npr. francoščina, nemščina, angleščina in španščina, ampak tudi za manjšinske jezike. Po mnenju Komisije je znanje jezikov nujen dejavnik za okrepitev Evropske unije, saj bistveno prispeva k iz-

domačem krogu. Mercator-Education je izvedel veliko projektov v korist učenja manjšinskih jezikov. Med temi so nekateri krajši, drugi pa še trajajo. Glavna projekta sta trenutno t.i. imenovani Deželni dosjeji in Šolska mreža. S publikacijo deželnih dosjejev (na sliki naslovnica druge izdaje dosjeja o slovenskem šolstvu v Italiji) je Mercator-Education pripravil pregled učenja manjšinskih jezikov znotraj držav Evropske

dežel, v katerih so v rabi manjšinski jeziki. Šole, v katerih je učni jezik manjšinski, se namreč soočajo s sorodnimi problemi: s starši, ki ne priznavajo pomembnosti učenja manjšinskega jezika pri razvoju svojih otrok; s pomanjkanjem didaktičnega materiala v manjšinskem jeziku (problem, ki je še zlasti občuten pri manj razširjenih jezikih); z upadanjem znanja manjšinskega jezika med študenti itd. Šolska mreža je poleg tega namenjena izmenjavi izkušenj. Šole, ki so izolirane, se lahko na ta način čutijo manj osamljene. Nadalje, šolska mreža posreduje možnost šolam, da vzpostavijo stike s tujimi šolskimi zavodi in da oblikujejo skupne projekte za izmenjavo ali projekte ICT, pri katerih lahko študenti vzdržujejo stike preko elektronske pošte. Pri izmenjavi informacij med šolskimi zavodi ter med šolami in Mercator-Education so pomembne spletne strani (www.mercator-education.org).

Mercator-Education si prizadeva, da na ta način prispeva h krepitvi položaja evropskih manjšinskih jezikov. Odgovornost ohranjanja manjšinskega jezika pa sloni v prvi vrsti na samih govornic. Če le-ti ne vrednotijo svojega jezika oz. dvojezičnosti in niso dovolj dosledni pri posredovanju znanja jezika bodočim generacijam, bo ves trud Evropske komisije zaman, kajti projekti se bodo izkazali za neučinkovite. Fryske fado pevke Nynke Laverman vliva novega upanja. Dokler bodo obstajale osebnosti, kot je ona, ki navdihujejo govorce manjšinskih jezikov ter jim dajejo nekaj, na kar so lahko ponosni, bodo možnosti ohranjanja evropskih manjšinskih jezikov višje.

prenosa manjšinskega jezika iz prepričanja, da je družbeni vzpon dosegljiv le ob rabi večinskega jezika; z nasprotovanjem oz. nezanimanjem predstavnikov oblasti do manjšinskega jezika. Izguba evropskih jezikov bi nedvomno predstavljala veliko škodo. Jezik namreč ni le občevalno sredstvo, ampak ima tudi identitetne, kulturne in zgodovinske značilnosti.

boljšanju komunikacije med prebivalci držav članic. Komisija zagovarja dejstvo, da se učenje jezikov ne konča z iztekom šolskega obdobja, ampak se mora ta dejavnost nadaljevati tudi v naslednjih dobah. Nihče ni namreč prestar, da bi se ne lahko naučil dodatnega jezika. Pomembno je, da se učenje jezika prične že s prvim letom osnovnega šolanja ter se nadaljuje tudi po zaključenem srednješolskem oz. univerzitetnem študiju.

Učenje manjšinskih jezikov je poglavitni dejavnik pri prenašanju jezika novim generacijam. Otroci na ta način dojemajo, da je manjšinski jezik lahko popolnoma učinkovit, ne pa le jezik, ki ga uporabljajo izključno na cesti ali v

unije. Dosjeji so zgoščena besedila, ki nudijo temeljne informacije o razporeditvi učenja manjšinskega jezika v okviru izobraževalnih programov sleherne države članice EU. Avtorji besedil so krajevne osebnosti, ki dobro poznajo razmere v deželi, v kateri živijo. Trenutno so izdali več kot trideset enako strukturiranih dosjejev, ki omogočajo tudi komparativne študije. Med temi gre poudariti mnenja nekaterih avtorjev, češ da morajo govorniki manjšinskih jezikov vrednotiti lastno dvojezičnost kot bogastvo, ne smejo pa se je sramovati.

Pred nekaj leti je Mercator-Education ustanovil šolsko mrežo. Mreža danes povezuje 50 šolskih zavodov iz raznih evropskih

dnevom sva na pešpoti, ki se je vila nekaj deset metrov nad najnim zalivom, večkrat opazila z nahrbtniki odovorjene pohodnike, ki so se Girolati bližali iz smeri, v katero sva bila namenjena naslednje jutro. Šlo je torej za nove, neznane "face", s katerimi pa smo imeli veliko skupnega: podobno pohodniško opremo, odločen korak, nagnjeno

Peš po Korziki (21)

Med morjem in gorami

"Tudi pa res najdeš oviro tudi tam, kjer je ni," je zmajevala z glavo Jana, ki je bila, odkar sva skupaj, že tolikokrat pričala najrazličnejšim poškodbam, da je nekoliko razcefran vrh prsta, s katerega mi je posnelo kožo, ni vrgel s tira. Iz samotnega zaliva naju je pregnala šele lakota. Zazelela sva si bolj "light" večerjo, saj so bili spomini na prepolne želodce izpred manj kot 24 ur še preveč živi. Kljub odlični ponudbi v restavraciji sva se raje ustavila v naši mali trgovinici in kupila vse potrebno za skromno večerjo pred šotorom. Od začetka poti se nama je že

nekajkrat zgodilo, da sva cel dan hodila tako rekoč v rezervi, saj je šel zajtrk, pa naj je bil še tako konkreten, kmalu v promet, potem pa sva se zvečer, na večerjeh v stilu "eat as much as you can" (pojej, kolikor hočeš), tako najedla, da niti za sladico ni bilo več prostora in sva zaradi prenažrtosti težko zaspala. "Se sumo borci se ne prehranjujejo tako nezdravo," sem rekel Jani, ko sva se med vračanjem proti šotoru pogovarjala o tej problematiki in se prepričevala, da bo osvežilna mešana solata z nekaj kosi kruha in sira več kot dovolj po celem dnevu lenarjenja. Kamp, ki je bil dopoldne, ko

Čudovito jutro v spokojni Girolati

sva ga zapustila, žalostno prazen, saj sta si poleg naju dan počitka privoščila le še oba Švi-

carja s simpatično kužico ter Herman in Helga, je bil zvečer spet dobro zaseden. Že med

st k askezi, željo po svobodi, ljubezen do narave in tisti ogenj v očeh, ki se ga ne da kar tako pogasiti. Lahki, a vseeno okusni večerji je sledil klepet z nekaterimi od novih sosedov, potem pa sva se umaknila na obalo, kjer sva se sprehodila do konca edinega pravega pomola. Tam sva sedla in se prepustila fantastičnemu vzdušju. Restavracije nad zalivom, v katerih so večerjali predvsem tisti, ki so imeli ob obali zasidrane jadrnice ali jachte, so bile magično razsvetljene. Zaradi zrcalne podobe vseh tistih lučk na vodni gladini pa je bilo vse skupaj že kar praznično osvetljeno, kot v prednovoletnem času. Na pomolu sva presedela in preklepetala debelo uro, vseeno pa sva bila že okrog devetih zvečer v šotoru, kjer naju je kmalu odneslo v svet sanj.

/ dalje
Nace Novak

onkraj robov strasti v
drugem jeziku

S
abonmajška sezona 06/07
stagione abbonamenti 06/07

S
S

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
TEATRO STABILE SLOVENO

www.teaterssg.it

Razpisujemo abonma za sezono 2006/2007

TRST

Dosedanji abonenti lahko potrdijo sedež do 6. oktobra, novi abonenti lahko vpišejo abonma pri gledališki blagajni ali preko poverjenikov.

Gledališka blagajna bo v času vpisa odprta vsak delavnik od 10. do 13. ure in od 17. do 20. ure

Ob petkih in sobotah bo odprto parkirišče na ul. Raffineria

Informacije:

gledališka blagajna, Ul. Petronio 4 - Trst
brezplačna telefonska št. 800 214302

GORICA

Dosedanji abonenti lahko potrdijo sedež do 10. oktobra, novi abonenti lahko vpišejo abonma pri blagajni Kulturnega doma ali preko poverjenikov.

Blagajna Kulturnega doma bo v času vpisa odprta vsak delavnik od 10. do 13. ure in od 16. do 18. ure

Informacije:

Kulturni dom, Ul. Brass 20 - Gorica
telefonska št. 0481.33288